

การพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ
ระหว่าง กองทัพอากาศไทยและกองทัพอากาศ
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

โดย

พลอากาศตรี วชิรศักดิ์ พุทธิ
ผู้บัญชาการโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัย เรื่อง “การพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพอากาศไทยและ กองทัพอากาศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์” ลักษณะวิชา การทหาร ของ พลอากาศตรี วชิรศักดิ์ พุทธิ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑-๒๕๖๒

พลโท

(ขจรฤทธิ์ นิลกำแหง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง การพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง
กองทัพอากาศไทยและกองทัพอากาศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ลักษณะวิชา การทหาร

ผู้วิจัย พลอากาศตรี วชิรศักดิ์ พุทธิทธิ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา ปัจจัยส่งเสริม และปัจจัยอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างกองทัพอากาศไทย (ทอ.) และกองทัพอากาศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (ทอ.ฟป.) แล้วนำไปวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกและความร่วมมือระหว่างกัน โดยมีขอบเขตของช่วงเวลาในการวิจัยระหว่าง ต.ค.๕๔ - ต.ค.๖๑ อันเป็นระยะเวลาก่อนและระหว่างการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยทูตทหารอากาศไทย/มะนิลาของผู้วิจัย การวิจัยมุ่งเน้นไปยังการศึกษาวิเคราะห์ความแตกต่างของขีดความสามารถ แบบธรรมเนียมทางทหาร โครงสร้างการจัดกำลัง และวัฒนธรรมองค์กร เพื่อระบุผลประโยชน์ร่วมที่ทั้งสองฝ่ายจะได้รับจากการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึก วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การเก็บข้อมูลทุติยภูมิในการวิจัยเชิงเอกสาร และข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เคยปฏิบัติหน้าที่ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ทอ.และ ทอ.ฟป. มีความต้องการความร่วมมือทางทหารที่ต่อเนื่องระหว่างกันสูง การสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกันยังประสบปัญหาด้านความแตกต่างของโครงสร้างการจัดกำลัง กฎระเบียบและแบบธรรมเนียมทางทหาร ความเปลี่ยนแปลงในมิติความร่วมมือและผลประโยชน์ร่วมระหว่างกันในสภาวะแวดล้อมความมั่นคงทางยุทธศาสตร์ของภูมิภาคที่มีการเปลี่ยนแปลง รวมถึงผลกระทบจากปัญหาภายในของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เช่น ภัยพิบัติจากธรรมชาติ การก่อการร้าย เศรษฐกิจ สังคมและศาสนา ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างความร่วมมือ และการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างกัน แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.และ ทอ.ฟป. ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา จะต้องมึบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ของ ทอ.ฟป. สามารถดำรงการติดต่อประสานและสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชา ระดับสูงระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.อย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ ทอ.จะต้องยกระดับการพัฒนาความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. โดยมีผู้บังคับบัญชา ระดับสูงของ ทอ.เป็นผู้มีบทบาทในการแสดงความร่วมมือทั้งทางตรงและทางอ้อมบนความแตกต่างของโครงสร้างในการจัดกำลัง และวัฒนธรรมองค์กร ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความร่วมมือผ่านการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึก

ระหว่างกัน ได้แก่ ความร่วมมือด้านการข่าวกรองการก่อการร้ายและการปฏิบัติการด้านไซเบอร์, ความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ยุทธวิธีการรบในเมือง และการใช้โดรนในการปฏิบัติการรบในเมือง, ความร่วมมือด้านการฝึกและศึกษา, ความร่วมมือด้านการจัดทำหลักนียมกองทัพอากาศ, ความร่วมมือด้านการค้นหาและช่วยชีวิต, ความร่วมมือในภารกิจการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ และความร่วมมือด้านการถ่ายทอดโครงการฝนหลวงให้แก่ ทอ.ฟป.

Abstract

Title **The Depth Relationship Developing in Strengthen of the Cooperation Between the Royal Thai Air Force and the Philippine Air Force**

Field **Military**

Name **Air Vice Marshal Washirasak Poosit Course NDC Class 61**

The objective of this document research was to study the factors which cause and affect both advantages and disadvantages in developing the depth relationship for the cooperation between the Royal Thai Air Force (RTAF) and the Philippine Air Force (PAF). The collective data for the research is covered a period of time during October, 2011 to October, 2018. The research studies include the different in the air force capabilities, the air force military tradition and the air force structure of both RTAF and PAF to identify the problems and the benefits that both Air Forces may achieved by the cooperation and the depth relationship between each other. The interview of the previous RTAF Air Attaché to Manila, the Republic of the Philippine, is supported to confirm the identified problems and the recommendations.

The result of this document research presented a strong requirement of cooperation between the RTAF and the PAF. However, the different in the force structure, military tradition, regulations, the changing of the strategic security environment in the South East Asia, and also, the internal problems of the Republic of the Philippines, including the natural disasters, the terrorism and the economy are the factors to be considered in promoting a close-relationship and cooperation between the RTAF and the PAF.

In conclude, the RTAF Air Attaché to Manila has a direct role to help promoting the depth relationship and cooperation between the RTAF and the PAF on behalf of the RTAF's commanders. However, all the activities and successes must be referred both directly and indirectly to the RTAF's commanders. The close-relationship and cooperation may included, the cooperation on Air Intelligence, the Counter-Terrorism, the knowledge and experience on the Urban Warfare, the using of the

drones in the armed conflict, the cooperation in education and training, the development of the Air Force Doctrine, the Combat Search and Rescue mission, the Humanitarian Assistant and Disaster Relief and the Royal Rain Making Project's knowledge transferred.

คำนำ

ประเทศไทยและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์มีความสัมพันธ์ทางทหารระหว่างกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานนับตั้งแต่การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างทั้งสองประเทศอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๙๒ ส่วนกองทัพอากาศไทย (ทอ.) และกองทัพอากาศฟิลิปปินส์ (ทอ.ฟป.) เริ่มมีความร่วมมือระหว่างกันนับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕ อันได้แก่การฝึกผสมทางอากาศ ภายใต้ชื่อรหัสการฝึกผสมทางอากาศ Cope Thunder ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ การส่งมอบเครื่องบินแบบ บจ.๕ (OV-10) รวมทั้งอะไหล่ของ ทอ.ให้แก่ ทอ.ฟป. การให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือระหว่างกันในกรณีเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการให้การสนับสนุนการบริการภาคพื้นจาก ทอ.ฟป. แก่เครื่องบินแบบ C-130 ของ ทอ.ที่บินผ่านน่านฟ้าและแวะเติมเชื้อเพลิง ณ ฐานทัพอากาศของ ทอ.ฟป. เป็นต้น

จากประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยทูตทหารอากาศไทย/มะนิลาของผู้วิจัยระหว่าง ค.ศ.๕๗ - ค.ศ.๖๐ ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติหน้าที่ในการประสานงานกับกองทัพล่าทัพ และหน่วยงานต่าง ๆ ของฟิลิปปินส์เป็นอย่างสูง สาธารณรัฐฟิลิปปินส์แม้จะได้ชื่อว่าเป็นประเทศในกลุ่ม ASEAN แต่วิถีความเป็นอยู่และวัฒนธรรมในการทำงานของฟิลิปปินส์กลับได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากชาติตะวันตกที่เคยเข้าครอบครอง เช่น สเปน และสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่งผลทั้งที่เป็นปัจจัยเสริมและขีดจำกัดต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกองทัทั้งสองให้มีความแนบแน่น รวมทั้งยังมีขีดจำกัดในการแสวงประโยชน์และความสนใจร่วมระหว่าง ทอ.และ ทอ.ฟป. เนื่องจากไทยและฟิลิปปินส์ไม่มีพรมแดนติดต่อกัน ปัจจัยดังกล่าวนี้ ล้วนเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดข้อขัดข้องในการสร้างความต่อเนื่องในการรักษาความสัมพันธ์เชิงลึก เพื่อการพัฒนาความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างกองทัพอากาศทั้งสอง โดยเฉพาะในกรณีที่ถูกระเบียบหรือข้อตกลงความร่วมมือของกองทัพอากาศทั้งสองไม่อำนวย

เอกสารวิจัยนี้ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง ทอ. และ ทอ.ฟป. โดยการศึกษาถึงปัญหา ปัจจัยอันเป็นอุปสรรค และปัจจัยเสริมในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึก การศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ระหว่าง ไทย-สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ความแตกต่างในแบบธรรมเนียมและกฎระเบียบทางทหาร ชีตความสามารถและโครงสร้างการจัดกำลังกองทัพอากาศ ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (๒๕๖๑-๒๕๘๐) ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕ นโยบายผู้บัญชาการกองทัพอากาศ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวคิดของพหุวัฒนธรรม ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ทฤษฎีความร่วมมือด้านความมั่นคง แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการทูตฝ่ายทหาร โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary

Research) ด้วยการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Resources) จากเอกสารทางราชการ คำสั่ง ยุทธศาสตร์ กองทัพอากาศที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยทูตทหารอากาศไทย/มะนิลา ตลอดจนประสบการณ์ของผู้วิจัยจากการปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยทูตทหารอากาศไทย/มะนิลา ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ได้แบ่งการนำเสนอเนื้อหาเอกสารวิจัยออกเป็น ๕ บท ได้แก่ ๑) บทนำ ๒) แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๓) ปัญหาในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึก ระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. ๔) แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. และ ๕) สรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ จะได้ให้ข้อมูลและแนวคิด อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง ทอ.และ ทอ.ฟป.ให้มีความใกล้ชิดเพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากองทัพอากาศทั้งสอง จากความแตกต่างขององค์ความรู้ โครงสร้างการจัดกำลัง แบบธรรมเนียมทางทหาร แนวคิด ในการใช้กำลังทางอากาศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ตลอดจนเป็นการส่งเสริม ภาพลักษณ์อันเป็นการแสดงออกถึงศักยภาพและบทบาทอันสำคัญของความร่วมมือระหว่างกัน ให้ปรากฏต่อประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคและเวทีโลกต่อไป

พลอากาศตรี

(วชิรศักดิ์ พุทธิสิทธิ์)

นักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำเอกสารวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พลอากาศโท สุรศักดิ์ อินทร์จำนงค์ รองเสนาธิการทหารอากาศ ฝ่ายส่งกำลังบำรุง กองทัพอากาศ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนวทางในการทำเอกสารวิจัย และให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น รวมทั้งประเด็นเสนอแนะอันมีคุณค่า จากการให้สัมภาษณ์อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา นำไปสู่บทสรุปอันเป็นประโยชน์ของการทำเอกสารวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พันเอก บัณฑูร บำเรอราช ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และความมั่นคงฯ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ที่ได้กรุณากำกับดูแล และควบคุมการทำวิจัย ให้มีความถูกต้อง ตรงตามวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รวมทั้งขอขอบพระคุณ พันเอกหญิง สุวภัทร ทังทอง ที่ได้ให้คำแนะนำ คำชี้แนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของเอกสารวิจัย ให้มีความถูกต้องตามมาตรฐานของกระบวนการทำวิจัย จนทำให้เอกสารวิจัยฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้บังคับบัญชาาระดับสูงและคณาจารย์ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการ เพื่อรับใช้ประเทศชาติของผู้วิจัยสืบต่อไป

พลอากาศตรี

(วชิรศักดิ์ พุทธิ์)

นักศึกษวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฌ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	๖
คำจำกัดความ	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์	๘
กองทัพอากาศฟิลิปปินส์ (Philippine Air Force: PAF)	๑๒
ขีดความสามารถและการจัดโครงสร้างทางทหาร กองทัพอากาศฟิลิปปินส์	๑๒
ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (๒๕๖๑-๒๕๘๐)	๑๗
ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	
พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕	๑๙
นโยบายผู้บัญชาการกองทัพอากาศ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒	๒๐
ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	๒๑
แนวคิดของพหุวัฒนธรรม	๒๗
ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Diffusion Theory)	๒๘
ทฤษฎีความร่วมมือด้านความมั่นคง	๓๑
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการทูตฝ่ายทหาร	๓๕

เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๗
กรอบแนวคิดของการวิจัย	๓๘
สรุป	๔๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ ปัญหาในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.	๔๑
ความต้องการด้านความร่วมมือทางทหารระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.	๔๑
ความแตกต่างระหว่างโครงสร้างการจัดกำลัง กฎระเบียบและ	
แบบธรรมเนียมทางทหารระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.	๔๖
มิติความร่วมมือและผลประโยชน์ร่วมระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.	
ในสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ใหม่	๔๗
ปัจจัยเสริมและปัจจัยอันเป็นอุปสรรคที่นำไปสู่ปัญหาในการพัฒนาและ	
เสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง ทอ. - ทอ.ฟป.	๔๘
แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ	๕๐
สรุป	๕๓
บทที่ ๔ แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.	๕๔
บทบาทของ ผชท.ทอ.ฟป.ในการประสานความต่อเนื่องในการรักษา	
ความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ตามกรอบภารกิจในฐานะผู้ปฏิบัติ	
โดยตรง	๕๔
การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ ทอ.-ทอ.ฟป.	
ผ่าน ผชท.ทอ.ฟป.	๕๕
การวางรากฐานความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูง	๕๗
แนวทางการร่วมมือในการรักษาความต่อเนื่องในความสัมพันธ์เชิงลึก	
ของผู้บังคับบัญชา ทอ.-ทอ.ฟป.	๖๒
สรุป	๖๓
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๖๕
สรุป	๖๕
ข้อเสนอแนะ	๖๗

บรรณานุกรม

๖๘

ประวัติย่อผู้วิจัย

๗๑

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

๒ - ๑ เครื่องบินประจำการที่สำคัญของกองทัพอากาศฟิลิปปินส์

๑๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒ - ๑ โครงสร้างการประกอบกำลังกองทัพอากาศฟิลิปปินส์	๑๓
๒ - ๒ การวางกำลังกองทัพอากาศฟิลิปปินส์	๑๗
๒ - ๓ ขอบเขตการพัฒนายุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)	๑๘

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์มีความสัมพันธ์ทางทหารระหว่างกันและดำเนินไปอย่างราบรื่นใกล้ชิดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ไทยและฟิลิปปินส์ได้ทำการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างทั้งสองประเทศอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๒ โดยฟิลิปปินส์เป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ด้วย เนื่องจากเป็นสมาชิกในสนธิสัญญาป้องกันร่วมแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) และต่างมีสนธิสัญญาร่วมกับสหรัฐฯ จึงมีการฝึกทางทหาร ระหว่าง ไทย-สหรัฐฯ-ฟิลิปปินส์ ในฟิลิปปินส์ (ในห้วงระยะเวลาที่ SEATO ยังมีบทบาท) และฟิลิปปินส์ทำการเปิดสำนักงานผู้ช่วยทูตทหาร ฟิลิปปินส์/กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑๕ ก.ค. ๒๔๙๒ ประการสำคัญ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นหนึ่งในประเทศที่ร่วมก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations) หรืออาเซียน (ASEAN) ซึ่งมีรัฐสมาชิกเริ่มต้น ๕ ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก รวมทั้งการธำรงรักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค

กองทัพอากาศไทย (ทอ.) และกองทัพอากาศฟิลิปปินส์ (ทอ.ฟป.) มีความร่วมมือระหว่างกันนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ โดยมีการฝึกผสมทางอากาศ ทอ. และ ทอ.ฟป. ร่วมกันระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๓๔ ภายใต้ชื่อรหัสการฝึกผสมทางอากาศ Cope Thunder ประกอบด้วย ทอ.ไทย-ทอ.ฟิลิปปินส์ และ ทอ.สหรัฐฯ โดย ทอ.ได้ส่งเครื่องบินแบบ บข.๑๘ ก/ข (F-5A/B) เข้าร่วมการฝึก ณ ฐานทัพอากาศคลาร์ก (Clark Airbase) ของฟิลิปปินส์ อย่างไรก็ตาม การฝึกผสมทางอากาศ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้ถูกยกเลิกไปนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นต้นมา หลังจากที่กองทัพอากาศไทยได้ถอนฐานทัพออกจากฟิลิปปินส์ ความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ.และ ทอ.ฟป. มีความใกล้ชิดยิ่งขึ้นเมื่อกองทัพอากาศไทยได้ส่งเครื่องบินแบบ บจ.๕ OV-10 ให้แก่กองทัพอากาศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ จำนวน ๘ เครื่อง โดยส่งมอบเครื่องบินแบบ บจ.๕ OV-10 ชุดแรกจำนวน ๔ เครื่องให้แก่ ทอ.ฟป. เมื่อวันที่ ๘ ก.ย. ๔๖ และชุดที่ ๒ จำนวน ๔ เครื่อง เมื่อวันที่ ๑๗ มี.ค. ๔๗ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในขณะนั้นเป็นผู้อนุมัติ และต่อมาในปี ๒๕๕๗ ทอ.ได้จัดส่งพัสดุอะไหล่เครื่องบิน

แบบ OV-10 จำนวน ๑๒๖ รายการ มูลค่า ๘๐๓,๑๐๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ ให้แก่ ทอ.ฟป. ซึ่ง ณ ปัจจุบัน ทอ.ฟป.ยังคงใช้เครื่องบินแบบ OV-10 ที่ได้รับมอบจาก ทอ.ไทยในการปฏิบัติการภารกิจการปราบปราม การก่อการร้าย โดยเฉพาะการใช้อาวุธทางอากาศด้วยเครื่องบินแบบ OV-10 ในการปราบปราม การก่อการร้ายที่เมืองมาราวิ (Marawi) หมู่เกาะมินดาเนา

การให้ความช่วยเหลือและร่วมมือที่ ทอ.ได้รับจาก ทอ.ฟป. ได้แก่ ทอ.ฟป.ได้ให้การสนับสนุนกับอากาศยานของ ทอ.ไทย ที่บินผ่านน่านฟ้าเพื่อไปยังสหรัฐฯ ฯ โดยแวะเติมเชื้อเพลิง และ ขอใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ณ ฐานทัพอากาศ Villamor กรุงมะนิลา ตามที่ ทอ.ไทย ขอรับ การสนับสนุนเป็นครั้งคราวไป อาทิเช่น การแวะพักของ บ.C-130 ในภารกิจการบินขนส่งพัสดุ ทางทหารระหว่างประเทศ (FMS) และเดินทางไปฝึกผสม Cope Thunder และ Red Flag ที่สหรัฐฯ เป็นต้น นอกจากนี้ ทอ.ฟป. ยังได้ให้ความนับถือ ให้เกียรติ และยกย่อง ทอ. โดยเฉพาะภารกิจที่ ทอ. โดยรัฐบาลไทยได้ให้ความช่วยเหลือต่อสาธารณรัฐฟิลิปปินส์อย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ในกรณีนี้ ฟป. ประสบภัยพิบัติจากพายุไต้ฝุ่นที่เกิดในพื้นที่หมู่เกาะสำคัญของ ฟป.เป็นประจำ ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ.- ทอ.ฟป. ปัจจุบัน ทอ.และ ทอ.ฟป.ได้จัดตั้งคณะทำงานร่วม ทอ.-ทอ.ฟป. (Royal Thai Air Force - Philippine Air Force Airman to Airman Talks: A2A) โดยได้จัดทำ ข้อตกลงระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. (Term Of Reference: TOR) และเริ่มจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่าง ๒ กองทัพอากาศ ได้แก่ การประชุมโครงการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ทอ.-ทอ.ฟป. (Royal Thai Air Force - Philippine Air Force Intelligence Exchange: RTAF-PAF INTELEX) และโครงการ ประชุม ผช.เสธ.ทอ. ฝ่ายการข่าว ทอ.-ทอ.ฟป. เป็นต้น

จากยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕)^๑ ได้ระบุถึงวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ ทอ.ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไว้ว่า เป็น “กองทัพอากาศที่มี ศักยภาพและความสามารถครอบคลุมทุกมิติในประชาคมอาเซียน (Comprehensive Capacity and Capability Air Force in ASEAN Community)” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ในการดำเนินการ ๔ ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างสมรรถนะและความพร้อมของกองทัพอากาศในประชาคมอาเซียน มีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะ และความพร้อมของ ทอ.ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศในกลุ่มอาเซียน มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์คือ กองทัพอากาศมีส่วนร่วมในการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคง

^๑ กองทัพอากาศ. “ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๕”. (เอกสารอึดสำเนา), ๒๕๕๖.

ของประเทศในกลุ่มอาเซียน มีวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในความ ร่วมมือด้านความมั่นคง การช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติในกรอบอาเซียน การร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบอาเซียน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเพื่อ สันติภาพในกรอบอาเซียน การปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางทะเลในกรอบอาเซียน การปฏิบัติการ ด้านการต่อต้านการก่อการร้ายในกรอบอาเซียน และการมีส่วนร่วมในการส่งกำลังบำรุงร่วมของ ความร่วมมือด้านความมั่นคงในกรอบอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาความสัมพันธ์ของ ทอ.ประเทศในกลุ่มอาเซียน มีเป้าหมาย ทางยุทธศาสตร์คือความสัมพันธ์ของ ทอ.กับ ทอ.ประเทศในกลุ่มอาเซียนได้รับการพัฒนา มี วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ.กับ ทอ.ประเทศในกลุ่มอาเซียนทั้งในระดับ ผู้บังคับบัญชาระดับสูงและเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาการความสัมพันธ์ แบบไม่เป็นทางการของเจ้าหน้าที่ระดับสูงกองทัพอากาศประเทศในกลุ่มอาเซียน กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนา ความสัมพันธ์ระดับเจ้าหน้าที่ของกองทัพอากาศประเทศในกลุ่มอาเซียน และกลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริม การแข่งขันกีฬากองทัพอากาศในประเทศในกลุ่มอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสนับสนุนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประชาคมสังคมและ วัฒนธรรมอาเซียน มีเป้าหมายคือ สนับสนุนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประชาคมสังคมและ วัฒนธรรมอาเซียนโดยใช้ศักยภาพและขีดความสามารถของ ทอ.

ในการดำเนินการให้บรรลุถึงเป้าหมายในแต่ละยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕) นี้ ทอ.ได้ตระหนักถึงความสำคัญ และได้จัดตั้งกลไกในการขับเคลื่อนความร่วมมือในกรอบอาเซียนของ ทอ. โดยกำหนดให้มีหน่วย รับผิดชอบงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนเมื่อปี ๒๕๕๘ ด้วยการแต่งตั้ง คณะกรรมการอาเซียนกองทัพอากาศและสำนักงานอาเซียน ทอ. เป็นผู้รับผิดชอบ ในทางปฏิบัติ ทอ. มอบหมายภารกิจให้กรมข่าวทหารอากาศเป็นผู้รับผิดชอบด้านการสร้างความสัมพันธ์ในระดับกองทัพ กับต่างประเทศ โดยมีผู้ช่วยทูตทหารอากาศประจำสำนักงานผู้ช่วยทูตทหารอากาศเป็นผู้ประสาน ความสัมพันธ์ในทางปฏิบัติโดยตรง ปัจจุบัน ทอ.มีสำนักงานผู้ช่วยทูตทหารอากาศประจำ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐอินเดีย สหพันธรัฐรัสเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ มาเลเซีย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เป็นผู้ประสาน ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่าง ทอ.และ ทอ.ประเทศที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ยังได้จัดตั้ง คณะทำงานร่วม ระหว่าง ทอ.และ ทอ.มิตรประเทศ มีหน้าที่จัดการประชุมเพื่อหาข้อตกลง ในการพัฒนากิจการความร่วมมือระหว่างกัน

ผู้ช่วยทูตทหารอากาศไทย ณ กรุงมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์มีภารกิจในการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ดำรงการติดต่อประสาน และสร้างสายสัมพันธ์ที่ดี โดยเฉพาะในระดับผู้นำของกองทัพ และ หน.หน่วยทหารระดับสูง โดยการเข้าร่วมกิจกรรมร่วมประชุมสัมมนาแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งร่วมงานประเพณีสังสรรค์ในโอกาสต่าง ๆ ตามสมควร ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องปฏิบัติทั้งในและนอกเวลาราชการ นอกเหนือจากภารกิจด้านการข่าวที่กระทำในลักษณะการหาข่าว วิเคราะห์ข่าวจากแหล่งข่าวเปิดแล้ว ยังมีภารกิจในการสนับสนุนของกองทัพอากาศตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งในแบบปกติและเร่งด่วน รวมทั้งให้การต้อนรับ ผบ.เหล่าทัพที่เดินทางมาเยือน พป. คณะนายทหารชั้นผู้ใหญ่ และคณะนายทหารนักเรียนหลักสูตรประจำต่าง ๆ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการประสาน ให้การต้อนรับ และอำนวยความสะดวก ตลอดจนถวายการอารักขาพระบรมวงศานุวงศ์ที่เสด็จเยือน พป. รวมทั้งปฏิบัติงานร่วมกับสถานเอกอัครราชทูตในการให้การต้อนรับผู้นำประเทศและบุคคลสำคัญของไทยที่มาเยือน และภารกิจท้ายที่สุดแต่เป็นภารกิจสำคัญอีกภารกิจหนึ่งคือ การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนเอกอัครราชทูตไทยในกรณีที่ได้รับมอบหมายจาก ออท.ฯ ให้เป็นผู้แทนในการเข้าร่วมประชุม หรือร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความมั่นคง

การปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยทูตทหารอากาศ จะได้รับประสบการณ์จากการทำงานในการประสานงานกับกองทัพ เหล่าทัพ และหน่วยงานต่าง ๆ ของฟิลิปปินส์เป็นอย่างสูงตลอดระยะเวลา ๓ ปีของการปฏิบัติหน้าที่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์แม้จะได้ชื่อว่าเป็นประเทศในกลุ่ม ASEAN แต่วิถี ความเป็นอยู่และวัฒนธรรมในการทำงานของฟิลิปปินส์กลับได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากชาติตะวันตก ที่เคยเข้าครอบครองเช่น สเปน และสหรัฐอเมริกา ทำให้การปฏิบัติภารกิจของ ผขท. ทอ.ไทย/มะนิลาต้องมีความเข้าใจในแบบธรรมเนียมและคุณลักษณะเฉพาะในการปฏิบัติงานของชาวฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาในปัจจุบันที่เป็นข้อจำกัดในการดำเนินการ เช่น ความแตกต่างระหว่างโครงสร้างหน่วยงานของกองทัพอากาศทั้งสอง (การเทียบเคียงตำแหน่ง, การจัดหน่วยงาน) วัฒนธรรมและแบบธรรมเนียมในการปฏิบัติหน้าที่ทางทหาร เช่น การจัดการประชุม การให้การต้อนรับและรับรองคณะผู้บังคับบัญชาระดับสูง การโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของฟิลิปปินส์ (อันเป็นผลมาจากการเมือง) การเกษียณอายุราชการของนายทหารกองทัพฟิลิปปินส์ที่อายุ ๕๔ ปี ซึ่งนายทหารของกองทัพฟิลิปปินส์เมื่อเกษียณอายุหรือเมื่อโยกย้ายออกจากตำแหน่งเดิมเข้ารับตำแหน่งใหม่แล้วจะไม่มีอำนาจต่อหน่วยงานเดิม เป็นผลต่อการสานต่อความสัมพันธ์หรือการช่วยเหลือร่วมมือที่ต่อเนื่อง ปัจจุบันความแตกต่างทางวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ส่งผลต่อการสร้างความคุ้นเคยของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ บุคลิกลักษณะประจำชาติ ความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกันของประชาชนทั้งสองประเทศ ล้วนมีผลที่เป็นทั้งปัจจัยเสริมและขีดจำกัดต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพทั้งสองให้มีความแน่นแฟ้น รวมทั้งยังมีขีดจำกัดใน

การแสวงประโยชน์และความสนใจร่วมระหว่าง ทอ.และ ทอ.ฟป. ความรวดเร็วในการประสานงาน และตอบสนองต่อการดำเนินความสัมพันธ์ ความล่าช้าอันเนื่องมาจากอำนาจในการตัดสินใจ และกฎระเบียบของเหล่าทัพ ฟป. เป็นต้น ปัจจัยของความแตกต่างดังกล่าวนี้ ล้วนเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดข้อขัดข้องในการสร้างความต่อเนื่องในการรักษาความสัมพันธ์เชิงลึก เพื่อพัฒนาความร่วมมือและช่วยเหลือกันระหว่างกองทัพอากาศทั้งสอง โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในกรณีที่กฎระเบียบหรือข้อตกลงความร่วมมือของกองทัพอากาศทั้งสองไม่อำนวย

เอกสารวิจัยนี้จะได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อสร้างเสริมความร่วมมือระหว่าง ทอ.และ ทอ.ฟป. ด้วยการศึกษาปัญหา ปัจจัยอันเป็นอุปสรรค และปัจจัยเสริมในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึก การศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางราชการ คำสั่ง ยุทธศาสตร์ กองทัพอากาศที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประสบการณ์จากการปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยทูตทหารอากาศไทย/มะนิลา ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เพื่อให้ได้คำตอบอันเป็นแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึก เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพอากาศทั้งสอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัญหาในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.และ ทอ.ฟป. ตลอดจนปัจจัยอันเป็นอุปสรรคและปัจจัยเสริมในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพอากาศทั้งสอง

๒. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.และ ทอ.ฟป.

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การศึกษาปัญหาในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึก ปัจจัยอันเป็นอุปสรรคและปัจจัยเสริมในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง ทอ.และ ทอ.ฟป. จะจำกัดข้อมูลการศึกษาในห้วงระยะเวลาระหว่าง ต.ค.๕๔ - ต.ค.๖๑ อันเป็นห้วงระยะเวลาครอบคลุมการปฏิบัติหน้าที่ของ ผทท.ทอ.ไทย/มะนิลา ก่อนและระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของผู้วิจัย ๑ วงรอบเท่านั้น

๒. การวิจัยนี้มุ่งเน้นไปยังการศึกษาวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของระหว่างขีดความสามารถของทั้งสองกองทัพอากาศ เพื่อให้สามารถระบุผลประโยชน์ร่วมที่ทั้งสองฝ่ายจะได้รับจากการสร้างเสริมความสัมพันธ์เชิงลึก ตลอดจนปัจจัยด้านความแตกต่างทางแบบธรรมเนียมและวัฒนธรรม การปฏิบัติงาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างกองทัพอากาศทั้งสอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งจะอธิบายถึง รายละเอียดที่มาของความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. ปัญหาของการดำรงความสัมพันธ์ให้มีความต่อเนื่อง ทฤษฎี ยุทธศาสตร์ และหลักการที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) จากเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Resources) มีขั้นตอน ดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยการศึกษาจาก

๑.๑ การจัดโครงสร้างทางทหารของ ทอ.-ทอ.ฟป.

๑.๒ ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (๒๕๖๑-๒๕๘๐)

๑.๓ ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕

๑.๔ นโยบายผู้บัญชาการกองทัพอากาศ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒

๑.๕ ความร่วมมือทางทหารระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.

๑.๖ ตำราทางวิชาการ เอกสารวิจัย วารสาร (Journal) บทความวิชาการ เอกสารยุทธศาสตร์และหลักนิยมของกองทัพอากาศ นโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ ข้อมูลจากเอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้อง คำสั่ง บันทึกการประชุม สรุปผลการประชุมคณะทำงานร่วมระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.

๒. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ปฏิบัติหน้าที่ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา ในห้วงระยะเวลาตามขอบเขตของการวิจัย

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) แล้วใช้แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับความร่วมมือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นำไปตรวจสอบ ตีความตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์

๔. การนำเสนอข้อมูล จะนำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) แล้วนำเสนอแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง ปัจจัยเสริมและบั่นทอน ทั้งในด้านโครงสร้างกองกองทัพ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม แบบธรรมเนียมทางทหาร ที่ส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.

๒. ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพอากาศทั้งสองให้มีความต่อเนื่อง ยั่งยืน และได้รับประโยชน์ในลักษณะต่างตอบแทนของทั้งสองฝ่ายเพิ่มมากขึ้น

คำจำกัดความ

การฝึกผสม (Combined Exercise)

หมายถึง การฝึกใช้กำลังทางทหารตั้งแต่ ๒ ชาติขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการพัฒนาแลกเปลี่ยนความร่วมมือและประสบการณ์ในการใช้กำลัง ตลอดจนเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ทางทหารระหว่างชาติที่เข้าร่วมการฝึก

ความร่วมมือ หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกันของ ทอ. และ ทอ.ฟป. ในอันที่จะได้รับประโยชน์และสามารถบรรลุเป้าหมายอันเป็นที่พอใจร่วมกันของทั้งสองฝ่าย

ความสัมพันธ์เชิงลึก หมายถึง ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูงผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ สามารถประสานความร่วมมือต่อกันได้อย่างต่อเนื่องทั้งในกรณีปกติ หรือกรณีจำเป็นฉุกเฉิน ภายใต้กรอบอำนาจที่ดำเนินการได้

คณะทำงานร่วมระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. (Royal Thai Air Force – Philippine Air Force Airman to Airman Talks) หมายถึง คณะกรรมการอันเป็นกลไกสำคัญที่เป็นผู้ดำเนินการจัดการประชุมเตรียมการ ในการพิจารณากิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. ทั้งด้านการฝึก การศึกษา การประชุมและการเยือนระหว่างกัน

ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐)

หมายถึง ยุทธศาสตร์ในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนา กองทัพอากาศ โดยมีขอบเขตการพัฒนากองทัพอากาศสู่การเป็นกองทัพอากาศดิจิทัล กองทัพอากาศที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง และการขับเคลื่อนกองทัพอากาศไปสู่ การเป็นหนึ่งใน กองทัพอากาศชั้นนำของอาเซียน (One of the Best Air Forces in ASEAN)

ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕

หมายถึง ยุทธศาสตร์ของ ทอ.ในการรองรับแผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน
ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘
ของรัฐบาล ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับ ทอ.คือ ยุทธศาสตร์การสร้าง
ความร่วมมือด้านความมั่นคง

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาหัวข้อเรื่อง การพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพอากาศไทยและกองทัพอากาศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ อันประกอบไปด้วยการศึกษาปัญหาในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างกองทัพอากาศไทยและกองทัพอากาศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ตลอดจนปัจจัยอันเป็นอุปสรรคและปัจจัยเสริมในการประสานความร่วมมือระหว่างกองทัพอากาศทั้งสอง มีการนำทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

๑. สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์
๒. กองทัพอากาศฟิลิปปินส์ (Philippine Air Force: PAF)
๓. ชีตความสามารถและการจัดโครงสร้างทางทหารของกองทัพอากาศฟิลิปปินส์
๔. ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (๒๕๖๑-๒๕๘๐)
๕. ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕
๖. นโยบายผู้บัญชาการกองทัพอากาศ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒
๗. ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
๘. แนวคิดของพหุวัฒนธรรม
๙. ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Diffusion Theory)
๑๐. ทฤษฎีความร่วมมือด้านความมั่นคง
๑๑. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการทูตฝ่ายทหาร
๑๒. การทบทวนวรรณกรรม เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๑๓. กรอบแนวคิดของการวิจัย
๑๔. สรุป

สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

สภาพภูมิประเทศ ฟิลิปปินส์ ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีเมืองหลวงคือ กรุงมะนิลา ประกอบด้วย ๗,๑๐๗ หมู่เกาะ มีพื้นที่ประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ตร.กม. แบ่งเป็น ๓ พื้นที่สำคัญ คือ พื้นที่ตอนเหนือ ประกอบด้วยหมู่เกาะลูซอน (Luzon) พื้นที่ตอนกลาง ประกอบด้วยหมู่เกาะวิซายาส (Visayas) รวมหมู่เกาะปาเลวันและมินโดโร และพื้นที่ตอนใต้ ประกอบด้วย

หมู่เกาะมินดาเนา (Mindanao) และหมู่เกาะซูลู (Sulu) รวมความยาวชายฝั่งทะเล ๓๖,๒๘๙ กม. มีความยาวเป็นอันดับ ๕ ของโลก มีเวลาเร็วกว่าไทย ๑ ชม. (Time Zone +8) มีอาณาเขต ทิศเหนือจรดมหาสมุทรแปซิฟิก ทะเลจีนใต้ และช่องแคบ Bashi ทิศตะวันออกจรดมหาสมุทรแปซิฟิก และทะเลฟิลิปปินส์ ทิศใต้จรดทะเลเซเลเบส และทะเลซูลู ทิศตะวันตกจรดทะเลฟิลิปปินส์ตะวันตก (ทะเลจีนใต้) ฟิลิปปินส์อยู่ในเขต Pacific's Ring of Fire ซึ่งเป็นเขตแผ่นดินไหวรุนแรงและแนวภูเขาไฟซึ่งมีอยู่ ๑๐๖ ลูกทั่วประเทศ

สภาพภูมิอากาศ ฟิลิปปินส์มีฝนตกชุกตลอดปี ปริมาณน้ำฝน ๒,๐๐๐-๔,๐๐๐ มม./ปี แบ่งเป็น ๓ ฤดู ฤดูฝน ตั้งแต่เดือน มิ.ย.-ก.ย. โดยลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะพัดผ่านในช่วง มิ.ย.-มี.ค. และมีฝนตกทางภาคตะวันตกของเกาะเป็นส่วนมาก แต่มีฝนตกกระจายโดยทั่วไปบางส่วนของประเทศ โดยเกาะมินดาเนาจะมีฝนตกเกือบตลอดทั้งปี ฤดูหนาว ตั้งแต่เดือน ต.ค.-ก.พ. ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านในช่วง พ.ย.-มี.ค. เป็นลมเย็นและแห้งแล้ง อาจทำให้เกิดฝนในบางครั้ง ฤดูร้อน ตั้งแต่ มี.ค.-พ.ค. มีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านทำให้เกิดฝนตกหนักบริเวณชายฝั่ง ความชื้นเฉลี่ยร้อยละ ๗๕-๘๕ ฟิลิปปินส์ประสบกับพายุไต้ฝุ่นปีละประมาณ ๒๕ ลูก

ประชากร ฟิลิปปินส์มีประชากรประมาณ ๑๐๗,๖๖๘,๒๓๑ คน (ก.ค. ๒๕๕๗) ประกอบด้วยเชื้อชาติ มาเลย์ ๙๖% จีน ๒% และอื่น ๒% อายุเฉลี่ยของประชากรโดยรวมประมาณ ๗๑.๓๘ ปี เพศชายประมาณ ๖๘.๔๕ ปี และเพศหญิง ๗๔.๔๕ ปี อัตราการเกิด ๒๔.๙๘/ประชากร ๑,๐๐๐ คน อัตราการตาย ๔.๙/ประชากร ๑,๐๐๐ คน อัตราการเพิ่มของประชากร ๑.๘๘%

ศาสนา ชาวฟิลิปปินส์นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ๘๓% โปรเตสแตนต์ ๙% อิสลามนิกายซุนนี ๕% และศาสนาอื่น ๆ ๒% ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ ภาษาตากาล็อก (ทั่วไป) มีภาษาพื้นเมืองมากกว่า ๘๗ ภาษา และใช้ภาษาอาราบิกในพิธีทางศาสนาของชาวมุสลิม

การศึกษา ประชากรชาวฟิลิปปินส์มีอัตราการรู้หนังสือ ๙๕.๗% งบประมาณด้านการศึกษาประมาณ ๒.๕% ของ GDP การศึกษาภาคบังคับ ๖ ปี สาขาวิชาในอุดมศึกษาที่นักศึกษาประสงค์เข้าเรียนมากที่สุดคือ การพยาบาล การศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนสาขาที่มีแนวโน้มได้รับการสนใจมากขึ้นคือ การบริหารการจัดการโรงแรมและอาหาร

การปกครอง ฟิลิปปินส์ปกครองแบบสาธารณรัฐ (Republic) มีประธานาธิบดีเป็นประมุขและหัวหน้ารัฐบาล วาระในการปฏิบัติหน้าที่ ๖ ปี และไม่เกิน ๒ สมัย ประธานาธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี เอกอัครราชทูต และควบคุมฝ่ายบริหาร กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ฝ่ายนิติบัญญัติ/รัฐสภา ทำหน้าที่ออกกฎหมาย ข้อมติ และจัดให้มีการไต่สวนในเรื่องที่มีความสำคัญ ให้ความเห็นชอบงบประมาณและภาษี ประกอบด้วย ๒ สภา คือ

๑. วุฒิสภา มีสมาชิก ๒๔ คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง วาระไม่เกิน ๖ ปี และไม่เกิน ๒ สมัย เลือกตั้งใหม่กึ่งหนึ่งทุก ๓ ปี

๒. สภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มีสมาชิกไม่เกิน ๒๕๐ คน โดย ๒๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง และอีก ๕๐ คน มาจากการเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อจากตัวแทนสาขาอาชีพต่าง ๆ มีวาระ ๓ ปี และไม่เกิน ๓ สมัย

๓. ศาลสูง ประกอบด้วยและผู้พิพากษาสูง ๑๔ คน มีอำนาจปลดประธานาธิบดีหากไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน หรือป่วยจนไม่สามารถปกครองประเทศ

เศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยใช้กลไกตลาด สภาพเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพคล้ายคลึงกับประเทศไทย การส่งออกแรงงานต่างประเทศถือเป็นรายได้หลัก นอกจากนี้มีการเกษตรกรรม ผลผลิตการเกษตรที่สำคัญ คือ ข้าว ข้าวโพด มะพร้าว อ้อย ถั่วเหลือง มะม่วง สับปะรด การส่งเสริมอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ และการประมง อุตสาหกรรมหลัก คือ การผลิตอาหาร สิ่งทอ รองเท้า เคมีภัณฑ์ ปิโตรเลียมและถ่านหิน สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ คือ ทองแดง ตะกั่ว ทองคำ นิกเกิล โครเมียม น้ำมัน/ก๊าซธรรมชาติ และทรัพยากรทางทะเล

การทหาร ปัญหาด้านความมั่นคงหลักของฟิลิปปินส์ที่สำคัญ ได้แก่

๑. การเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์ฟิลิปปินส์ (Communist Party of the Philippines: CPP) และกองทัพประชาชนใหม่ (New People Army : NPA) ซึ่งเป็นกองกำลังติดอาวุธ มีความเคลื่อนไหวในการปฏิบัติการทั่วประเทศ ปัจจุบันรัฐบาลฟิลิปปินส์ ยกเลิกการเจรจาสันติภาพกับ CPP เนื่องจาก CPP มักตั้งเงื่อนไขใหม่ ๆ เมื่อถึงกำหนดวันเจรจา

๒. ปัญหาการแบ่งแยกดินแดนในมินดาเนา ทางใต้ของฟิลิปปินส์ ซึ่งมีแนวร่วมปลดปล่อยอิสลามโมโร (Moro Islamic Liberation Front : MILF) เป็นแกนนำสำคัญ การเจรจาสันติภาพระหว่าง MILF กับรัฐบาลซึ่งมีรัฐบาลมาเลเซียเป็นผู้อำนวยความสะดวกสามารถเจรจาลงนามในข้อตกลงสันติภาพเมื่อเดือน มีนาคม ๒๐๑๔

๓. ปัญหาการก่อการร้ายและก่ออาชญากรรมของกลุ่มก่อการร้ายอาบูซายาฟ (Abu Sayyaf Group : ASG) เคลื่อนไหวอยู่ในหมู่เกาะซูลูและเกาะบาสิลัน ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะมินดาเนา กลุ่มผู้ก่อการร้ายอาบูซายาฟมีพฤติกรรมเป็นอาชญากรมากกว่ากลุ่มต่อต้านรัฐบาล โดยเฉพาะการลักพาตัวเรียกค่าไถ่

๔. กลุ่มนักรบเสรีภาพอิสลามโมโร (Bangsamoro Islamic Freedom Fighter : BIFF) เป็นกลุ่มก่อการร้ายที่แยกตัวมาจาก MILF โดยยืนยันว่าต้องการเป็นรัฐเอกราช ไม่ยอมรับอำนาจจากรัฐบาลกลาง

๕. ความเคลื่อนไหวของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (Moro National Liberation Front : MNLF) มีพยายามเรียกร้องความสนใจจากรัฐบาลปัจจุบันให้ดำเนินการตามที่ MNLF ลงนามไว้กับอดีตประธานาธิบดีฟิเดล รามอส

ปัญหาสำคัญที่รัฐบาลฟิลิปปินส์ต้องเร่งแก้ไข

๑. ปัญหาด้านเขตแดนทางทะเล
๒. การเพิ่มผลผลิตข้าวให้เพียงพอต่อการบริโภคและการปรับปรุงพันธุ์ข้าวเพื่อการส่งออก
๓. การเร่งเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการแข่งขัน โดยให้ความสำคัญกับการก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานตามโครงการที่มีภาครัฐและภาคเอกชนเป็นหุ้นส่วน เพื่อมุ่งดึงดูดนักลงทุนต่างชาติทั่วโลกเข้าร่วมโครงการ
๔. การแก้ไขปัญหาขาดดุลงบประมาณจำนวนมาก
๕. การทุจริตประพฤติมิชอบ
๖. ความล่าช้าของระบบราชการ
๗. การขาดแคลนพลังงาน รวมทั้งค่าไฟฟ้าแพง

กองทัพฟิลิปปินส์ (Armed Forces of the Philippine : AFP)

กองทัพฟิลิปปินส์^๑ (ฟิลิปปินส์ : Sandatahang Lakas ng Pilipinas, อังกฤษ : Armed Forces of the Philippines : AFP) เป็นกองกำลังติดอาวุธของฟิลิปปินส์ ประกอบด้วย กองทัพบก, กองทัพอากาศ และกองทัพเรือ กองทัพฟิลิปปินส์มีกำลังพลพร้อมรบจำนวน ๑๗๑,๕๐๐ นาย และกำลังพลสำรองจำนวน ๓๘๕,๑๑๖ นาย

ยุทธศาสตร์ทางทหารฟิลิปปินส์

๑. ป้องกันการรุกรานจากภายนอก รักษาความมั่นคงภายใน และเป็นเครื่องมือสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาประเทศ
๒. ไม่มีแนวคิดในการรุกราน หรือส่งกองกำลังเข้ายึดครองดินแดนต่างประเทศ หรือใช้กำลังทหารเพื่อสนับสนุนอิทธิพลทางการเมืองระหว่างประเทศ ยุทธศาสตร์ทางทหารคงเป็นในลักษณะของการป้องกัน

นโยบายทางทหารฟิลิปปินส์

๑. ป้องกันอธิปไตยและความมั่นคงแห่งชาติ

^๑“ประเทศฟิลิปปินส์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/site/anantsakkanphakdee/kxng-th>, 2019.

๒. รักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน

๓. สถาปนาความสัมพันธ์อันดี และเคารพซึ่งกันและกันระหว่างสถาบันทหารและพลเรือน

การบังคับบัญชาทางทหารของฟิลิปปินส์

กองทัพฟิลิปปินส์ ประกอบด้วย ทบ.ฟป., ทร.ฟป., และ ทอ.ฟป. ขึ้นตรงต่อหน่วยบัญชาการใหญ่ (General Head Quarter) มีประธานาธิบดีเป็นผู้บัญชาการกองทัพฟิลิปปินส์ (President of the Republic of the Philippines, Commander-In-Chief) มี Secretary of National Defense (เทียบเท่า รมว.กท.) เป็นผู้ควบคุม ตรวจสอบ และสั่งการปฏิบัติ (Exercises Supervision & Control over the Armed Forces of the Philippines) และมี เสธ.ทหาร (Chief of Staff of Armed Forces) ทำหน้าที่เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด รับผิดชอบด้านยุทธการในนามของประธานาธิบดี (Chief of Staff, AFP Executes policies & Guidance of the Commander-In-Chief)

ภารกิจของกองทัพฟิลิปปินส์ คือ การปกป้องอธิปไตยป้องกันการรุกรานจากภายนอกประเทศ การรักษาความมั่นคงภายในประเทศ และการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

ด้วยลักษณะที่ตั้งของประเทศ ฟป. ที่ประกอบด้วยหมู่เกาะน้อยใหญ่เป็นจำนวนมาก ทำให้มีความยากต่อการป้องกัน ภัยคุกคามต่อความมั่นคงของ ฟป. ที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งในการรุกรองทะเลจีนใต้อันส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ในน่านน้ำของ ฟป. ในทะเลฟิลิปปินส์ตะวันตก อย่างไรก็ตาม นโยบายปัจจุบันของประธานาธิบดี นายรอดริโก รัวอา ดูเทอร์เต (Rodrigo Roa Duterte) ได้ใช้วิธีการเจรจาสองฝ่ายกับจีนและการสานผลประโยชน์ในฐานะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับจีนในการแก้ไขปัญหา ปัญหาของ ฟป. อีกประการหนึ่งคือภัยคุกคามจากการก่อการร้าย โดยเฉพาะขบวนการคอมมิวนิสต์ (CPP-NPA) ขบวนการมุสลิมแบ่งแยกดินแดนทั้งกลุ่ม MNLF กลุ่ม MILF กลุ่ม BIFF และกลุ่ม Abu Sayyaf ซึ่งได้ทำการสู้รบกับรัฐบาล ฟป. มานานกว่า ๓๐ ปี และถือเป็นปัญหาระดับชาติของ ฟป. ในขณะนี้ รัฐบาล ฟป. มุ่งเน้นที่จะดำเนินการทั้งด้านการเมืองและการทหาร เพื่อดำเนินการกับกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าว ทั้งในแนวทางการเจรจา การปราบปรามอย่างเด็ดขาด รวมทั้งมาตรการการเข้าหาผู้นำกลุ่มก่อการร้าย โดยพึ่งพาอิทธิพลเดิมของประธานาธิบดี ดูแตร์เต ที่มาจากพื้นที่หมู่เกาะมินดาเนาอันเป็นพื้นที่ปัญหาทางใต้ของ ฟป.

กองทัพอากาศฟิลิปปินส์ (Philippine Air Force: PAF)

กองทัพอากาศฟิลิปปินส์ มีกำลังพลประจำการ ๑๘,๐๐๐ คน มีอากาศยานรวม ๒๔๗ เครื่อง โดยมี พลอากาศโท Rozzano Dosado Briguez เป็นผู้บัญชาการทหารอากาศ มีภารกิจ คือ

๑. เตรียมสรรพกำลังเพื่อความพร้อมรบทางอากาศ
 ๒. ประสานการปฏิบัติกับเหล่าทัพอื่นในการรักษาความมั่นคงภายในและการป้องกันประเทศ
 ๓. เตรียมกำลังสำรองของกองทัพอากาศ
 ๔. ปฏิบัติภารกิจอื่น ๆ ตามที่ประธานาธิบดีมอบหมาย
- กองทัพอากาศฟิลิปปินส์เป็นกองทัพหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ค่อนข้างยาวนาน เป็นประเทศในเอเชียแรก ๆ ที่มีเครื่องบินขับไล่แบบ P-51 Mustang เข้าประจำการ และเป็นประเทศแรกของอาเซียนที่มีเครื่องบินไอพ่น F-86 เข้าประจำการ แต่จากปัญหาเศรษฐกิจที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ทำให้การพัฒนา ทอ.ฟป.หยุดชะงัก ในขณะที่ฟิลิปปินส์ยังคงเผชิญภัยคุกคามในระดับสูง ทั้งจากประเทศมหาอำนาจในเอเชีย และการก่อการร้าย ด้วยเหตุนี้ ทอ.ฟป.จึงมีความจำเป็นต้องการความช่วยเหลือพึ่งพาความร่วมมือจากมิตรประเทศเป็นอย่างสูง ในปัจจุบัน ทอ.ฟป.ได้รับการสนับสนุนความช่วยเหลือหลักจากกองทัพสหรัฐฯ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลีใต้

ขีดความสามารถและการจัดโครงสร้างทางทหารของกองทัพอากาศฟิลิปปินส์

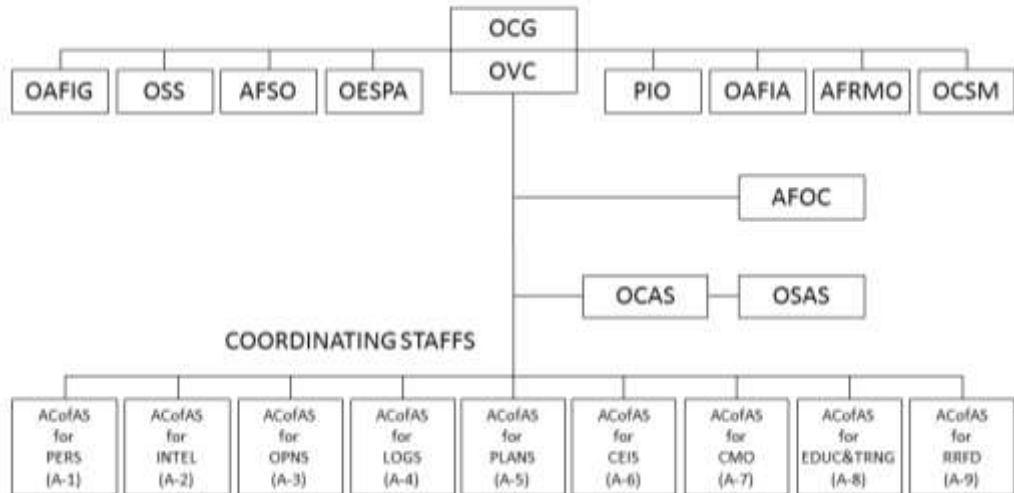
ปัจจุบัน ทอ.ฟป.มีเครื่องบินฝึก/ขับไล่โจมตีแบบ S-211 และ SF-210 จากบริษัท Aermacchi ของอิตาลี จำนวนรวมทั้งสิ้น ๒๔ เครื่อง โดยเครื่องบินแบบ SF-260 เป็นเครื่องบินฝึก แต่ ทอ.ฟป.ได้ดัดแปลงเพิ่มขีดความสามารถในการโจมตีสนับสนุนภารกิจของทหารราบในการปราบปรามผู้ก่อการร้าย โดยใช้การปฏิบัติการร่วมกับเครื่องบินแบบ OV-10 นอกจากนี้ ทอ.ฟป.ได้จัดซื้อเครื่องบินแบบ FA-50 จากสาธารณรัฐเกาหลีใต้ ซึ่งได้รับการกำหนดภารกิจในการป้องกันภัยทางอากาศและภารกิจการบินสนับสนุนทางอากาศ ทดแทนเครื่องบินขับไล่ตระกูล F-5 ที่ได้รับการปลดประจำการไปแล้วเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๘ ทอ.ฟป. ยังมีโครงการจัดซื้อเครื่องบินแบบ A-29 Super Tucano จากประเทศบราซิลอีก จำนวน ๖ เครื่องอีกด้วย

เครื่องบิน OV-10A จำนวน ๘ เครื่อง ของ ทอ.ฟป. เป็นเครื่องบินที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทย ซึ่งยังถือเป็นกำลังหลักในการใช้ปฏิบัติการในการปราบปรามการก่อการร้าย สามารถโจมตีฐานที่มั่นของผู้ก่อการร้าย และสนับสนุนภารกิจของกองกำลังทางบกในการทำสงครามกับกลุ่มก่อการร้ายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวงกำลังของเครื่องบินแบบ OV-10 ในฐานบินทั่วประเทศ

๑. การจัดหน่วย

แผนภาพที่ ๒ – ๑ โครงสร้างการประกอบกำลังกองทัพอากาศฟิลิปปินส์

โครงสร้างการประกอบกำลัง ทอ.ฟิลิปปินส์

ที่มา : ข้อมูลทางทหารสาธารณรัฐฟิลิปปินส์, ๒๕๖๑ : ๕๑

๑.๑ ส่วนบังคับบัญชาประกอบด้วย

- ๑.๑.๑ สำนักงาน ผบ.ทอ.
- ๑.๑.๒ สำนักงาน รอง ผบ.ทอ.
- ๑.๑.๓ สำนักงาน เสธ.ทอ. มีหน่วยขึ้นตรง คือ สังกัดงานเลขานุการประจำ เสธ.ทอ.
- ๑.๑.๔ ศปก.ทอ.
- ๑.๑.๕ ฝ่ายอำนวยการประจำผู้บังคับบัญชา ประกอบด้วย
 - ๑.๑.๕.๑ สำนักงานจเรทหารอากาศ
 - ๑.๑.๕.๒ สำนักงานการศึกษาพิเศษ
 - ๑.๑.๕.๓ สำนักงานอากาศโยธิน
 - ๑.๑.๕.๔ สำนักงานมาตรฐานจรรยาบรรณและความสำนึกต่อส่วนรวม
 - ๑.๑.๕.๕ สำนักงานสารสนเทศ
 - ๑.๑.๕.๖ สำนักงานตรวจสอบบัญชีภายใน ทอ.
 - ๑.๑.๕.๗ สำนักงานจัดการทรัพยากร ทอ.
 - ๑.๑.๕.๘ สำนักงานจ่ายกองพัน

๑.๒ หน่วยในระดับฝ่ายอำนวยการประสานงาน (Coordinating Staffs)

ประกอบด้วย สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ. จำนวน ๙ หน่วยงาน ดังนี้

- ๑.๒.๑ สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายกำลังพล (A-1)
- ๑.๒.๒ สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายข่าว (A-2)
- ๑.๒.๓ สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายยุทธการ (A-3)
- ๑.๒.๔ สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายส่งกำลังบำรุง (A-4)
- ๑.๒.๕ สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายนโยบายและแผน (A-5)
- ๑.๒.๖ สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ. ฝ่ายสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์และระบบสารสนเทศ (A-6)
- ๑.๒.๗ สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายกิจการพลเรือน (A-7)
- ๑.๒.๘ สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายการฝึกศึกษา (A-8)
- ๑.๒.๙ สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายพัฒนากำลังสำรองและกองหนุน (A-9)

๑.๓ หน่วยในระดับฝ่ายอำนวยการพิเศษ (Special Staffs)

- ๑.๓.๑ สำนักงานสารบรรณ ทอ.
- ๑.๓.๒ สำนักงานสารวัตร ทอ.
- ๑.๓.๓ สำนักงานพระธรรมนูญ ทอ.
- ๑.๓.๔ สำนักงานการจัดการ ทอ. และสำนักงบประมาณ
- ๑.๓.๕ สำนักงานผู้บังคับหน่วยบิน
- ๑.๓.๖ สำนักงานแพทย์ ทอ.
- ๑.๓.๗ สำนักงานทันตกรรม ทอ.
- ๑.๓.๘ สำนักงานพยาบาล ทอ.
- ๑.๓.๙ สำนักงานช่าง ทอ.
- ๑.๓.๑๐ สำนักงานกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์
- ๑.๓.๑๑ สำนักงานฝ่ายเสนาธิการด้านการบริหารโครงการ

๑.๔ หน่วยในระดับกองบัญชาการยุทธวิธีและกองบัญชาการสนับสนุน (Tactical Commands and Support Commands)

- ๑.๔.๑ กองบัญชาการป้องกันทางอากาศ ทอ.ฟป. (Air Defense Command)
- ๑.๔.๒ กองบัญชาการยุทธทางอากาศ ทอ.ฟป. (Air Tactical Command)
- ๑.๔.๓ กองบัญชาการขนส่งทางอากาศ ทอ.ฟป. (Air Mobility Command)
- ๑.๔.๔ ส่งกำลังบำรุง ทอ.ฟป. (Air Logistics Command)

๑.๔.๕ กองบัญชาการฝึกศึกษาและหลักนิยม ทอ.ฟป. (Air Education Training and Doctrine Command)

๑.๔.๖ กองบัญชาการกำลังพลสำรอง ทอ.ฟป. (Air Force Reserve Command)

๑.๕ หน่วยในระดับกองบิน (Air Wing)

- ๑.๕.๑ 5th Fighter Wing
- ๑.๕.๒ 580th Aircraft Control and Warning Wing
- ๑.๕.๓ 205th Tactical Helicopter Wing
- ๑.๕.๔ 220th Airlift Wing
- ๑.๕.๕ Tactical Operations Wing Northern Luzon
- ๑.๕.๖ Tactical Operations Wing Southern Luzon
- ๑.๕.๗ Tactical Operations Wing Central
- ๑.๕.๘ Tactical Operations Wing Western Mindanao
- ๑.๕.๙ Tactical Operations Wing Eastern Mindanao
- ๑.๕.๑๐ 410th Maintenance Wing
- ๑.๕.๑๑ 420th Supply Wing
- ๑.๕.๑๒ 15th Strike Wing
- ๑.๕.๑๓ 710th Special Operations Wing
- ๑.๕.๑๔ Tactical Operations Wing West
- ๑.๕.๑๕ 250th Presidential Airlift Wing
- ๑.๕.๑๖ 355th Aviation Engineer Wing
- ๑.๕.๑๗ 520th Air Base Wing
- ๑.๕.๑๘ 300th Air Intelligence and Security Wing

๑.๖ หน่วยแยก (Separate Units)

- ๑.๖.๑ 900th Air Force Weather Group
- ๑.๖.๑ 950th Communications Electronics and Information systems Group
- ๑.๖.๓ Air Force Special Service Group
- ๑.๖.๔ Headquarters Service Support Group
- ๑.๖.๕ Air Force Accounting Center

๑.๖.๖ Air Force Finance Center

๑.๖.๗ PAF Personnel Management Center

๑.๖.๘ Air Force Research and Development Center

๑.๗ หน่วยปฏิบัติการทางยุทธวิธี (Tactical Operations Group)

Tactical Operations Group 1 (Baguio), Tactical Operations Group 2 (Isabela), Tactical Operations Group 3 (Tarlac), Tactical Operations Group 4 (Lucena), Tactical Operations Group 5 (Legaspi), Tactical Operations Group 6 (Ilo-Ilo), Tactical Operations Group 7 (Palawan), Tactical Operations Group 8 (Tacloban), Tactical Operations Group 9 (Pulacan), Tactical Operations Group 10 (Cagayan De Oro), Tactical Operations Group 11 (Davao), Tactical Operations Group 12 (Cotabato) และ Tactical Operations Group SULTAW

๒. ยุทธวิธี ทอ.ฟป. ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนภารกิจการต่อต้านการก่อการร้าย และความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทั้งภายในและภายนอกประเทศ อย่างไรก็ตามขีดความสามารถในการป้องกันภัยทางอากาศกระทำได้อย่างจำกัด เนื่องจากไม่มี บ.ที่ทันสมัย ปัจจุบันทอ.ฟิลิปปินส์ ได้จัดซื้อเครื่องบินขับไล่แบบ FA-50 จากสาธารณรัฐเกาหลีได้เข้าประจำการจำนวน ๑๒ เครื่อง โดยวางไว้ที่ฐานทัพอากาศ Clark Airbase สามารถเคลื่อนย้ายไปวางกำลังเพื่อปฏิบัติการกิจได้ทั่วประเทศ ทอ.ฟป.มีการวางกำลังเครื่องบินประจำการ ดังตารางที่ ๒ - ๑

ตารางที่ ๒ - ๑ เครื่องบินประจำการที่สำคัญของกองทัพอากาศฟิลิปปินส์

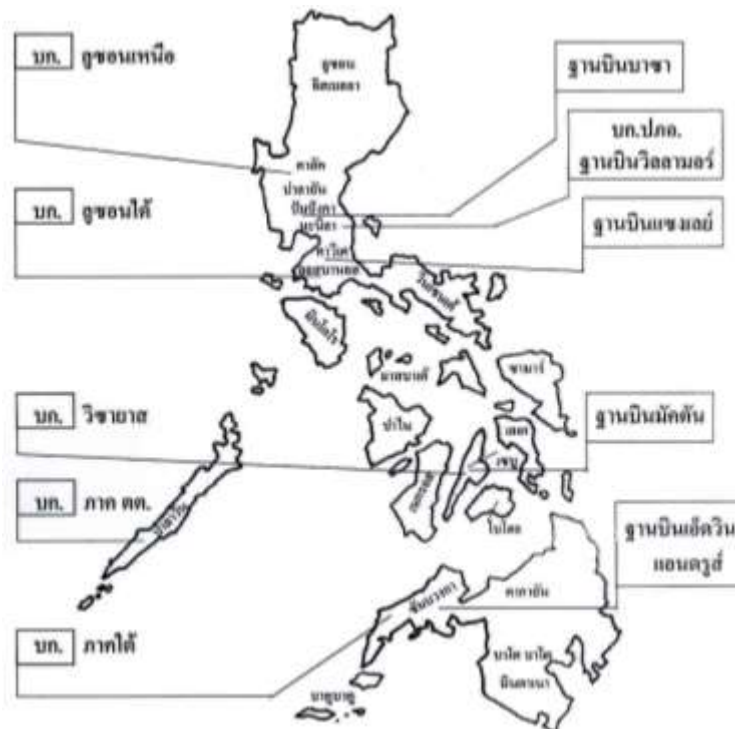
ประเภท	รุ่น	จำนวน/ลำ
บ.โจมตี	KAI FA-50PH	๑๒
	OV-10M/A	๗
	A-29 Super Tucano	๖
บ.ลำเลียง	C-130 B/H/T	๔
	Fokker F27/28	๔
	GAF Nomad	๓
	CASA C-212/295	๕
	Cessna 208/212	๓
	Turbo Commander	๑
บ.ฝึก	SIAI-Marchetty 211	๓
	SIAI-Marchetty SF 260	๑๙
	Cessna T-41A/B/K	๒

บ.สำรวจ	Commander 690A	๑
ฮ.โจมตี	MG-520	๑๒
	Bell AH-1F	๒
	AUH-76 (S-76)	๓
ฮ.อเนกประสงค์	Shikorsky US-60 S-70A-5/I	๑
	Shikorsky S-76A	๙
	Bell-412EP	๘
	Bell-205A	๘
	MD 520N	๑๒
	Bell UH-1H	๒๘
	Agusta Westland Aw109	๘
	PZL W-3 Sokol	๕
	AIRBUS Helicopter H125M	๖
UAV	Boeing Insitu Scan Eagle	๖

ที่มา : ข้อมูลทางทหารสาธารณรัฐฟิลิปปินส์, ๒๕๖๑ : ๖๑

๓. การวางกำลังกองทัพอากาศฟิลิปปินส์

แผนภาพที่ ๒ - ๒ การวางกำลังกองทัพอากาศฟิลิปปินส์

ที่มา : ข้อมูลทางทหารสาธารณรัฐฟิลิปปินส์, ๒๕๖๑ : ๕๕

ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (๒๕๖๑-๒๕๘๐)

กองทัพอากาศตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาอย่างชัดเจน เป็นระบบ และเป็นรูปธรรม โดยได้ริเริ่มการจัดทำยุทธศาสตร์กองทัพอากาศฉบับแรกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๑ คือ ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๖๒ และได้ดำเนินการปรับปรุงให้ทันสมัย สอดคล้องตามสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงอย่างต่อเนื่อง จนถึงฉบับปัจจุบันคือ ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ -๒๕๘๐)^๒ ซึ่งให้ความสำคัญในการพัฒนากองทัพอากาศในทุกด้านอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ และอาวุธ ยุทโธปกรณ์ที่เหมาะสม การฝึกศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากร การพัฒนาแนวความคิดในการปฏิบัติการกิจ และการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้กองทัพอากาศมีขีดความสามารถที่เพียงพอและเหมาะสมในการปฏิบัติการที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) ยังคงดำรงเป้าหมายในการพัฒนาสู่ "กองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค (One of the Best Air Forces in ASEAN)" โดยกำหนดขอบเขตการพัฒนาที่สำคัญดังแผนภาพที่ ๒ - ๓

แผนภาพที่ ๒ - ๓ ขอบเขตการพัฒนายุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี
(พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐)

ที่มา : ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐), ๒๕๖๑ : ๓

๑. การพัฒนาสู่กองทัพอากาศดิจิทัล (Digital Air Force : DAF) เป็นการดำเนินการเพิ่มเติมและต่อเนื่องจากยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๑๐ ปี พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๖๑ เพื่อพัฒนากองทัพอากาศในทุกภาคส่วนให้ก้าวสู่กองทัพอากาศดิจิทัล (DAF) ได้อย่างแท้จริง ซึ่งต้องการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งระยะเวลา ๒๐ ปี เป็นการพัฒนาพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการปฏิบัติการในทุกด้านของกองทัพอากาศเป็นไปอย่างรวดเร็ว เหมาะสม ทันตามความต้องการในทุกสถานการณ์ อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาสู่การปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations: NCO) เป็นการพัฒนาให้กองทัพอากาศมีความทันสมัย โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการและการปฏิบัติงานของกองทัพอากาศ

๒. การพัฒนาสู่กองทัพอากาศที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Air Force: NCAF) เป็นการพัฒนาการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations: NCO) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางโดยตรง (RTAF NCO Combat Related Function) หรือส่วนที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการในส่วนหน้า (Front Line Operations) ทั้งนี้เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาอย่างชัดเจน ทำให้สามารถพัฒนาสู่กองทัพอากาศที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (NCAF) ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการคู่ขนานไปกับการพัฒนาสู่กองทัพอากาศดิจิทัล (DAF)

๓. การขับเคลื่อนกองทัพอากาศไปสู่ “กองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค (One of the Best Air Forces in ASEAN)” โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและแนวความคิดการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (NCO) ในการปฏิบัติการรบและการปฏิบัติการที่มิใช่การรบ เพื่อตอบสนองต่อภัยคุกคามทุกรูปแบบ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด

ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕

ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕)^๓ ได้ระบุถึงวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ ทอ.ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไว้ว่า เป็น “กองทัพอากาศที่มีศักยภาพและความสามารถครอบคลุมทุกมิติในประชาคมอาเซียน (Comprehensive Capacity and Capability Air Force in ASEAN Community)” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ในการดำเนินการ ๔ ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างสมรรถนะและความพร้อมของกองทัพอากาศในประชาคมอาเซียน มีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะ และความพร้อมของ ทอ.ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศในกลุ่มอาเซียน มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์คือ กองทัพอากาศมีส่วนร่วมในการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศในกลุ่มอาเซียน มีวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในความร่วมมือด้านความมั่นคง การช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติในกรอบอาเซียน การร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบอาเซียน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพในกรอบอาเซียน การปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางทะเลในกรอบอาเซียน การปฏิบัติการด้านการต่อต้านการก่อการร้ายในกรอบอาเซียน และการมีส่วนร่วมในการส่งกำลังบำรุงร่วมของความร่วมมือด้านความมั่นคงในกรอบอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาความสัมพันธ์ของ ทอ.ประเทศในกลุ่มอาเซียน มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์คือความสัมพันธ์ของ ทอ.กับ ทอ.ประเทศในกลุ่มอาเซียนได้รับการพัฒนา มีวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ.กับ ทอ.ประเทศในกลุ่มอาเซียนทั้งในระดับผู้บังคับบัญชาระดับสูงและเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการของเจ้าหน้าที่ระดับสูงกองทัพอากาศประเทศในกลุ่มอาเซียน กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาความสัมพันธ์ระดับเจ้าหน้าที่ของกองทัพอากาศประเทศในกลุ่มอาเซียน และกลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมการแข่งขันกีฬาของกองทัพอากาศในประเทศในกลุ่มอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสนับสนุนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีเป้าหมายคือ สนับสนุนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนโดยใช้ศักยภาพและขีดความสามารถของ ทอ.

ในการดำเนินการให้บรรลุถึงเป้าหมายในแต่ละยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕) นี้ ทอ.ได้ตระหนักถึงความสำคัญ

^๓ กองทัพอากาศ. “ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕”. ๒๕๕๖. หน้า ๑.

และได้จัดตั้งกลไกในการขับเคลื่อนความร่วมมือในกรอบอาเซียนของ ทอ. โดยกำหนดให้มีหน่วยรับผิดชอบงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนเมื่อปี ๒๕๕๘ ด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการอาเซียนกองทัพอากาศและสำนักงานอาเซียน ทอ. เป็นผู้รับผิดชอบ ในทางปฏิบัติ ทอ. มอบหมายภารกิจให้กรมข่าวทหารอากาศเป็นผู้รับผิดชอบด้านการสร้างความสัมพันธ์ในระดับกองทัพกับต่างประเทศ โดยมีผู้ช่วยทูตทหารอากาศประจำสำนักงานผู้ช่วยทูตทหารอากาศเป็นผู้ประสานความสัมพันธ์ในทางปฏิบัติโดยตรง ปัจจุบัน ทอ. มีสำนักงานผู้ช่วยทูตทหารอากาศประจำ ๗ สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐอินเดีย สหพันธรัฐรัสเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ มาเลเซีย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เป็นผู้ประสานความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่าง ทอ. และ ทอ. ประเทศที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งคณะทำงานร่วม ระหว่าง ทอ. และ ทอ. มิตรประเทศ มีหน้าที่จัดการประชุมเพื่อหาข้อตกลงในการพัฒนากิจการความร่วมมือระหว่างกัน

นโยบายผู้บัญชาการกองทัพอากาศ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒

พลอากาศเอก ชัยพฤกษ์ ดิษยะศริน^๔ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ได้มอบนโยบายในการปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ข้าราชการในโอกาสเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑ ต.ค.๒๕๖๑ โดยเล็งเห็นว่าในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา กองทัพอากาศดำเนินการพัฒนาตามทิศทางยุทธศาสตร์เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ “กองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค” และนำแนวความคิดการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations) มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการของกองทัพอากาศ ประกอบกับกองทัพอากาศได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทุกมิติอย่างสมดุล ภายใต้การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด การพัฒนาดังกล่าว แสดงให้เห็นผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมของการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของกองทัพอากาศอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านยุทธโศปกรณ์ กระบวนการปฏิบัติงานและสมรรถนะของกำลังพล ซึ่งเป็นสิ่งยืนยันถึงพลังความร่วมมือและความตั้งใจของกำลังพลกองทัพอากาศทุกคน

ปี พ.ศ.๒๕๖๒ กองทัพอากาศ “มุ่งมั่น” ที่จะพัฒนาเพื่อสร้างความยั่งยืน โดยสานงานเดิมอย่างต่อเนื่อง เสริมความเข้มแข็งในมิติทางอากาศเพื่อรองรับกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ และสร้างพื้นฐานการพัฒนาทั้งในมิติทางไซเบอร์และมิติทางอวกาศอย่างเป็นระบบ ตลอดจนส่งเสริมให้กำลังพลดำรงอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ควบคู่กับการดูแลสุขภาพจิตของกำลังพลและ

^๔ “นโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๒”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.rtaf.mi.th, 2562.

ครอบครัวอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดความ “มั่นคง” ในการเป็นทหารอาชีพอย่างภาคภูมิและสมเกียรติ รวมทั้งปลูกฝังให้กำลังพลมีจิตอาสาตั้งมั่นในการทำความดี ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชน “มั่นใจ” ว่ากองทัพอากาศมีความพร้อมในการป้องกันราชอาณาจักร สนับสนุนการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ และอยู่เคียงข้างประชาชนสืบไป

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงต้องมีการติดตามและประเมินสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง อีกทั้งเทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีราคาลดลง และสามารถเข้าถึงได้ง่าย ส่งผลให้เกิดภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติซึ่งมีความอ่อนไหวมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การก่อการร้าย ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ ภัยคุกคามทางอวกาศ และการใช้อากาศยานไร้คนขับขนาดเล็กในการกระทำความผิด ซึ่งเป็นภัยต่อความมั่นคงที่มีผลกระทบรุนแรงในวงกว้างและยากต่อการรับมือ จึงต้องปรับตัวและปรับเปลี่ยนรูปแบบของการรักษาความมั่นคงที่มีใช้เพียงการป้องกันประเทศ หากแต่รวมไปถึงการเตรียมกำลังเพื่อเผชิญภัยคุกคามอย่างบูรณาการ เพื่อให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างครอบคลุมและรอบด้าน ความท้าทายของบริบทด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลต่อทิศทางของความร่วมมือในประเทศและภูมิภาค การรวมตัวเป็นหนึ่งในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Community) มีทิศทางที่เป็นการพึ่งพาและเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (Humanitarian Assistance And Disaster Relief: HADR) ในห้วงเวลาที่ผ่านมากองทัพอากาศสามารถต่อยอดและพัฒนาขีดความสามารถด้านการตรวจจับ การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ การป้องปรามด้านไซเบอร์ และการวางรากฐานความมั่นคงด้านอวกาศ ด้วยการพึ่งพาตนเองจากการวิจัยพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน การเตรียมกำลังกองทัพอากาศเพื่อให้มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคามต่อความมั่นคงให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) เป็นความท้าทายที่ต้องตระหนัก ซึ่งกองทัพอากาศจำเป็นต้องเสริมสร้างศักยภาพ การฝึกกำลังป้องกันประเทศ พัฒนาโครงสร้างกำลังและยุทโธปกรณ์ที่เหมาะสมแก่การป้องกันประเทศ ดำรงขีดความสามารถของกำลังทางอากาศ พัฒนาขีดความสามารถในมิติไซเบอร์ เพิ่มการตระหนักรู้ในห้วงอวกาศ และความร่วมมือระหว่างกองทัพภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อการมุ่งไปสู่การเป็นกองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาคได้อย่างสมบูรณ์

ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ความสัมพันธ์ที่ก้าวล้ำขอบเขตของสังคมนี้ นับวันยังมีมากขึ้นเมื่อประชากรโลกเพิ่มขึ้น ในขณะที่การคมนาคมสื่อสารระหว่างกลุ่มคนเป็นไปได้สะดวกยิ่งขึ้น ลักษณะของความสัมพันธ์เช่นนี้

มีความซับซ้อนขึ้นทุกขณะ และมีการเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบต่าง ๆ กัน ตัวอย่างเช่น ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเผ่าต่าง ๆ ในยุคโบราณเป็นความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนสินค้า หรือการสู้รบแย่งชิงทรัพย์สินสมบัติของอีกฝ่ายหนึ่ง ได้เปลี่ยนแปลงมาสู่ความสัมพันธ์ทางการทูต การเศรษฐกิจ การเมือง การสังคม และการทหารที่ยุ่งยากซับซ้อน ในสภาพสังคมระหว่างประเทศซึ่งรัฐเป็นตัวแสดงสำคัญของโลก รวมทั้งตัวแสดงอื่น ๆ อีก

คาร์ล ดับเบิลยู ดอยซ์ (Karl W. Deutsch)^๕ ให้ความหมายไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประกอบด้วยพฤติกรรมและการกระทำของรัฐที่มีต่อกันโดยปราศจากการควบคุมอย่างเพียงพอ

สุรชัย ศิริไกร^๖ ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการแลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นข้ามพรมแดนของรัฐ

ไมเคิล จี รอสกิน และนิโคลาส โอ เบอร์รี (Michael G. Roskin & Nicholas O. Berry) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ

เค เจ โฮลสตี (K.J.Holsti) หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ หลากหลายรูปแบบระหว่างสมาชิกในสังคมต่าง ๆ โดยอาจเป็นสมาชิกที่รัฐสนับสนุน หรือรัฐไม่สนับสนุนก็ได้

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนี้มีได้หมายถึงความถึงความสัมพันธ์ระหว่าง “ประเทศ” เท่านั้น แต่มีความหมายที่กว้างกว่านั้น ถึงแม้ว่า “หน่วย” ที่มีบทบาทสำคัญส่วนใหญ่ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคือรัฐ หรือรัฐบาล ผู้ดำเนินกิจการของรัฐก็ตาม “ประเทศ” นี้ รวมถึง “หน่วย” อื่น ๆ ที่มีใช้รัฐ เช่น องค์การระหว่างประเทศ กลุ่มบุคคลใด ๆ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งมีบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ “ความสัมพันธ์” มิได้หมายความถึงเฉพาะความสัมพันธ์ทางการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจวัฒนธรรม และอื่น ๆ ซึ่งมีความสำคัญในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของ “หน่วย” นั้น ๆ ความสัมพันธ์นี้ มีทั้งความขัดแย้งและความร่วมมือ^๗

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสังคม ซึ่งเกิดขึ้นข้ามขอบเขตของกลุ่มสังคมการเมืองหนึ่ง ๆ ในกรณีความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยด้วยกัน

^๕ “Karl W. Deutsch”. (Online). Available : <https://www.google.co.th/images?Karl+Heinrich+Marx>. 2019.

^๖ สุรชัย ศิริไกร. การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว. (กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ. ๒๕๕๐). หน้า ๒.

^๗ สุรพล ราชภัณฑารักษ์. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. ๒๕๔๘). หน้า ๑๓.

หรือกลุ่มคนไทยด้วยกันในประเทศไทย ไม่ใช่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ^๘ แต่ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยกับคนฟิลิปปินส์ถือว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือและความขัดแย้งระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่กระทบกระเทือนการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมโลก

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหมายถึงการแลกเปลี่ยน (Exchange) และการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ที่เกิดขึ้นข้ามพรมแดน ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งโดยรัฐเอง หรือตัวแสดงใด ๆ ที่ไม่ใช่รัฐ ในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง หรือวัตถุประสงค์ อื่น ๆ โดยความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจะเป็นไปได้ในด้านความสัมพันธ์ที่ตีร่วมมือกัน หรือความสัมพันธ์ในลักษณะขัดแย้งกันในมิติทางการเมือง การทหาร การทูต เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มิติใดมิติหนึ่ง หรือหลายมิติพร้อม ๆ กัน^๙

๑. ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือการแลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นข้ามเขตพรมแดนของรัฐตั้งที่กล่าวข้างต้นนั้น อาจมีลักษณะแตกต่างกัน ดังนี้

๑.๑ ความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อาจกระทำอย่างเป็นทางการโดยรัฐ หรือโดยตัวแทนที่ชอบธรรมของรัฐ เช่น การประชุมสุดยอด การดำเนินการทางการทูต การแถลงการณ์ประท้วง การยื่นประท้วงต่อองค์การสหประชาชาติ หรืออาจเป็นการกระทำไม่เป็นทางการ เช่น การก่อการร้าย การกระทำจรรยาบรรณการโจมตีประเทศหนึ่ง โดยสื่อมวลชนของอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งไม่ได้กระทำการในนามของรัฐ เป็นต้น

๑.๒ ความสัมพันธ์ในลักษณะร่วมมือหรือขัดแย้ง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น หากไม่ร่วมมือก็ขัดแย้ง ความสัมพันธ์ในลักษณะขัดแย้ง เช่น สงคราม การแทรกแซง บ่อนทำลาย การขยายจักรวรรดินิยม การผนวกดินแดนของอีกประเทศหนึ่ง ส่วนความร่วมมือ ได้แก่ การกระชับความสัมพันธ์ทางการทูต การร่วมเป็นพันธมิตร การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีและวัฒนธรรม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ต่าง ๆ นี้ อาจมีลักษณะ

^๘พ.อ.ยุทธภูมิ บุญฤทธิ์. “แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ไทย – ลาว ภายใต้ทั่วโลกความร่วมมือด้านความมั่นคงชายแดนหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”. (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ๒๕๕๘). หน้า ๕.

^๙ สิริวรรณ จันทนกุลกะ. “การพัฒนาแนวทางการร่วมมือทางวิชาการด้านการประเมินผลกระทบการศึกษากรณีของประเทศไทยในประชาคมอาเซียน”. (รายงานการศึกษาส่วนบุคคล, หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๗, กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๘). หน้า ๖.

ผสมผสานกันได้ เช่น บางครั้งรุนแรง บางครั้งนุ่มนวล บางครั้งเป็นทางการ บางครั้งกึ่งทางการ หรือ บางครั้งร่วมมือในเรื่องหนึ่งแต่ขัดแย้งในอีกเรื่องหนึ่ง เป็นต้น

๑.๓ ความสัมพันธ์ในลักษณะเข้มข้นรุนแรงหรือห่างเหิน หมายความว่า ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งที่เป็นการร่วมมือหรือการขัดแย้งนั้น อาจกระทำในลักษณะรุนแรง เช่น การใช้กำลังอาวุธ การตัดความสัมพันธ์ทางการทูต การลอบสังหารผู้นำรัฐบาลของอีกประเทศหนึ่ง การทำสัญญาาร่วมรบ การรวมดินแดนเป็นประเทศเดียวกัน หรืออาจมีลักษณะห่างเหิน ไม่รุนแรงก็ได้

โดยสรุป ความสัมพันธ์ต่าง ๆ นี้ อาจมีลักษณะผสมผสานกันก็ได้ เช่น บางครั้งรุนแรง บางครั้งนุ่มนวล บางครั้งเป็นทางการ บางครั้งกึ่งทางการ หรือบางครั้งร่วมมือในเรื่องหนึ่ง แต่ขัดแย้งในอีกเรื่องหนึ่ง เป็นต้น

๒. ขอบเขตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ^{๑๐}

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีขอบเขตที่ครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑ ความสัมพันธ์ทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมข้ามพรมแดนเพื่อมีอิทธิพลหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนการตัดสินใจขององค์การหรือรัฐของต่างประเทศ ในแง่อำนาจและผลประโยชน์เป็นหลัก เช่น การดำเนินการทางการทูต การทหาร การแสวงหาพันธมิตร การแทรกแซงบ่อนทำลายประเทศอื่น การใช้กำลังบีบบังคับ การกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศ เป็นต้น กิจกรรมบางเรื่องอาจไม่เป็นการเมืองโดยตรง แต่หากมีวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ถือเป็นกิจกรรมการเมืองเช่นกัน กิจกรรมเช่นนี้เรียกว่า การเมืองระหว่างประเทศ

๒.๒ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ หมายถึง กิจกรรมการแลกเปลี่ยนทรัพยากรด้านบริการหรือวัตถุ เพื่อตอบสนองความต้องการในการอุปโภคของผู้แลกเปลี่ยน เช่น การซื้อขายสินค้า การให้ทุนกู้ยืม การธนาคาร เป็นต้น เนื่องจากแต่ละประเทศมีทรัพยากรแตกต่างกันและไม่เท่าเทียมกัน และยังต้องการทรัพยากรของประเทศอื่นหรือบางประเทศ ความต้องการทรัพยากรซึ่งกันและกันเช่นนี้ทำให้เกิดความสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากร (วัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เกษตรกรรม เทคโนโลยี บริการ ฯลฯ) โดยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะโดยการซื้อขายให้ แลกเปลี่ยน ยืม ก็ตาม โดยมีกฎเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติบางประการทั้งที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ เช่น การกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร การปิดล้อมทางเศรษฐกิจ การตั้งกำแพงภาษี การกำหนดอัตราหุ้นและดอกเบี้ย เป็นต้น ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจเช่นนี้ เรียกว่า เศรษฐกิจระหว่างประเทศ

^{๑๐} นครแห่งการเรียนรู้. “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nakorn3.com>, 2559.

๒.๓ ความสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง กิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา การศาสนา วัฒนธรรม การพักผ่อนหย่อนใจ การท่องเที่ยว ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมข้ามขอบเขตพรมแดนของรัฐ เช่น การส่งทูตวัฒนธรรมหรือคณะนาฏศิลป์ไปแสดงในประเทศต่าง ๆ การเผยแพร่ศาสนาโดยตัวแทนทางศาสนาของประเทศอื่น การเผยแพร่ศิลปะของประเทศหนึ่งในประเทศอื่น เป็นต้น ความสัมพันธ์ทางสังคมจะเกิดขึ้นในภาวะสังคมเป็นระบบ ซึ่งความสัมพันธ์ทางสังคมอาจสืบเนื่องมาจาก กระบวนการทางอินทรีย์ภาพสองกระบวนการ คือ กระบวนการก่อสัมพันธ์และกระบวนการแตกสัมพันธ์ กระบวนการดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องมาจากทั้งแรงขับสัญชาตญาณและความจำเป็นอันสืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์ทางสังคมประเภทต่าง ๆ

๒.๔ ความสัมพันธ์ทางกฎหมาย เมื่อมีการแลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์ข้ามเขตพรมแดนของรัฐมากขึ้น เพื่อให้กิจกรรมดังกล่าวดำเนินไปโดยเรียบร้อยและมีระเบียบแบบแผนประเทศต่าง ๆ จึงได้กำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบ หรือแนวทางปฏิบัติที่แต่ละประเทศพึงยึดถือปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ขึ้น กฎเกณฑ์หรือระเบียบนี้อาจปรากฏในรูปข้อตกลงลายลักษณ์อักษร ซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เป็นต้นว่า สนธิสัญญา อนุสัญญา กติกาสัญญา กฎบัตร ความตกลง ฯลฯ หรืออาจเป็นความเข้าใจกันซึ่งแต่ละฝ่ายยึดถือปฏิบัติโดยไม่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ ซึ่งเรียกว่า กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม กฎระเบียบที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือจารีตประเพณีต่างเรียกว่า กฎหมายระหว่างประเทศทั้งสิ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้รัฐ หรือตัวแสดงอื่น ๆ ระหว่างประเทศได้ประพฤติปฏิบัติตนตามกติกาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมโลก ซึ่งครอบคลุมความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเมือง เช่น สนธิสัญญาทางพันธมิตร สนธิสัญญาทางไมตรี กฎบัตรสหประชาชาติด้านเศรษฐกิจ เช่น สนธิสัญญาจัดตั้งกองทุนระหว่างประเทศ ข้อตกลงเรื่องการค้าและพิกัดภาษี ด้านสังคม เช่น สิทธิมนุษยชน การแลกเปลี่ยนทางการศึกษาและวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี กฎหมายระหว่างประเทศครอบคลุมความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ

๒.๕ ความสัมพันธ์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความสัมพันธ์ประเภทนี้มุ่งให้มีการแลกเปลี่ยนพัฒนาความรู้และความช่วยเหลือทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น การร่วมมือกันค้นคว้าทดลองและวิจัยในบริเวณทวีปแอนตาร์กติกา การร่วมมือกันระหว่างนักวิทยาศาสตร์หลายประเทศเพื่อกำจัดโรคภัยไข้เจ็บสำคัญ เช่น โรคมาลาเรีย การร่วมมือกันส่งเสริมพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การให้รางวัลระหว่างประเทศ จัดการประชุมสัมมนาระหว่างประเทศ เป็นต้น

๓. ผลของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ^{๑๑}

^{๑๑} สิริวรรณ จันทนจุลกะ. เรื่องเดิม. หน้า ๗.

๓.๑ ผลของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อสังคมโลก รัฐ ประชาชน และผู้นำประเทศ มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ทุกคนบนผืนโลก ดังนี้

๓.๑.๑ ด้านสังคมโลก ปัจจุบันสังคมโลกเป็นที่รวมของกลุ่มสังคม ที่เรียกว่ารัฐ มีระบบและกระบวนการดำเนินความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน เช่น ระบบการเมืองระหว่างประเทศ ระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างชาติมหาอำนาจ มีผลกระทบต่อกระเทือนความสัมพันธ์ทางการเมืองของมหาอำนาจอื่น และกลุ่มประเทศอื่น ๆ ด้วย

๓.๑.๒ ด้านรัฐ นอกเหนือจากผลของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งกระทบต่อสังคมโลกและสะท้อนถึงรัฐแต่ละรัฐแล้ว รัฐยังเป็นผู้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และสัมพันธ์กับตนโดยตรงอีกด้วย เช่น การตัดสินใจดำเนินนโยบายต่างประเทศของอภิมหาอำนาจย่อมมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐที่สังกัดกลุ่มของอภิมหาอำนาจ

๓.๑.๓ ด้านประชาชน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศซึ่งกระทบกระเทือนรัฐย่อมมีผลต่อประชาชนด้วย ผลดังกล่าวนี้ย่อมมีแตกต่างกันไป คือ อาจกระทบคนบางกลุ่มบางเหล่าหรือกระทบประชาชนโดยส่วนรวม ทั้งโดยทางตรง หรือโดยทางอ้อมก็ได้ ตัวอย่างกรณีสงครามในกัมพูชานั้น ประชาชนไทยที่ได้รับผลกระทบก็คือ ผู้ที่อยู่ตามบริเวณชายแดนไทยกัมพูชา เช่น ในจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ ส่วนประชาชนที่อยู่ห่างไกลออกไปได้รับผลน้อยลง

๓.๑.๔ ด้านผู้นำของประเทศ การเปลี่ยนแปลงภายนอกประเทศ หรือเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอาจมีผลต่อภาวะผู้นำภายในประเทศด้วย และอาจมีการเปลี่ยนแปลง ตัวบุคคลที่ปกครองประเทศก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่มีการแทรกแซงจากต่างประเทศ

๓.๒ ลักษณะของผลที่เกิดขึ้นต่อบุคคลและกลุ่มสังคม ทั้งภายในและระหว่างประเทศ วัตถุประสงค์หลักของการที่มนุษย์เข้ามารวมกลุ่มเป็นสังคมภายในรัฐ หรือสังคมนระหว่างประเทศก็ตาม คือ การแสวงหาความมั่นคงในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคม วัตถุประสงค์ดังกล่าวจะบรรลุตามที่ตั้งใจไว้หรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการทั้งองค์ประกอบส่วนบุคคลและองค์ประกอบจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ องค์ประกอบสภาพแวดล้อมอาจเป็นเรื่องภายในกลุ่ม ภายในรัฐ หรือเป็นสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ ด้วยเหตุนี้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจึงนับว่ามีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์และสังคมมนุษย์ ดังปรากฏในหลายลักษณะ ดังนี้

๓.๒.๑ ด้านความมั่นคงของชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยเฉพาะทางด้านการเมืองและการทหาร ส่งผลถึงความมั่นคงปลอดภัย เอกราชและอำนาจอธิปไตยของชาติ ตลอดจนเสถียรภาพทางการเมืองและบูรณภาพแห่งดินแดนของแต่ละชาติ ดังจะเห็นได้ว่าสงคราม

ระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นรูปหนึ่งของความสัมพันธ์ที่เกิดข้ามเขตพรมแดนของรัฐ การแทรกแซง บ่อนทำลายโดยบุคคล หรือกลุ่มบุคคลซึ่งได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ ตลอดจนการใช้ หรือ การข่มขู่คุกคามว่าจะใช้กำลังโดยยังไม่ถึงขั้นสงคราม ล้วนเป็นเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือน ความมั่นคงของชาติทั้งสิ้น ความมั่นคงของชาติซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาเรื่องเอกราช บูรณภาพ แห่งดินแดน และการอ้างไว้ซึ่งสิทธิแห่งรัฐอธิปไตย เป็นเรื่องที่ถูกกำหนดนโยบายของประเทศจัดเป็น เป้าหมายสำคัญอันดับแรกของนโยบายต่างประเทศ ถึงแม้ความมั่นคงของชาตินี้จะได้รับการประกัน ได้บางส่วน โดยการพัฒนากำลังความสามารถและฐานอำนาจภายในประเทศ แต่โดยทั่วไปแล้ว ความมั่นคงของชาติได้รับผลกระทบกระเทือนอย่างมากจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น โดยใช้ วิธีการทางการทูต การทหาร ดังกรณีการทำสัญญาป้องกันร่วมกันทั้งสองฝ่าย การรวมกลุ่มพันธมิตร ทางทหาร การดำเนินการทหาร เป็นต้น

๓.๒.๒ ด้านความปลอดภัยและการกินดีอยู่ดีของประชาชน ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ อาจมีผลทั้งโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมต่อความปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนในแต่ละประเทศ กล่าวคือ นอกเหนือจากผลต่อความมั่นคงของประเทศซึ่งย่อม กระทบกระเทือนชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอยู่แล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยังอาจกระทบ ต่อความปลอดภัย และการกินดีอยู่ดีของประชาชน โดยยังไม่กระทบความมั่นคงของประเทศโดยตรง ก็ได้

๓.๒.๓ ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอาจมีผลต่อ ความพยายามของรัฐและประชาชนในการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และ เทคนิควิทยาการของตนด้วย การเปลี่ยนแปลงฐานะดังกล่าวนี้ คือ การพัฒนานั่นเอง การพัฒนา การเมืองมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเมืองไปสู่ระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพ เปลี่ยนไปโดยสันติ และรองรับการส่งผลกระทบจากสภาพแวดล้อมได้ด้วยดี การพัฒนาทางเศรษฐกิจมุ่งให้มี การเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต และแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลประโยชน์ตอบแทนต่อประชาชนและรัฐได้ดีขึ้น การพัฒนาทางสังคมมุ่งให้มีการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคมในประเทศให้เป็นไปโดยราบรื่น ปราศจากความขัดแย้งรุนแรง และการพัฒนาทางเทคนิควิทยาการมุ่งให้มีการยกระดับความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ความพยายามให้เกิดการพัฒนานี้ ส่วนหนึ่งได้รับผลจาก ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย จะเห็นได้ว่า การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ล้วนได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทางการเมือง และ เศรษฐกิจภายนอกประเทศ รวมทั้งนโยบายต่างประเทศของประเทศที่มีฐานะดีทางเศรษฐกิจ และ การทหาร ตัวอย่างเช่น หน่วยงานขององค์การสหประชาชาติและประเทศที่มีฐานะดี มีส่วนในการ ช่วยเหลือบูรณะพัฒนาประเทศที่ยากจนและกำลังพัฒนาทั้งหลาย เช่น การให้ความช่วยเหลือ

ทางการเงิน การลงทุน การให้คำปรึกษาหารือทางวิชาการ หรือการพัฒนาคุณภาพของบุคลากร สำคัญ ในประเทศเหล่านี้

โดยสรุป ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีผลต่อความสงบเรียบร้อย การกินดีอยู่ดีและการพัฒนาของประชาชน รัฐ และสังคมโลกทั้งโดยตรงและโดยอ้อม จึงนับว่ามีความสำคัญ มีคุณค่า ควรแก่การสนใจติดตามทำความเข้าใจ

แนวคิดของพหุวัฒนธรรม

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นักการศึกษาให้ความสนใจกับนิยามของพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) กันอย่างแพร่หลาย ทั้งในส่วนของสังคมอเมริกันและยุโรปและภูมิภาคอื่น ๆ หรือแม้กระทั่งประเทศไทยก็มีการกล่าวถึงเป็นอย่างมากเกี่ยวกับแนวคิดและธรรมชาติของพหุวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นกระแสหนึ่งทางสังคมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวิถีชีวิตของผู้คนที่มีความแตกต่างกัน (อามัดไญนี ดาโอ๊ะ)^{๑๒} ส่วน ชูพินิจ เกษมณี^{๑๓} อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมและสังคมพหุลักษณะ เกิดขึ้นจากการลุกขึ้นเรียกร้องสิทธิของกลุ่มวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ในสังคมใหญ่ รวมถึงการปลูกฝังความคิดในการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม ให้แก่กลุ่มคนในสังคม ซึ่งต้องพัฒนาค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติที่จำเป็น โดยผ่านกระบวนการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ในบรรดาประเทศด้อยพัฒนา และประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีการปกครองในลักษณะอำนาจนิยม การปลูกฝังความคิดเรื่องสังคมเชิงเดี่ยวค่อนข้างฝังรากลึกและทำให้เกิดนโยบายและมาตรการที่กีดตันต่อกลุ่มวัฒนธรรมย่อย ๆ ในประเทศเหล่านั้น อันเป็นที่มาของการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อกลุ่มชนส่วนน้อยในหลายลักษณะ ดังนั้น เพื่อให้สังคมบรรลุถึงความเป็นประชาธิปไตยที่จรจรโลง สิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพให้เกิดขึ้นทุกส่วนในสังคมจึงจำเป็นต้องพัฒนาทั้งนโยบาย ข้อกฎหมาย มาตรการและแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เกิดการยอมรับและคุ้มครองสิทธิของความหลากหลายทางวัฒนธรรม

^{๑๒}อามัดไญนี ดาโอ๊ะ. การสอนพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้...จำเป็นจริงหรือ?. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.saengtham.com/collum5.pdf>, 2562.

^{๑๓}ชูพินิจ เกษมณี. ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมพหุลักษณะ. (รายงานการวิจัยวัฒนธรรมของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ส่วนวิจัยและพัฒนาสถาบันวัฒนธรรมศึกษา. ๒๕๔๗). หน้า ๖๗.

กฤติกา คงสมพงษ์^{๑๔} ได้กล่าวถึงแนวคิดพหุวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดมาพร้อมกับมนุษย์ทุกคน ความแตกต่างของวัฒนธรรมเริ่มจากการเกิดต่างสถานที่กัน การอาศัยในสภาพแวดล้อม และภูมิอากาศที่ต่างกัน มีผลทำให้รสนิยมและการแต่งกายต่างกัน รวมทั้งการแสดงออกที่ต่างกันเช่น การแสดงความรัก ความเคารพ ความห่วงใยต่อกัน ส่งผลให้โลกนี้มีวัฒนธรรมที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมที่หลากหลายในยุค ที่โลกไม่สามารถปิดกั้นข้อมูลข่าวสารได้ ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัว และเรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกันมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การหลั่งไหลของวัฒนธรรมข้ามชาติทำให้เกิดสังคมที่หลากหลายแนวคิด ส่งผลให้มีการอยู่ร่วมกันทั้งอย่างสงบสุข และท่ามกลางความขัดแย้ง ทั้งในการใช้ชีวิตประจำวัน และการทำงาน ซึ่งทำให้ผู้คนที่มาจากต่างเชื้อชาติ และวัฒนธรรม ต้องหันมาทำความเข้าใจในวัฒนธรรมของตนและของบุคคลรอบข้างให้มากขึ้น มิฉะนั้น ความสงบสุขในชีวิตประจำวันรวมทั้งความสำเร็จในการทำงานจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ผู้คนที่มาจากต่างเชื้อชาติจะอยู่ร่วมกันอย่างไร หากไม่มีการเรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกัน และปรับวิถีการดำเนินชีวิตให้ผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมที่ตนเคยชินและวัฒนธรรมใหม่ ภาพที่เห็นชัดเจนอีกภาพหนึ่งคือ การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ที่มีมาจากต่างวัฒนธรรม โดยเฉพาะในยุคเปิดเสรีการค้าและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้แต่ละประเทศมีธุรกิจข้ามชาติ มีบุคลากรทั้งพนักงานท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากต่างชาติ รวมทั้งผู้บริหารที่มาจากต่างวัฒนธรรม การทำงานจะไม่ประสบความสำเร็จหากคนในองค์กรไม่ศึกษาและเรียนรู้การปรับตัวในเรื่องวัฒนธรรมที่ต่างกัน ซึ่งในแต่ละวันต้องใช้เวลาทำงานร่วมกันยาวนาน สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือ ความพยายามที่จะเข้าใจ และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขระหว่างคนที่มีมาจากต่างวัฒนธรรม

โดยสรุปแล้ว พหุวัฒนธรรม คือ การให้ความสำคัญของหลากหลายวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ ศาสนา และลักษณะเฉพาะอื่น ๆ โดยบุคคลสามารถอยู่ร่วมกันทั้งอย่างสงบสุข และท่ามกลางความขัดแย้ง ทั้งในการใช้ชีวิตประจำวัน และการทำงาน

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Diffusion Theory)

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ซึ่ง ฐิติศักดิ์ เวชกามา^{๑๕} กล่าวถึงสาเหตุของการแพร่กระจาย เกิดขึ้นในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ แนวคิดกลุ่มนี้เน้นอิทธิพลของการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมต่อการเปลี่ยนแปลง โดยกลุ่มนักคิดสามกลุ่ม ดังนี้

^{๑๔} กฤติกา คงสมพงษ์. บริหารการตลาดในพหุวัฒนธรรม : Multicultural Marketing Management. (กรุงเทพฯ : มิเดีย แอสโซซิเอตเต็ด, ๒๕๕๒). หน้า ๙๓.

^{๑๕} ฐิติศักดิ์ เวชกามา. แนวคิด ทฤษฎี วัฒนธรรม. (มหาสารคาม : สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓). หน้า ๖๖-๖๘.

สำนักอังกฤษ (British School) ปฏิเสธแนวคิดที่ว่าวัฒนธรรมต่างเกิดได้เองโดยไม่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และมีความเห็นว่า คนมีลักษณะทางชีวภาพพื้นฐานเหมือนกัน ดังนั้น ถ้าคนจะสร้างวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นที่ต่างกัน วัฒนธรรมก็จะต้องเหมือนกันในส่วนพื้นฐาน แต่ความแตกต่างหลากหลายขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน และยังได้เสนอว่า อารยธรรมชั้นสูงมีจุดกำเนิดในประเทศอียิปต์ แล้วจึงแพร่กระจายไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลก กลุ่มและชนชาติต่าง ๆ ที่มีการติดต่อหรือค้าขายกับชาวอียิปต์ได้นำเอาความรู้ด้านเกษตรกรรม การทำภาชนะ การหลอมเหล็ก การทอผ้า และการก่อสร้างไปใช้ ทำให้ศิลปวิทยาแขนงต่าง ๆ แพร่กระจายไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลก

สำนักเยอรมัน (German School) มีแนวคิดที่ว่ามนุษย์ไม่ชอบสร้างวัฒนธรรมขึ้นเอง แต่ชอบยืมวัฒนธรรมจากเพื่อนบ้าน วัฒนธรรมนั้นเมื่อแพร่กระจายไป วัฒนธรรมที่ปลายทางจะต้องเหมือนกับวัฒนธรรมต้นกำเนิดไม่มากนักน้อย อาจเหมือนในเชิงปริมาณหรือรูปลักษณะซึ่งอาจเกิดจากการอพยพย้ายถิ่นของผู้คน และเป็นแนวคิดที่เน้นการหยิบยืม (Borrowing) ทางวัฒนธรรมมากกว่าการสร้างวัฒนธรรมใหม่ (Invention) และได้เสนอว่า จุดศูนย์กลางของวัฒนธรรมนั้นมีได้มีเพียงจุดเดียว หากมีหลายจุด แต่ละจุดก็แพร่กระจายวัฒนธรรมของตนออกไปรอบ ๆ เป็นวงกลม เรียกว่า Cultural-Circle หรือ Kulturkreis โดยทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของทั้งสองกลุ่มนี้ได้ตั้งสมมติฐานว่า มนุษย์ส่วนใหญ่ในสังคมมักไม่ค่อยมีความคิดสร้างสรรค์ ไม่รู้จักคิดค้นสิ่งใหม่ แต่มักคอยลอกเลียนจากผู้อื่นอยู่เสมอ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้รับการโจมตีจากนักมานุษยวิทยาอเมริกันในเวลาต่อมาและเสื่อมความนิยม

สำนักอเมริกัน (American School) มีความเชื่อว่าวัฒนธรรมจะแพร่กระจายจากจุดศูนย์กลางไปตามพื้นที่เท่าที่มันจะไปได้ในเขตภูมิศาสตร์เดียวกัน และยุคสมัยใกล้เคียงกัน ทำให้เห็นภาพวัฒนธรรมเป็นกลุ่ม ๆ และแพร่กระจายไปทุก ๆ ที่ที่ไม่มีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ขวางกั้นตามสภาพทางภูมิประเทศที่มนุษย์สามารถเดินทางไปถึงได้ รูปแบบการกระจายจึงไม่ใช่วงกลม โดยวิธีการแพร่กระจายมีดังนี้ ๑) ใช้หลักภูมิศาสตร์ ๒) ใช้ประวัติศาสตร์สืบย้อน ๓) การขุดค้นทางโบราณคดี และ ๔) ดูวิวัฒนาการของวัฒนธรรม

แนวคิดทฤษฎีการแพร่กระจายวัฒนธรรม ทรงคุณ จันทจร^{๑๖} สรุปไว้ ฟรานส์ โบแอส (Frang Boas) กล่าวว่า กลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมคล้ายกัน จะเป็นกลุ่มชนที่มีความสนิทสนมและมีความสัมพันธ์กันมาก่อนวัฒนธรรมหรือระบบสัญลักษณ์แพร่กระจายออกไปเพราะคนย้ายถิ่น และนำเอาวัฒนธรรมเก่าติดตัวไปด้วย หรือเพราะคนจากถิ่นอื่นมาติดใจวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้ และชอบยืมวัฒนธรรมไปใช้

^{๑๖} ทรงคุณ จันทจร. การถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านในเรื่องทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเลิง ทุ่งกุลลา อาณาจักรเกลือ ๒๐๐๐. (มหาสารคาม : สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓). หน้า ๖๔-๗๐.

ไม่เชื่อว่าคนสองกลุ่มที่อยู่ระหว่างไกลกัน ต่างกันคิดวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงเหล่านี้ขึ้นมาเอง การแพร่กระจายจะแพร่กระจายทุกทิศทุกทาง จากจุดศูนย์กลางหรือจุดกำเนิดวัฒนธรรม ลักษณะวัฒนธรรมที่แพร่กระจายไป ได้รับอิทธิพลจากลักษณะภูมิศาสตร์วัฒนธรรมที่แพร่กระจายไปไกลที่สุด จากจุดกำเนิดจะมีอายุเก่าแก่ที่สุด มีองค์ประกอบ ๓ ด้าน คือ ๑) ลักษณะทางวัฒนธรรม (Cultural Trait) ๒) หน่วยรวมวัฒนธรรม (Cultural Complex) และ ๓) เขตวัฒนธรรม (Cultural Area) ส่วน โครเบอร์ (Kroeber) กล่าวว่า รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Pattern) นั้นสำคัญที่สุด สิ่งประกอบของวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ สนใจเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดวัฒนธรรม บุคคลหรือวัฒนธรรมเป็นเหตุให้เกิดอารยธรรม บุคคลอาจจะเป็นเหตุให้เกิดอารยธรรมได้ แต่ตัววัฒนธรรมก็สำคัญเหมือนกัน ทั้งนี้ เพราะจุดของความเจริญและความก้าวหน้าของอารยธรรม คือ ช่วงระยะเวลาที่ส่วนประกอบของวัฒนธรรม (แนวความคิด วิถีชีวิต ค่านิยม ฯลฯ) มีลักษณะที่เหมาะสมและเข้ากันได้ได้อย่างสอดคล้องที่สุด เชื่อว่าวิวัฒนาการของวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่เกิดขึ้นเองในลักษณะเฉพาะสำหรับแต่ละสังคมและแต่ละชุมชน กลุ่มชนที่มีลักษณะวัฒนธรรมเหมือนกันก็รวมอยู่ในเขตวัฒนธรรมเดียวกัน ไม่สนใจในบทบาทของสภาพแวดล้อมที่มีต่อลักษณะและการกำหนดขอบเขตวัฒนธรรม ซึ่ง โลวี (Lowie) กล่าวว่า กฎเกณฑ์ทางธรรมชาติที่ทำให้สังคมต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเดียวกันหรือมีระบบคล้ายกัน (Regularity) วัฒนธรรมไม่ได้เป็นตัวกำหนดลักษณะของสังคม แต่กฎเกณฑ์ทางธรรมชาติต่างหากที่เป็นตัวกำหนดลักษณะของสังคมไม่ใช่วัฒนธรรม ปัจจัยทางเศรษฐกิจไม่มีบทบาทต่อสภาพโครงสร้างของสังคม เพราะปัจจัยอื่น ๆ ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมพร้อม ๆ กับปัจจัยทางเศรษฐกิจ ส่วน วิสเลอร์ (Wissler) กล่าวว่า จุดเริ่มของศูนย์กลางวัฒนธรรมขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเชื้อชาติมากกว่าทางภูมิศาสตร์ และการเลือกที่ตั้งของศูนย์กลางก็ไม่ได้มีกฎเกณฑ์อะไร แต่หลังจากนี้ได้มีการตั้งรกรากและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมแล้ว สภาพแวดล้อมจะเป็นตัวยึดเหนี่ยววัฒนธรรมให้มั่นคง และริเวอร์ (W.H.R.Rivers) สมิธ (G.Elliot Smith) และ เพอร์รี่ (U.S.Perry) สรุปว่า ศูนย์กลางวัฒนธรรมมีเพียงแห่งเดียว การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นสาเหตุให้วัฒนธรรมในที่ต่าง ๆ เหมือนกันได้ ในขณะที่ แคทเชิล (F.Katzel) เกรบเนอร์ (Grabner) และสมิท (Schmidt) กล่าวว่า วัฒนธรรมแพร่กระจายออกจากจุดศูนย์กลางเป็นวงกลมซ้อน โดยที่จุดศูนย์กลางมีหลายจุด และชั้นของการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจะมีมากน้อยขึ้นอยู่กับความเจริญของสังคม

เนื่องจากฟิลิปปินส์ประกอบไปด้วยเกาะต่าง ๆ และมีชนเผ่าดั้งเดิมหลายชนเผ่าหลายชาติพันธุ์ รวมทั้งกลุ่มที่เข้ามาทำการค้าตั้งแต่สมัยสเปนเข้ามาครอบครอง ซึ่งล้วนแล้วแต่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง จึงทำให้ฟิลิปปินส์มีหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาของสังคมดั้งเดิมไปสู่การเป็นเมืองขึ้นภายใต้การปกครองของสเปนและสหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์จึงมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมของวัฒนธรรมพื้นเมือง วัฒนธรรมมุสลิม วัฒนธรรมสเปน

และอเมริกา คือ มีลักษณะครอบครัวที่ใกล้ชิดแบบสเปนแต่มีความทันสมัยแบบอเมริกาโดยเฉพาะในสังคมเมือง

จากการที่สเปนเข้ามาเป็นเจ้าของอาณานิคมและได้นำศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเข้ามาเผยแพร่เพื่อเป็นเครื่องมือการปกครอง ซึ่งทำให้ฟิลิปปินส์ในปัจจุบันเป็นประเทศที่มีคนนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเป็นอันดับ ๔ ของโลก คิดเป็นประมาณ ๘๓ % ของชาวฟิลิปปินส์ วิถีชีวิตของชาวฟิลิปปินส์จึงเกี่ยวข้องกับศาสนาตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต การคุมกำเนิดเป็นเรื่องขัดหลักของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก จึงทำให้มีบุตรมาก เป็นครอบครัวใหญ่ อีกทั้งยังรับอิทธิพลระบบเจ้าขุนมูลนายและระบบอุปถัมภ์จากสเปน รวมทั้งค่านิยมทางครอบครัวที่เป็นแบบประเพณีนิยม อบรมให้เคารพและเชื่อฟังผู้อาวุโส เด็กจะถูกอบรมสั่งสอนให้ยอมรับอำนาจของผู้อาวุโสกว่า จึงทำให้เกิดพฤติกรรมที่ยอมรับอำนาจนิยม การที่ฟิลิปปินส์ได้ตกเป็นเมืองขึ้นของสหรัฐอเมริกาเป็นเวลาถึง ๕๐ ปี ทำให้ฟิลิปปินส์รู้จักการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการทำงานเพื่อสังคมสูง ฟิลิปปินส์ถือได้ว่าเป็นประเทศที่เป็นประชาธิปไตยก่อนประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย ฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่ไม่เหมือนประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพราะได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมมาจากทางยุโรป ละตินอเมริกัน และอเมริกา โดยได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียและจีนน้อยมาก แม้ว่าเงินจะติดต่อกำขายกับฟิลิปปินส์มานาน และอินเดียจะเผยแพร่วัฒนธรรมเข้ามาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มานานเช่นกัน แต่ก็ไม่ได้เข้ามามีอิทธิพลโดยตรงต่อฟิลิปปินส์เหมือนประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้ วัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของชาวฟิลิปปินส์นั้น เป็นวัฒนธรรมแบบผสมผสานของเอเชีย ยุโรป และสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอเมริกานั้นได้ปลูกฝังความเชื่อมั่นในตนเองให้กับชาวฟิลิปปินส์

สังคมและวัฒนธรรมฟิลิปปินส์

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๔ ฟิลิปปินส์ตกอยู่ในการปกครองของสเปน ศิลปวัฒนธรรมหรือเครื่องแต่งกายของฟิลิปปินส์ จึงมีการผสมผสานกันระหว่างชาวยุโรป เอเชีย และตะวันตก ชาวฟิลิปปินส์ยังมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชาวพื้นเมือง มุสลิม สเปน อเมริกา และจีน ลักษณะสังคมของชาวฟิลิปปินส์จึงมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น สมาชิกครอบครัวจะใกล้ชิดสนิทสนมกันและอยู่เป็นครอบครัวใหญ่เหมือนของชาวจีน แต่ก็มีความทันสมัยแบบอเมริกาที่พ่อแม่ให้อิสระกับลูก ๆ โดยเฉพาะสังคมในเมือง ในเรื่องของศาสนาก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางสังคมในลักษณะที่ครอบครัวชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวใหญ่ เนื่องจากการคุมกำเนิดหรือการทำแท้งเป็นเรื่องขัดกับหลักศาสนา จึงทำให้แต่ละครอบครัวมีบุตรเยอะ และเรื่องของการสั่งสอนคนรุ่นหลังฟิลิปปินส์รับอิทธิพลระบบเจ้าขุนมูลนายและระบบอุปถัมภ์มาจากสเปน ค่านิยมทางครอบครัว หรือสังคมที่อบรมลูกหลานหรือคนรุ่นหลังให้เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส เด็ก ๆ จะถูกอบรมสั่งสอนให้ยอมรับอำนาจของผู้อาวุโสกว่า จนกลายเป็นพฤติกรรมที่ยอมรับอำนาจนิยม

การศึกษาเรื่องการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพอากาศไทยและกองทัพสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ นอกเหนือจากการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรมแล้ว ยังเป็นเรื่องการศึกษาวัฒนธรรมรวมของท้องถิ่นฟิลิปปินส์ และถือเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและปรากฏการณ์ของมนุษยชาติ แม้ในการศึกษาวัฒนธรรมของสังคมเดียวกัน ข้อแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ศูนย์กลางและวัฒนธรรมชายขอบ ยังมีให้เห็นชัดเจน ซึ่ง เรดฟิลด์ (Robert Redfield) ได้เสนอว่า การศึกษาวัฒนธรรมจะต้องแยกออกจากวัฒนธรรมหลัก และวัฒนธรรมชาวบ้าน กล่าวคือ วัฒนธรรมหลักคงเกิดขึ้นที่จุดศูนย์กลางวัฒนธรรม และมีการแพร่กระจายออกไปสู่วงนอก รายละเอียดของวัฒนธรรมจะผิดยื่นไปจากการถ่ายทอดเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์ แต่ในขณะเดียวกัน มีการผนวกวัฒนธรรมอื่นที่มีอยู่เดิมเข้าไปด้วย ลักษณะของวัฒนธรรมย่อยจึงมีลักษณะเป็นวัฒนธรรมชาวบ้าน

โดยสรุป การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ของคนกับธรรมชาติ คนกับเทคโนโลยี วัฒนธรรมมีแหล่งกำเนิดแล้วแพร่กระจายออกไปสู่ภายนอก มีการปรับตัวตามบริบทพื้นที่ เกิดการซึมซับปรับเปลี่ยน เมื่อผนวกวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมเข้าไป ลักษณะของวัฒนธรรมย่อยจึงมีลักษณะเป็นวัฒนธรรมชาวบ้าน ซึ่งผู้วิจัยนำไปใช้ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพอากาศไทยและกองทัพสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ทฤษฎีความร่วมมือด้านความมั่นคง

นักวิชาการให้คำนิยามคำว่า “ประชาคมความมั่นคง” ว่าเป็นกลุ่มซึ่งรวมตัวกัน ทั้งแบบที่มีสถาบันและมีปฏิบัติอย่างเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการโดยมีจุดประสงค์เพื่อรักษาสันติภาพระหว่างกันในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่ค่อนข้างยาวนาน (Acharya)^{๑๗} กลุ่มดังกล่าวควรจะต้องรับรู้ถึงภัยคุกคาม และมีการกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงร่วมกันนอกจากนั้นยังควรที่จะมีความไว้วางใจในระหว่างรัฐสมาชิก^{๑๘}

ประชาคมความมั่นคงนี้เป็นชนิดหนึ่งของความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือ International Cooperation ซึ่งเป็นปรากฏการณ์หนึ่งบนเวทีระหว่างประเทศที่ผู้แสดงหลายฝ่ายมาประสานงานกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ

^{๑๗} Acharya, Amitav. Constructing a Security Community in Southeast Asia : ASEAN and the Problem of Regional Order (London : New York Routledge, 2001). p.16

^{๑๘} ประภัสสร เทพชาตรี. ประชาคมอาเซียน. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๕๔). หน้า ๓๐.

จูลซีฟ ซินวอร์โณ^{๑๙} กล่าวว่า การร่วมมือระหว่างประเทศ มีลักษณะที่สำคัญคือ ๑) รัฐทำความด้วยความสมัครใจ (Voluntary) ๒) กิจกรรมดังกล่าวมีการกำหนด (Identification) และมีภาระผูกพัน (Commitment) ต่อเป้าหมายร่วมกัน และ ๓) กิจกรรมความร่วมมือนี้ นำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Benefit) ผู้เขียนยังกล่าวอีกว่า ความร่วมมือระหว่างประเทศมีหลายรูปแบบและหลายระดับ ตั้งแต่ความร่วมมือแบบทั่วไป เช่น การประสานงาน (Coordination) ระบบระหว่างประเทศ (International Regime) ความร่วมมือแบบบูรณาการ (Integration) ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลง (Transform) จากความสัมพันธ์ระหว่างรัฐไปเป็นสถาบันทางการเมืองในรูปแบบใหม่

David Mitrany^{๒๐} ได้ศึกษาถึงความร่วมมือระหว่างประเทศโดยใช้แนวความคิดเรื่องการทำหน้าที่ (Function) ขององค์กรระหว่างประเทศ โดยเห็นว่าความร่วมมือที่ได้ผลนั้น จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการรวมกันแบบหลวม ๆ แต่ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการรวมตัวกันเป็นแบบสหพันธรัฐด้วย (Federation) สิ่งที่น่าเสนอคือการออกแบบสถาปัตยกรรมทางการเมืองที่มีรัฐเป็นตัวแสดงหลัก แต่จัดให้มีการสร้างสังคมให้เป็นแบบแผน ด้วยการจัดให้มีกฎเกณฑ์แบ่งหน้าที่ต่าง ๆ ระหว่างกัน

การรวมกลุ่มกันในระดับภูมิภาคดังเช่น EU, NAFTA หรือ ASEAN นี้ กำลังกลายเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญในเวทีระหว่างประเทศในยุคปัจจุบัน กระบวนการผนึกรวมในภูมิภาค หรือ Regionalization เป็นการร่วมมือระหว่างรัฐในภูมิภาคเดียวกันในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างรัฐ ก่อให้เกิดแนวความคิดภูมิภาคนิยม หรือ Regionalism อันเป็นแนวคิดในการพัฒนา ความร่วมมือด้วยการสร้างสถาบันร่วมกัน และก่อให้เกิดความเป็นภูมิภาค หรือ Regionness ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของภูมิภาคนั้น ๆ การรวมตัวกันเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนจึงถือได้ว่าเป็นการรวมตัวในระดับภูมิภาคที่มีวัตถุประสงค์ในเรื่องการสร้างความมั่นคงให้กับรัฐสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

^{๑๙} จูลซีฟ ซินวอร์โณ. โลกในศตวรรษที่ ๒๑ : กรอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. (กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๗) หน้า ๑๙๘.

^{๒๐} David Mitrany. A Working Place System : An Argument for the Functional Development of International Organization. (London : University of Oxford. 1943).

Bailes and Cottey^{๒๑} แบ่งระดับของการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคในด้านความมั่นคงออกเป็น ๔ ระดับ คือ ๑) พันธมิตร หรือ Alliance ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มในการต่อสู้กับภัยคุกคามร่วมกันระหว่างรัฐสมาชิก ๒) ความมั่นคงร่วม หรือ Collective Security เป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อป้องกันหรือล้อมกรอบการเกิดสงคราม โดยการให้คำมั่นสัญญาว่าจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันหากเกิดภัยคุกคามขึ้นต่อประเทศสมาชิก ๓) ระบอบความมั่นคง หรือ Security Regime ซึ่งหมายถึงการสร้างบรรทัดฐานให้กับรัฐว่าพฤติกรรมใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง และ ๔) ประชาคมความมั่นคง หรือ Security Community ซึ่งผู้เขียนได้ให้คำนิยามว่าเป็นกลุ่มของรัฐที่ให้หลักประกันว่าสมาชิกของประเทศนั้น ๆ จะไม่ใช้กำลังต่อกันแต่จะใช้วิธีการในการแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

นอกเหนือไปจากชนิดของการรวมกลุ่มทางด้านความมั่นคง ๔ แบบดังที่กล่าวมาแล้ว เรายังสามารถศึกษาความร่วมมือด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาค โดยดูจากการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบและหน้าที่ของกลุ่มความมั่นคง หลังจาก ปี ๑๙๙๐ เป็นต้นมา พบว่ามีรูปแบบของการปฏิบัติในการรวมกลุ่มด้านความมั่นคงอยู่ ๔ แบบคือ ๑) การใช้สถาบันความมั่นคงของภูมิภาคในการติดต่อสื่อสารและการพูดคุยระหว่างรัฐสมาชิกเพื่อสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ๒) การสร้างรูปแบบของความร่วมมือด้านความมั่นคง ที่ไม่เพ่งเล็งต่อรัฐใดรัฐหนึ่งโดยเฉพาะ แต่มุ่งเน้นที่จะพยายามชักจูงให้รัฐต่าง ๆ ในภูมิภาคเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสมาชิก ๓) การมุ่งเน้นไปที่การสร้างประชาธิปไตยและการรักษาสีทิมมนุษยชนซึ่งถือได้ว่าเป็นประเด็นความมั่นคงอย่างหนึ่ง และ ๔) การมุ่งเน้นไปที่ความเชื่อมโยงระหว่างการรวมตัวทางด้านเศรษฐกิจและประเด็นความมั่นคงและการสร้างความร่วมมือให้ครอบคลุมความมั่นคงที่ไม่ใช่ความมั่นคงด้านการทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่^{๒๒}

Adler and Barnett (1998) ได้เสนอว่าการพัฒนาของประชาคมความมั่นคงสามารถแบ่งการเติบโตได้เป็นสามขั้น (Three-tier Model of the Development of Security Community)^{๒๓} ได้ดังต่อไปนี้

^{๒๑}Bailes, A.J.K. and Cottey, A. "Regional Security Cooperation in the Early 21st Century" SIPRI Yearbook 2006 : Armaments, Disarmament and International Security, (Oxford : Oxford University Press. 2006). p.202-213.

^{๒๒}Ibid. p.202-203.

^{๒๓}Adler Emanuel and Michael Barnett. Security Communities. (Cambridge : Cambridge University Press, 1998). p.50-58.

ขั้นเริ่มต้น (Nascent) ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่รัฐแต่ละรัฐเริ่มสนใจที่จะเข้ามารวมตัวกัน ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ทำให้รัฐต่าง ๆ เริ่มปรับทิศทางนโยบายให้เข้าหากันมากยิ่งขึ้น ปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นสำหรับความร่วมมือ ได้แก่ การพัฒนาของเทคโนโลยี ภัยคุกคามจากภายนอกภูมิภาคที่จะบังคับให้รัฐจะต้องมีพันธมิตร นอกจากนี้ยังมีเรื่องของ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของรัฐ ซึ่งในขั้นนี้ รัฐยังไม่จำเป็นต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันหรือมีอัตลักษณ์ร่วม แต่เริ่มมีเงื่อนไขที่จะสร้างความสัมพันธ์ทางด้านการบวกรวมกัน ในขั้นนี้จะเริ่มเห็นการดำเนินการทางการทูต การแลกเปลี่ยนกันทั้งในเวที ทวิภาคี และเวทีพหุภาคี ซึ่งในหลายครั้งจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นรัฐที่สาม (Third Parties) ทำหน้าที่คอยเป็นคนดูแลหรือควบคุมให้ความสัมพันธ์ของรัฐเหล่านี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ขั้นเติบโต (Ascendant) หลังจากที่ผ่านมาขั้นแรกไปแล้ว ในขั้นต่อไปจะเริ่มจากการที่รัฐและประชาชนของรัฐที่จะเข้ามารวมตัวกันนั้น มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบ มีเครือข่ายที่หนาแน่นมากยิ่งขึ้น เริ่มมีองค์การและสถาบันต่าง ๆ ที่เข้ามาคอยกำกับดูแลความสัมพันธ์ทางด้านต่าง ๆ ของรัฐสมาชิก ความกลัวและความหวาดระแวงระหว่างรัฐเริ่มลดน้อยลง มีความไว้วางใจกันสูงมากยิ่งขึ้น มีการปฏิสัมพันธ์กันจนกระทั่งเริ่มมีการเกิดขึ้นของเอกลักษณ์ร่วม (Collective Identities) การเติบโตในขั้นนี้ยังสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ด้านย่อย คือ

๑. ด้านโครงสร้างซึ่งผู้เชี่ยวชาญกล่าวประกอบไปด้วยสองปัจจัยคือ อำนาจและความรู้ อำนาจในที่นี้ หมายถึง หน่วยงานการเมืองที่เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาของความร่วมมือ ส่วนความรู้ ในแง่นี้ หมายถึง ความเข้าใจและรับรู้ร่วมกันในโครงสร้าง (Cognitive Structure) ซึ่งจะช่วยสร้างและพัฒนาความไว้วางใจและสร้างอัตลักษณ์ร่วมกันได้

๒. ด้านกระบวนการ มีส่วนประกอบย่อยสามปัจจัย คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน องค์การระหว่างประเทศและสถาบัน และการเรียนรู้ทางสังคม โดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันหมายถึง การสื่อสารระหว่างตัวแสดง ซึ่งมีทั้งในเรื่องของสัญลักษณ์ วัตถุ เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี องค์การ และสถาบันระหว่างประเทศถือเป็นองค์ทางวัตถุที่ควบคุมทางกายภาพและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมของรัฐนั้นยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ ส่วนการเรียนรู้ทางสังคมหมายถึง กระบวนการของการเกิดแนวความคิดใหม่ ๆ หรือการตีความใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยผลักดันให้เกิดแนวความคิดในเรื่องของความร่วมมือระหว่างรัฐที่เพิ่มมากขึ้น

ขั้นเติบโตเต็มที่ (Mature) ในขั้นนี้ จะเริ่มมีความไว้วางใจระหว่างกันและการมีอัตลักษณ์ร่วมกัน (Mutual Trust and Identity) ซึ่งปกติแล้ว ความไว้วางใจร่วมกันจะเกิดขึ้นมาก่อนการมีอัตลักษณ์ร่วม ซึ่งในขั้นนี้จะเกิดความคาดหวังว่าการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐจะเป็นไปด้วยสันติ ในขั้นนี้ยังสามารถแบ่งประชาคมความมั่นคงได้เป็นสองระดับย่อย คือ ประชาคมความมั่นคงแบบหลวม และประชาคมความมั่นคงแบบเหนียวแน่น

๑. ประชาคมความมั่นคงแบบหลวม (Loosely Coupled) เป็นลักษณะการรวมตัวที่รัฐในประชาคมที่ความคิดที่เป็นบวกต่อกัน มีรูปแบบและกลไกของความร่วมมือที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน แต่มีการบริหารจัดการความสัมพันธ์ในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งคุณลักษณะของประชาคมความมั่นคงแบบหลวมนี้มีอยู่ ๕ ประการคือ

๑.๑ มีระบบการตัดสินใจแบบพหุภาคี โดยใช้ระบบฉันทามติมากกว่าระบบอื่น

๑.๒ มีชายแดนรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน อาจจะมีการตรวจตราการเข้าออกชายแดนระหว่างกันแต่มักจะเป็นการตรวจตราชายแดนจากภัยคุกคามรูปแบบอื่น

๑.๓ การวางแผนทางทหารมีการเปลี่ยนแปลงจากการมองเห็นเพื่อนบ้านเป็นศัตรูเป็นการวางแผนในรูปแบบอื่นและมีการฝึกหัดระหว่างกัน

๑.๔ มีการกำหนดนิยามของภัยคุกคามร่วมกัน

๑.๕ วาทกรรมและภาษาที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาคมสะท้อนให้เห็นบรรทัดฐานของประชาคมซึ่งเห็นได้ชัดถึงความแตกต่างกับนอกประชาคม

๒. ประชาคมความมั่นคงแบบเหนียวแน่น (Tightly Coupled) เป็นประชาคมที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนเป็นปกติ การใช้พลังอำนาจของชาติเปลี่ยนไปเป็นการทำแบบรวมการหรือการกระทำร่วมกันเพื่อปกป้องภัยคุกคามระหว่างกลุ่ม โดยการเป็นประชาคมแบบเหนียวแน่นจะมีคุณลักษณะที่แสดงออก ๖ ประการคือ

๒.๑ มีการจัดการความมั่นคงแบบร่วมกันและแบบร่วมมือกัน (Cooperative and Collective Security) กล่าวคือ เป็นการเปลี่ยนจากการตอบโต้ทางทหารระหว่างกันเป็นการตอบโต้ประเทศในกลุ่มที่ทำผิดกติกาและประเทศนอกกลุ่มที่มารุกราน

๒.๒ มีการรวมตัวทางด้านการทหารที่สูง เช่น มีการใช้ทรัพยากรทางการทหารร่วมกัน เป็นต้น

๒.๓ มีการประสานนโยบายในการต่อต้านภัยจากรัฐภายนอกกลุ่ม เช่น มีการจัดให้มีการลาดตระเวนร่วมกัน เป็นต้น

๒.๔ ประชากรภายในกลุ่มสามารถเคลื่อนย้ายถิ่นฐานได้อย่างเสรี เช่น การยกเลิกการใช้วีซ่า เป็นต้น

๒.๕ การเจ้าหน้าที่หรืออำนาจหน้าที่ในการจัดการเรื่องระหว่างประเทศ คือ มีความพยายามที่จะประสานงานกันหรือหาแนวทางปฏิบัติรูปแบบเดียวกันในการบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๒.๖ มีการเมืองในรูปแบบที่เรียกว่าพหุทัศนะ (Muitiperspectival Policy) คือ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นจะถูกแบ่งปันและใช้ร่วมกันทั้งในระดับชาติ ระดับข้ามชาติ และระดับเหนือชาติ

การวิจัยนี้จะใช้ทฤษฎีความร่วมมือด้านความมั่นคงเป็นส่วนประกอบในการพิจารณาถึงประเด็นการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพอากาศไทยและกองทัพสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ รวมถึงพัฒนาการของกลไกความร่วมมือต่าง ๆ ที่ได้กำหนดขึ้น การศึกษาภายในกรอบอาเซียน

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการทูตฝ่ายทหาร

ปัจจุบัน การทูตทหาร (Military Diplomacy) ได้ช่วยลดความตึงเครียดท่ามกลางความขัดแย้งที่ยังคงเกิดขึ้นอยู่เสมอ เนื่องจากสามารถใช้เป็นกรอบความร่วมมือระดับทวิภาคีในการแสวงหาหนทางประนีประนอมให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันจากกรอบความร่วมมือในระดับนี้ได้ อย่างไรก็ตาม การทูตฝ่ายทหารยังคงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มที่ เนื่องจากขาดอำนาจในการตัดสินใจอย่างทันท่วงที ซึ่งอาจทำให้การปฏิบัติภารกิจเกิดความผิดพลาดได้ เนื่องจากไม่มีตัวกลางในการเชื่อมโยงระหว่างฝ่ายปฏิบัติกับฝ่ายตัดสินใจ จะเห็นได้ว่า การทหารเป็นส่วนหนึ่งของการทูตในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนด้านการข่าว การติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคงระหว่างกัน และยังเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติการเชิงรุกในการแก้ไขปัญหาระหว่างกัน นอกจากนี้ การให้ความช่วยเหลือ การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง จะเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น หากมีความร่วมมือเชิงลึกที่เสริมสร้างให้เกิดความไว้วางใจกัน เช่น การฝึกศึกษา ความร่วมมือด้านการข่าวกรอง การซ้อมรบร่วมกัน หรือการให้ความรู้ในเชิงวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นกระบวนการ ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการสานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้ดีขึ้นได้

๑. ความหมายของการทูตฝ่ายทหาร (Defence Diplomacy)

การทูตฝ่ายทหาร หมายถึง การดำเนินความสัมพันธ์ทางการทหารระหว่างประเทศ โดยมีผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเป็นตัวแทนของประเทศที่ต้องรับผิดชอบในการให้ความคุ้มครองดูแลปกป้องผลประโยชน์ทางทหาร ณ ประเทศที่ที่สถานทูตตั้งอยู่ รวมทั้งให้ข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์มุมมอง ท่าที ตลอดจนนโยบายทางทหารของรัฐบาล ซึ่งอาจหาข่าวโดยการฟังพาสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในทางเปิด เพื่อให้สามารถคาดเดาแนวโน้มด้านความมั่นคงทางทหารได้อย่างแม่นยำ และอำนวยความสะดวกการแสวงหาผลประโยชน์ทางทหารของชาติ

๒. หน้าที่และการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารของกองทัพไทย

ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารของกองทัพไทยจะปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารราชการในต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๒ ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารราชการในต่างประเทศ

มีความเหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติหน้าที่และสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างรวดเร็ว มีเอกภาพ โดยมีหัวหน้าคณะผู้แทนเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารราชการ อาศัยอำนาจตามความ ในมาตรา ๑๑ (๘) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการ ในต่างประเทศด้านการทูตฝ่ายทหาร ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเป็นผู้แทนกองบัญชาการกองทัพไทย ผู้แทนกองทัพบก ผู้แทนกองทัพเรือ และผู้แทนกองทัพอากาศ ซึ่งกระทรวงกลาโหมแต่งตั้งให้มี ตำแหน่งประจำสถานเอกอัครราชทูต ตามข้อบังคับของกระทรวงกลาโหม

๓. การดำเนินงานด้านการทูตฝ่ายทหารของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารอากาศ

การดำเนินงานด้านการทูตฝ่ายทหารของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารอากาศ มีดังนี้

๓.๑ สร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ

ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา และ รรท.ผชท.ทหารไทย/มะนิลา มีหน้าที่สร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายในกองทัพฟิลิปปินส์ และ ผชท.ทหารต่างประเทศที่ประจำอยู่ ณ กรุงมะนิลา โดยดำรงการติดต่อประสาน และสร้างสายสัมพันธ์ที่ดี โดยเฉพาะในระดับผู้นำของ กองทัพ และหัวหน้าหน่วยทหารระดับสูง โดยการเข้าร่วมกิจกรรมร่วมประชุมสัมมนา แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งร่วมงานประเพณีสังสรรค์ในโอกาสต่าง ๆ ตามสมควร ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องปฏิบัติทั้งในและนอกเวลาราชการ

๓.๒ สนับสนุนภารกิจของกองทัพอากาศตามที่ได้รับมอบหมาย

ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา และ รรท.ผชท.ทหารไทย/มะนิลา เตรียมพร้อมในการสนับสนุนและสนองตอบการร้องขอในการปฏิบัติภารกิจของกองทัพไทยและทุกเหล่าทัพ ทั้งในแบบปกติและเร่งด่วน รวมทั้งให้การต้อนรับผู้บัญชาการเหล่าทัพที่เดินทางไปเยือนฟิลิปปินส์ คณะนายทหารชั้นผู้ใหญ่ และคณะนายทหารนักเรียนหลักสูตรประจำต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการประสาน ให้การต้อนรับและอำนวยความสะดวก ตลอดจนถวายการอารักขา พระบรมวงศานุวงศ์ที่เสด็จเยือนฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ ยังมรภารกิจการปฏิบัติงานร่วมกับ สถานเอกอัครราชทูตในการให้การต้อนรับผู้นำประเทศและบุคคลสำคัญของไทยที่เดินทางเยือน ฟิลิปปินส์

๓.๓ ภารกิจด้านการข่าว

ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา และ รรท.ผชท.ทหารไทย/มะนิลา มีหน้าที่ประสานงาน ด้านการข่าวโดยใกล้ชิดกับหน่วยงานของรัฐบาลฟิลิปปินส์ เช่น กองทัพฟิลิปปินส์ หน่วยงานข่าวกรอง แห่งชาติฟิลิปปินส์ ติดตามความเคลื่อนไหวทางสื่อหนังสือพิมพ์โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต รวมทั้ง แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นกับ ผชท.ทหารต่างประเทศ แล้วนำมาวิเคราะห์ ประเมินค่า

เสนอข้อคิดเห็น แล้วรายงานให้หน่วยเกี่ยวข้องทราบอย่างถูกต้องและทันเวลา โดยการรายงานทันที อีกทั้งยังต้องกำกับดูแลการปฏิบัติงานในสำนักงานให้ถูกต้องและเป็นไปตามวงรอบของการปฏิบัติงาน

๓.๔ ปฏิบัติงานในฐานะตัวแทนเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงมะนิลา

ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา และ รรท.ผชท.ทหารไทย/มะนิลา จะได้รับการมอบหมายจากเอกอัครราชทูตให้เป็นผู้แทนในการเข้าร่วมประชุม หรือร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความมั่นคง

เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สิทธิพล นิ่มนวล^{๒๔} ได้ศึกษานโยบายการปฏิสัมพันธ์ทางทหารในประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน โดยมีการศึกษาใน ๓ ประเด็นคือ สภาวะแวดล้อมความมั่นคงในอาเซียน ยุทธศาสตร์ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกระทรวงกลาโหมไทย และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการปฏิสัมพันธ์ทางทหาร เพื่อสนับสนุนการเข้าสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

दनัยวัฒนา รุ่งอุทัย^{๒๕} ได้ศึกษาความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้กรอบของอาเซียน และสรุปว่า อาเซียนกำลังมีความร่วมมือด้านความมั่นคงที่เข้มแข็งมากขึ้น โดยแบ่งพัฒนาการของอาเซียนออกเป็น ๔ ช่วงระยะ คือ

๑. การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงเพื่อสร้างเสถียรภาพของภูมิภาค (ช่วงปี ค.ศ. ๑๙๖๑-๑๙๗๕) ในช่วงนี้เป็นการมองเห็นถึงภัยคุกคามจากภายนอกภูมิภาคร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากลัทธิคอมมิวนิสต์ จากความพยายามหลายครั้งในการที่จะก่อตั้งความร่วมมือในภูมิภาค จนกระทั่งนำไปสู่การก่อตั้งอาเซียนขึ้นในปี ๑๙๖๗ โดยมีผู้ก่อตั้งในช่วงแรกจำนวน ๕ ประเทศ โดยกิจกรรมความร่วมมือส่วนใหญ่จะเน้นหนักไปที่กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อขจัดเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไปสู่ระบอบเป็นคอมมิวนิสต์ ในช่วงเวลานี้ เป็นช่วงที่อาเซียนได้ประกาศ “ปฏิญญาว่าด้วยเขตสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลาง” (Zone of Peace, Freedom and Neutrality, ZOPFAN) ขึ้น ซึ่งอาจจะไม่ได้รับการยอมรับจากชาติอื่น ๆ มากนัก แต่นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ประเทศได้เข้ามาสู่กระบวนการของความร่วมมือกัน

^{๒๔}สิทธิพล นิ่มนวล. “นโยบายปฏิสัมพันธ์ทางทหารในประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน”. (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๘). บทคัดย่อ.

^{๒๕}दनัยวัฒนา รุ่งอุทัย. ความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใต้อาเซียน. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๘). บทคัดย่อ.

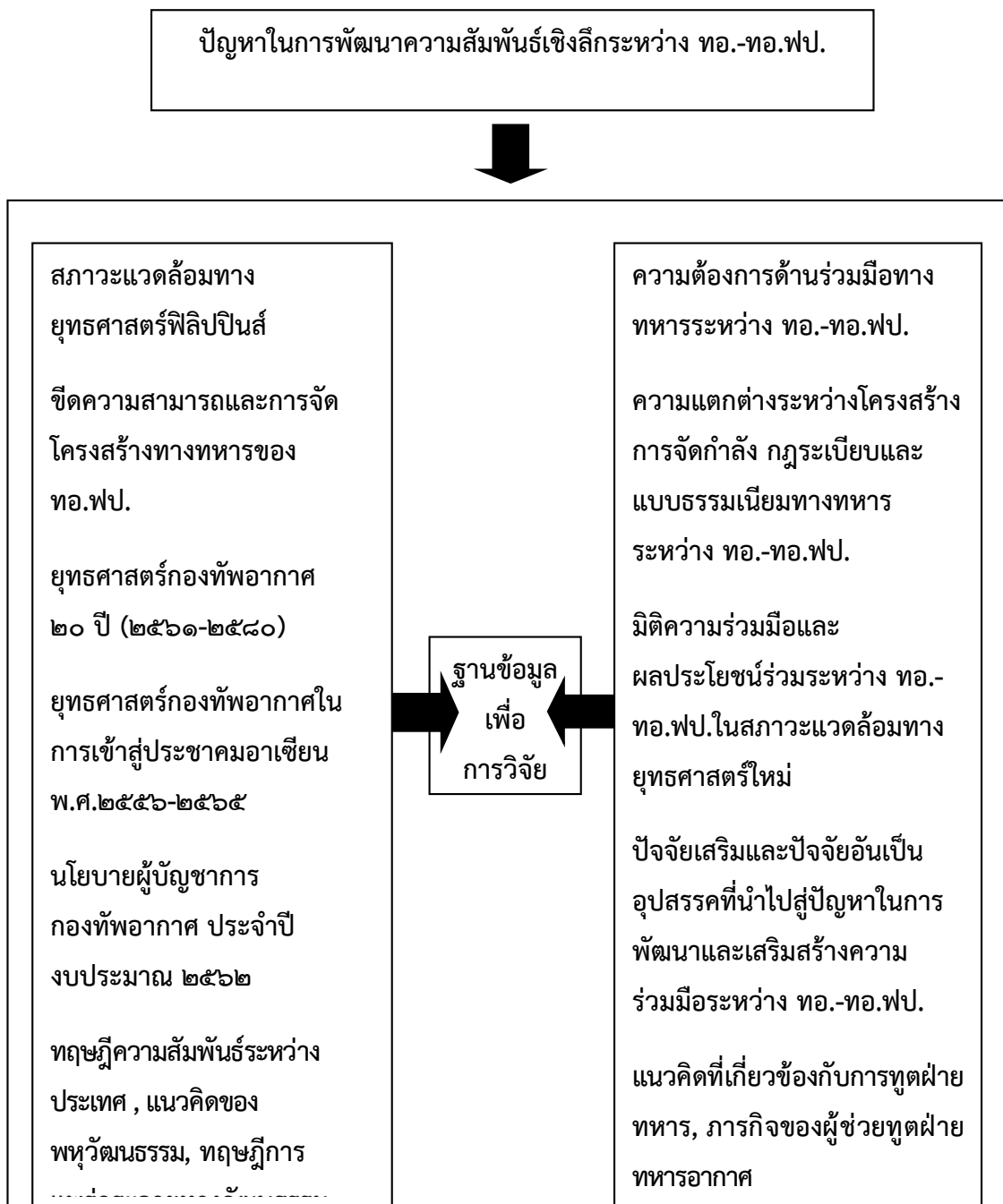
๒. ความร่วมมือด้านความมั่นคงยุคความโกลาหลทางการเมือง (ช่วง ค.ศ.๑๙๗๖-๑๙๘๗) ในยุคนี้ เป็นยุคที่สหรัฐฯ แพ้สงครามเวียดนามและได้ถอนทหารออกไปจากภูมิภาค รวมทั้งจีนได้มีอิทธิพลมากขึ้น โดยเข้ามามีอำนาจในภูมิภาคแทนสหรัฐฯ ทำให้สัญญาณภัยความมั่นคงจากลัทธิคอมมิวนิสต์มีมากขึ้น จากการทำเวียดนามได้รวมเป็นหนึ่งเดียวภายใต้ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ และกลุ่มประเทศอินโดจีนได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ทั้งหมด ในยุคนี้ได้เกิดการประชุมสุดยอดผู้นำขึ้นเป็นครั้งแรก และได้แสดงจุดยืนร่วมกันด้วยการประกาศ “ปฏิญญาสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Declaration of ASEAN Concord)” และมีการลงนามใน “สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (TAC)” ด้วย

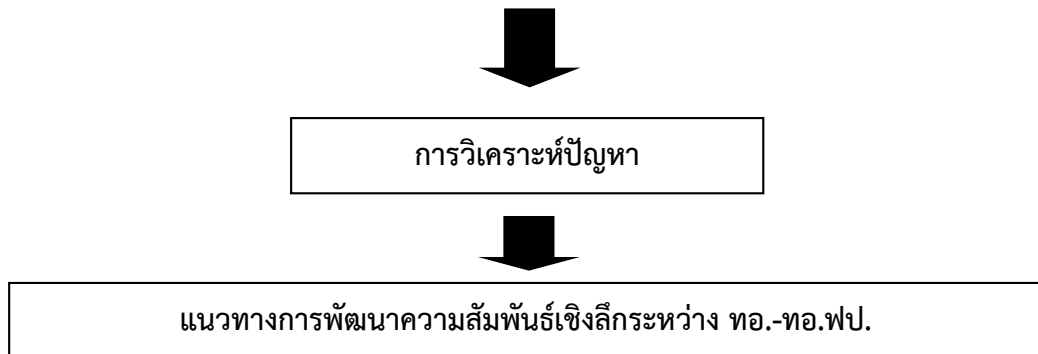
๓. พัฒนาการของความร่วมมือเป็นประชาคมอาเซียนในขั้นเดิบท (ช่วง ค.ศ.๑๙๘๗-๒๐๐๒) ในยุคหลังสงครามเย็น อาเซียนได้ปรับบทบาทของตัวเองอันเนื่องมาจากสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไป การลดลงของอิทธิพลสหรัฐฯ และโซเวียตในภูมิภาค และการเพิ่มขึ้นของอิทธิพลจีนและญี่ปุ่น ความขัดแย้งที่เปลี่ยนรูปแบบจากความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองกลายเป็นความขัดแย้งด้านเศรษฐกิจและสังคม และมีความขัดแย้งภายในภูมิภาค เช่น กรณีพิพาทในทะเลจีนใต้ เป็นต้น ทำให้เกิดพัฒนาการด้านความมือที่สำคัญคือ การเกิดขึ้นของ ASEAN Regional Forum, ARF และวิสัยทัศน์อาเซียน ๒๐๒๐ อาเซียนใช้ ARF เป็นเวทีเพื่อปรึกษาหารือด้านการเมืองและความมั่นคง รวมทั้งสร้างความไว้วางใจกันระหว่างประเทศสมาชิกและประเทศคู่เจรจา โดยได้แบ่งประเภทของกิจกรรมออกเป็น 2 Tracks คือ กิจกรรมที่เป็นทางการ หรือ Track 1 และกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ คือ Track 2 จัดโดยสถาบันทางวิชาการ โดยที่ได้แบ่งขั้นตอนการทำงานออกเป็น ๓ ชั้น คือ ชั้นการเสริมสร้างความไว้วางใจ ชั้นการทูตเชิงป้องกันและการลดปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งในปัจจุบัน ARF กำลังอยู่ในความร่วมมือขั้นที่ ๒ นอกจาก ARF แล้ว ยังมีการกำหนดวิสัยทัศน์อาเซียน ๒๐๒๐ ขึ้น โดยการประกาศเจตนารมณ์ในการส่งเสริมความร่วมมือของประเทศในภูมิภาคให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น โดยได้เน้นย้ำวิสัยทัศน์ที่จะสร้างความร่วมมือกันในภูมิภาคด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีเสถียรภาพ และมีความมั่งคั่งทางด้านเศรษฐกิจ

๔. พัฒนาการของความร่วมมือเป็นประชาคมอาเซียนในขั้นเดิบท (ช่วง ค.ศ.๒๐๐๓-๒๐๑๓) ความร่วมมือด้านความมั่นคงของอาเซียนเห็นได้ชัดเจนที่สุดจากการประกาศ “ปฏิญญาบาหลี (ASEAN Concord II)” ในปี ๒๐๐๓ เพื่อกำหนดโครงสร้างของประชาคมอาเซียนในปี ๒๐๒๐ ให้มีสามเสาหลัก และในปี ๒๐๐๔ ได้ประกาศ “แผนปฏิบัติการเวียงจันทน์” เพื่อกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินการไปสู่การจัดตั้งประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ ยังเกิดสถาปัตยกรรมของความร่วมมือในรูปแบบใหม่คือ การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนหรือ ASEAN Defence Ministers Meeting : ADMM และการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศ

คู่เจรจา หรือ ADMM – Plus ที่มุ่งเป้าหมายไปยังการสร้างความมั่นคงและความร่วมมือทางทหารในภูมิภาค

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

จากแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นลักษณะภูมิประเทศที่ยังเผชิญภัยพิบัติจากพายุไต้ฝุ่น แผ่นดินไหว และภูเขาไฟระเบิด การเผชิญหน้ากับประเทศมหาอำนาจต่อปัญหาเขตแดนทางทะเล ภัยจากการก่อการร้ายที่ยังคงมีความรุนแรง ทำให้ฟิลิปปินส์ยังต้องการความช่วยเหลือ สนับสนุน และความร่วมมือจากมิตรประเทศเป็นอันมาก ในส่วนของกองทัพอากาศฟิลิปปินส์ กำลังอยู่ในห้วงแห่งการพัฒนา ซึ่งกองทัพอากาศไทยสามารถสนับสนุนสร้างความร่วมมือระหว่างกันอย่างใกล้ชิดให้มากยิ่งขึ้น อันจะเป็นการตอบสนองยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕) และนโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๒ ทั้งนี้ จะได้พิจารณาถึงทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวคิดของพหุวัฒนธรรม ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ทฤษฎีความร่วมมือด้านความมั่นคง แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการทูตฝ่ายทหาร ภารกิจ และหน้าที่ของผู้ช่วยทูตทหารอากาศ การทบทวนวรรณกรรมและเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้คำตอบถึงแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างกองทัพอากาศไทยและกองทัพอากาศฟิลิปปินส์ต่อไป

บทที่ ๓

ปัญหาในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึก ระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อการศึกษาวิจัย การพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. ในบทที่ ๓ จะได้ศึกษาถึงปัญหาในการพัฒนา ความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. โดยมีลำดับในการศึกษา ดังนี้

๑. ความต้องการด้านร่วมมือทางทหารระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.
๒. ความแตกต่างระหว่างโครงสร้างการจัดกำลัง กฎระเบียบ และแบบธรรมเนียม ทางทหารระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.
๓. มิติความร่วมมือและผลประโยชน์ร่วมระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. ในสภาวะแวดล้อม ทางยุทธศาสตร์ใหม่
๔. ปัจจัยเสริมและปัจจัยอันเป็นอุปสรรคที่นำไปสู่ปัญหาในการพัฒนาและเสริมสร้าง ความร่วมมือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.
๕. สรุป

ความต้องการด้านความร่วมมือทางทหารระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.

จากการที่ประเทศไทยและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์อยู่ภายใต้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้น ณ กรุงเทพมหานคร ราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ ด้วยการประกาศใช้ปฏิญญา อาเซียน (ASEAN Declaration) ซึ่งในปัจจุบันมีประเทศสมาชิกอาเซียน จำนวน ๑๐ ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สหภาพพม่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐ สังกะหนิง โดยประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีฉันทามติร่วมกันที่ต้องการเห็นประเทศสมาชิก อาเซียนมีความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ในอนาคตเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) มีเจตจำนงให้เป็นภูมิภาคที่มีสันติสุข รักษาสันติภาพ และความเป็นกลาง มีวิธีการร่วมแก้ไขข้อพิพาท ลดความขัดแย้งโดยสันติวิธี และมีเสรีทางการค้า โดยทุกประเทศในประชาคมจะให้ความร่วมมือกัน และดำเนินกิจกรรมของอาเซียนในทุกรูปแบบทั้งระดับทวิภาคี เช่น การแลกเปลี่ยนการเยือน

การแลกเปลี่ยนการฝึกศึกษา หรือการเจรจาหารือ เป็นต้น ในระดับพหุภาคี เช่น การประชุมหรือ การสัมมนาด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อลดความแตกต่างระหว่าง กันในด้านต่าง ๆ โดยแบ่งการดำเนินงาน ออกเป็น ๓ เสาหลัก (3 Pillars) ได้แก่ ๑) ประชาคม การเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community: APSC) ๒) ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และ ๓) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม อาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC)

ในการดำเนินการ กระทรวงกลาโหมของแต่ละประเทศในกลุ่ม ASEAN เป็นผู้ดำเนิน บทบาทในเสาหลักด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community: APSC) ผ่านกลไกการจัดการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting: ADMM) ซึ่งถือเป็นการยกระดับความร่วมมือทางทหารของอาเซียนให้ เทียบเท่า ความร่วมมือด้านการต่างประเทศและเศรษฐกิจ การประชุม ADMM ได้รับการริเริ่มในที่ ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit Meeting) ครั้งที่ ๑๐ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ณ กรุงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยที่ประชุมได้รับรองแนวความคิด เรื่อง การจัดทำให้มีการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน และต่อมาระหว่างวันที่ ๘-๙ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ประเทศมาเลเซียในฐานะประธานอาเซียนได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ADMM ขึ้นเป็นครั้งแรก โดย มีฉันทามติที่จะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

จากผลการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนครั้งที่ ๓ (3rd ASEAN Defence Ministers' Meeting : 3rd ADMM) ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ มีการรับรองเอกสารแนวความคิดเรื่อง “ความร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียนกับองค์กรภาคประชาสังคมในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Concept Paper on ASEAN Defence Establishments and CSOs Cooperation on Non-Traditional Security)” โดยเห็นชอบร่วมกันให้กลาโหมอาเซียนแสวงหาและขยายความร่วมมือ กับองค์กรภาคประชาสังคมในการเผชิญกับปัญหาภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ โดยเน้น ที่ความร่วมมือด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติเป็นจุดเริ่มต้น และ จากการประชุม ADMM-Plus ครั้งที่ ๑ ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งแรก ณ กรุงฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยม เวียดนาม เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ อันประกอบไปด้วยประเทศสมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศ และ ประเทศคู่เจรจา ๘ ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย, จีน, อินเดีย, ญี่ปุ่น, เกาหลี, นิวซีแลนด์, รัสเซีย และ สหรัฐฯ มีวัตถุประสงค์ในการขยายความร่วมมือกับประเทศนอกภูมิภาค เพื่อให้สามารถถึงทรัพยากร และความสามารถของประเทศที่มีศักยภาพมาร่วมพัฒนาประเทศสมาชิก ผลการประชุม สรุปให้มีการ ริเริ่มความร่วมมือระหว่างกัน ใน ๕ ด้าน คือ ๑) การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทา ภัยพิบัติ ๒) ความมั่นคงทางทะเล ๓) การแพทย์ทางทหาร ๔) การต่อต้านการก่อการร้าย และ

๕) การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ รวมทั้งเห็นชอบที่จะผลักดันให้เกิดความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริงภายใต้กรอบการดำเนินการของกระทรวงกลาโหม

จากกรอบเสาหลักประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน รัฐบาลไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘ ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งและสนับสนุนคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาคมอาเซียนร่วมกัน” อันประกอบไปด้วย ๘ ยุทธศาสตร์สำหรับยุทธศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับกองทัพอากาศคือ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคง ในขณะที่นโยบายของคณะรัฐมนตรีประกอบไปด้วย นโยบายที่ ๑ นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก ข้อที่ ๑.๖ เร่งฟื้นฟูความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ นโยบายที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งรัฐ ข้อที่ ๒.๓ พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ นโยบายที่ ๔ นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต ข้อที่ ๔.๑ นโยบายการศึกษา ข้อที่ ๔.๑.๗ เพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน และนโยบายที่ ๗ นโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ข้อที่ ๗.๑ เร่งส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และข้อที่ ๗.๒ สร้างความสามัคคีและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียน

การบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ ของอาเซียนดำเนินการตามเอกสารแนวความคิดในกรอบการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน ADMM และการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา ADMM-Plus โดยจัดตั้งกลไกการดำเนินการขับเคลื่อนความร่วมมือในกรอบอาเซียน ปรับปรุงแผนป้องกันประเทศและการกิจของกองกำลังป้องกันชายแดน และสนับสนุนการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

กระทรวงกลาโหมของไทยได้กำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ โดยพิจารณาจากประเด็นยุทธศาสตร์ของกระทรวงกลาโหม ด้านการเสริมสร้างความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ และนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. เสริมสร้างความเชื่อมั่น และลดความหวาดระแวงระหว่างประเทศในภูมิภาค
๒. สร้างความโปร่งใสด้านการป้องกันประเทศอันจะนำไปสู่ความไว้วางใจระหว่างประเทศ
๓. ส่งเสริมความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือทางทหารกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อจัดระเบียบสถานะแวดล้อม สร้างสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคง ความมั่งคั่ง ความก้าวหน้า และความสงบสุขร่วมกัน
๔. สนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติ และลดโอกาสการใช้กำลังทางทหารในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

๕. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในภารกิจระหว่างประเทศ และการขยายบทบาทในเวทีระดับนานาชาติของกองทัพอันจะเป็นการเสริมสร้างเกียรติภูมิของชาติ

จากแนวนโยบายดังกล่าว กองทัพอากาศได้จัดทำจากยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕) เพื่อรองรับนโยบายของกระทรวงกลาโหม โดยได้ระบุถึงวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ ทอ.ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไว้ว่า เป็น “กองทัพอากาศที่มีศักยภาพและความสามารถครอบคลุมทุกมิติในประชาคมอาเซียน (Comprehensive Capacity and Capability Air Force in ASEAN Community)” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ในการดำเนินการ ๔ ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างสมรรถนะและความพร้อมของกองทัพอากาศในประชาคมอาเซียน มีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะและความพร้อมของ ทอ.ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศในกลุ่มอาเซียน มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์คือ กองทัพอากาศมีส่วนร่วมในการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศในกลุ่มอาเซียน มีวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในความร่วมมือด้านความมั่นคง การช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติในกรอบอาเซียน การร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบอาเซียน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพในกรอบอาเซียน การปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางทะเลในกรอบอาเซียน การปฏิบัติการด้านการต่อต้านการก่อการร้ายในกรอบอาเซียน และการมีส่วนร่วมในการส่งกำลังบำรุงร่วมของความร่วมมือด้านความมั่นคงในกรอบอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาความสัมพันธ์ของ ทอ.กับประเทศในกลุ่มอาเซียน มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์คือ ความสัมพันธ์ของ ทอ.กับ ทอ.ประเทศในกลุ่มอาเซียนได้รับการพัฒนา มีวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ.กับ ทอ.ประเทศในกลุ่มอาเซียนทั้งในระดับผู้บังคับบัญชาระดับสูงและเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการของเจ้าหน้าที่ระดับสูงกองทัพอากาศประเทศในกลุ่มอาเซียน กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาความสัมพันธ์ระดับเจ้าหน้าที่ของกองทัพอากาศประเทศในกลุ่มอาเซียน และกลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมการแข่งขันกีฬากองทัพอากาศในประเทศในกลุ่มอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสนับสนุนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน มีเป้าหมายคือ สนับสนุนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียนโดยใช้ศักยภาพและขีดความสามารถของ ทอ.

จากการกำหนดยุทธศาสตร์ ทอ.รองรับนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงกลาโหม ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทอ.ได้ดำเนินการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพอากาศในประเทศ ASEAN

ด้วยการจัดตั้งคณะทำงานร่วม (Air Working Group) กับ ทอ.มิตรประเทศในภูมิภาค ASEAN โดยได้จัดตั้งคณะทำงานร่วม ทอ.-ทอ.ฟป. และจัดการประชุมเพื่อพิจารณาคำร่วมมือระหว่างกัน เป็นครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๖๐ ณ ประเทศไทย ทั้งนี้ ในอดีตที่ผ่านมา ทอ. และ ทอ.ฟป.มีความสัมพันธ์ ทางทหารระหว่างกันและดำเนินไปอย่างราบรื่นใกล้ชิดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทอ. และ ทอ.ฟป. เริ่มมีความร่วมมือระหว่างกันนับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕ โดยมีการฝึกผสมทางอากาศ ทอ. และ ทอ.ฟป.ร่วมกันระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๓๔ ภายใต้ชื่อรหัสการฝึกผสมทางอากาศ Cope Thunder ประกอบด้วย ทอ.-ทอ.ฟป. และ ทอ.สหรัฐอเมริกา โดย ทอ.ได้ส่งเครื่องบินแบบ บข.๑๘ ก/ข (F-5A/B) เข้าร่วมการฝึก ณ ฐานทัพอากาศคลาร์ก (Clark Airbase) ของฟิลิปปินส์ อย่างไรก็ตาม การฝึกผสมทางอากาศ ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้ถูกยกเลิกไปนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นต้นมา หลังจากกองทัพสหรัฐฯ ได้ถอนฐานทัพออกจากฟิลิปปินส์ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ. และ ทอ.ฟป. มีความใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น เมื่อ ทอ.ได้มอบเครื่องบินแบบ บจ.๕ (OV-10) ให้แก่ ทอ.ฟป. จำนวน ๘ เครื่อง โดยส่งมอบเครื่องบินแบบ บจ.๕ (OV-10) ชุดแรกจำนวน ๔ เครื่อง ให้แก่ ทอ.ฟป. เมื่อวันที่ ๘ ก.ย.๔๖ และชุดที่ ๒ จำนวน ๔ เครื่อง เมื่อวันที่ ๑๗ มี.ค.๔๗ โดยมี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในขณะนั้นเป็นผู้อนุมัติ และต่อมาในปี ๒๕๕๗ ทอ.ได้จัดส่งพัสดุ อะไหล่เครื่องบินแบบ OV-10 จำนวน ๑๒๖ รายการ มูลค่า ๘๐๓,๑๐๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ ให้แก่ ทอ.ฟป. ซึ่ง ณ ปัจจุบัน ทอ.ฟป.ยังคงใช้เครื่องบินแบบ OV-10 ที่ได้รับมอบจาก ทอ.ไทย ในการปฏิบัติการภารกิจปราบปรามการก่อการร้าย โดยเฉพาะการใช้อาวุธทางอากาศด้วยเครื่องบินแบบ OV-10 ในการปราบปรามการก่อการร้ายที่เมืองมาราวิ (Marawi) หมู่เกาะมินดาเนา ในห้วงระยะเวลา ระหว่าง ๒๓ พฤษภาคม - ๒๓ ตุลาคม ๖๐

สำหรับการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือที่ ทอ.ได้รับจาก ทอ.ฟป. ได้แก่ ทอ.ฟป. ได้ให้การสนับสนุนการบริการและการอำนวยความสะดวกแก่อากาศยานของ ทอ.ที่บินผ่าน น่านฟ้า ฟป. ตามภารกิจของ ทอ. รวมทั้งการแวะเติมเชื้อเพลิงอากาศยานและขอใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ณ ฐานทัพอากาศต่าง ๆ ของ ทอ.ฟป. ได้แก่ ฐานทัพอากาศ Villamor กรุงมะนิลา และ ฐานทัพอากาศ Clark เป็นต้น ในการปฏิบัติ ทอ.จะขอรับการสนับสนุนจาก ทอ.ฟป. เป็นครั้งคราวไป เช่น การแวะพักของเครื่องบินลำเลียงแบบ C-130 ในภารกิจการบินขนส่งพัสดุ ทางทหารระหว่างประเทศ (FMS) และการบินเดินทางไปร่วมการฝึกผสม Cope Thunder และ Red Flag ที่สหรัฐอเมริกา การฝึกบินเดินทางต่างประเทศประจำปีของ บ. C-130 ทอ. การฝึกบินอากาศ ของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช เป็นต้น นอกจากนี้ ทอ.ฟป. ยังแสดงออกถึงความรู้สึกที่ดี ให้การยกย่องนับถือและให้เกียรติ ทอ.เป็นอย่างสูง โดยเฉพาะภารกิจที่ ทอ. โดยรัฐบาลไทยได้ให้ความช่วยเหลือต่อ ฟป.อย่างต่อเนื่อง ในกรณีที่ ฟป. ประสบภัยพิบัติ จากพายุไต้ฝุ่นที่เกิดในพื้นที่หมู่เกาะสำคัญของ ฟป.เป็นประจำ ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่าง

ทอ.-ทอ.ฟป. ปัจจุบัน ทอ.และ ทอ.ฟป.ได้จัดตั้งคณะทำงานร่วม ทอ.-ทอ.ฟป. (Royal Thai Air Force - Philippine Air Force Airman to Airman Talks : A2A) โดยได้จัดทำข้อตกลงระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. (Term Of Reference : TOR) และเริ่มจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ๒ กองทัพอากาศ ได้แก่ การประชุมโครงการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ทอ.-ทอ.ฟป. (Royal Thai Air Force - Philippine Air Force Intelligence Exchange: RTAF-PAF INTELEX) และโครงการประชุม ผช.เสธ.ทอ. ฝ่ายการข่าว ทอ.-ทอ.ฟป. เป็นต้น

จากความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความต้องการในการด้านความร่วมมือระหว่างกันที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อสร้างความไว้วางใจ ความใกล้ชิด การแลกเปลี่ยนข้อมูล ความร่วมมือด้านการฝึกศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนากองทัพอากาศทั้งสอง ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งเป็นการสร้างภาพลักษณ์อันดีของ ทอ.ต่อ ทอ.ในกลุ่มประเทศ ASEAN อันจะเป็นการตอบสนองวิสัยทัศน์กองทัพอากาศในการเป็นกองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค (One of the Best Air Force in ASEAN)

การพัฒนากองทัพอากาศฟิลิปปินส์

ทอ.ฟป.ได้พัฒนาด้านกำลังทางอากาศ โดยจัดทำโครงการ Capability Upgrade Program (CUP) ตามแผนพัฒนา ทอ.ฟป.เพื่อป้องกันประเทศ โดยเน้นการจัดเตรียมกำลังในการป้องกันพื้นที่หมู่เกาะ Spratly โดยแผนดังกล่าวแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐ ระยะที่ ๒ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๖ และระยะที่ ๓ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๗-๒๕๗๑ ประกอบด้วยการจัดซื้อจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ ได้แก่

๑. โครงการจัดซื้อ บ.ลาดตระเวนทางทะเล จำนวน ๔ เครื่อง ตามแผนพัฒนา ทอ.ฟป. ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๗๑ โดย ทอ.ฟป.มีความสนใจ บ.CN-235 บ.C-295 และ บ.P-3C Orion

๒. โครงการจัดซื้อระบบเรดาร์ตรวจการณ์ ELM-2288 จำนวน ๓ ระบบ จากบริษัท Elta System ของอิสราเอล งบประมาณ ๕๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยมีขีดความสามารถตรวจจับครอบคลุมระยะ ๓๕๐ ไมล์ทะเล จะติดตั้งบริเวณฝั่งทะเลตะวันตกของฟิลิปปินส์ (ทะเลจีนใต้)

๓. โครงการจัดซื้อ บ.EMB-314 Super Tucano ของบราซิล จำนวน ๖ เครื่อง มูลค่า ๙๙ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อทดแทน บ.OV-10 โดยจะใช้สำหรับภารกิจต่อต้านการก่อการร้ายในพื้นที่เกาะมินดาเนา มีกำหนดรับมอบภายในปี ๒๕๖๒

ด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ ทอ.ฟป.จัดซื้อจัดหาและได้รับมอบแล้ว ได้แก่

๑. บ.FA-50PH Golden Eagle จำนวน ๑๒ เครื่อง จัดซื้อจากสาธารณรัฐเกาหลี เป็นอากาศยานประจำการเพื่อใช้สำหรับภารกิจฝึก และโจมตีขนาดเบา ได้รับการส่งมอบเมื่อ ๒๘ พ.ค.๖๐

๒. บ.Cessna 208B จำนวน ๒ เครื่อง จัดซื้อจากสหรัฐฯ เพื่อใช้ในการภารกิจการข่าวกรอง การเฝ้าตรวจ และ ลาดตระเวน (ISR) พื้นที่น่านฟ้าฟิลิปปินส์ ได้รับมอบเมื่อ ๒๗ ก.ค.๖๐

๓. บ.ลำเลียงขนาดเล็ก NC212i จำนวน ๒ เครื่อง ซึ่งได้จัดหาจากบริษัท Indonesian Aerospace Company (PTDI) ของอินโดนีเซีย มูลค่าประมาณ ๑๖.๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อทดแทน บ.N-22B Nomad ซึ่งทยอยปลดประจำการตั้งแต่ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖ ได้รับมอบเมื่อ ๒๘ ธ.ค.๖๐

๔. ทอ.ฟิลิปปินส์ ได้รับงบประมาณจากโครงการ Herizon2 Modernization ในการจัดหา บ.อเนกประสงค์ Saab Gripen จากสวีเดนจำนวน ๑๒ เครื่อง พร้อมระบบอาวุธ ความแม่นยำสูง มูลค่า ๒.๗ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

นอกจากนี้ ทอ.ยังได้รับการสนับสนุนยุทโธปกรณ์จากสหรัฐฯ ได้แก่ ระบบเรดาร์ Tethered Aerostat Radar system (TARS) เพื่อใช้ในการลาดตระเวนค้นหาข่าว การตรวจทางทะเลและชายฝั่ง การควบคุมการจราจรทางอากาศ สามารถใช้ในการช่วยเหลือภัยพิบัติ และสามารถตรวจจับเครื่องบินที่บินต่ำ ตลอดจนการตรวจจับเป้าหมายภาคพื้นดิน โดยได้รับการส่งมอบจากสหรัฐฯ เมื่อวันที่ ๒๒ ส.ค.๖๐ นอกจากนี้ สหรัฐฯ ยังได้สนับสนุนเครื่องบิน UAVs ให้กับฟิลิปปินส์ เพื่อใช้ปฏิบัติการลาดตระเวนหาข่าวต่อต้านการก่อการร้ายในเกาะมินดาเนา รวมทั้งเครื่องบิน Cessna-208B สำหรับการลาดตระเวนทางอากาศ โดยได้รับการส่งมอบเมื่อวันที่ ๑๒ ก.ย.๖๐

ความแตกต่างระหว่างโครงสร้างการจัดกำลัง กฎระเบียบและแบบธรรมเนียมทางทหารระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.

ปัญหาด้านความแตกต่างระหว่างโครงสร้างการจัดกำลัง กฎระเบียบ แบบธรรมเนียมทางทหารระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการประสานความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างกัน ทั้งด้านระดับโครงสร้างหน่วยงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อการประสานงานที่ต้องการหน่วยงานที่มีอำนาจตัดสินใจในระดับเดียวกัน ความแตกต่างในการเทียบเคียงตำแหน่งต่อชั้นยศ ซึ่งในระดับอำนาจหน้าที่เดียวกัน ทอ.จะมีชั้นยศสูงกว่า ทอ.ฟป. ทั้งนี้ ทอ.ฟป.อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาทางทหารของกองทัพฟิลิปปินส์ ซึ่งใช้ระบบการจัดกำลังทางทหารในลักษณะเดียวกันกับกองทัพสหรัฐฯ กล่าวคือ กองทัพอากาศมีภารกิจในการเตรียมกำลังกองทัพอากาศ ภายใต้อำนาจการสั่งการใช้กำลังทางอากาศจากกองทัพฟิลิปปินส์ในลักษณะการปฏิบัติการร่วมอย่างสมบูรณ์เต็มรูปแบบ ผู้บัญชาการกองทัพอากาศฟิลิปปินส์มีชั้นยศพลอากาศโท ส่วนตำแหน่ง รองผู้บัญชาการทหารอากาศ เสนาธิการทหารอากาศ และผู้บังคับหน่วยในระดับกองพลยุทธวิธี กองบัญชาการสนับสนุนจำนวน ๖ หน่วย มีระดับชั้นยศพลอากาศตรี หน่วยตั้งแต่ระดับฝ่ายอำนวยการประสานงาน (Coordinating Staffs) อันประกอบด้วย ผู้ช่วยเสนาธิการทหารอากาศฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงาน

ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายกำลังพล (A-1), สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายข่าว (A-2), สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายยุทธการ (A-3), สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายส่งกำลังบำรุง (A-4), สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายนโยบายและแผน (A-5), สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์และระบบสารสนเทศ (A-6), สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายกิจการพลเรือน (A-7), สำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายการฝึกศึกษา (A-8) และสำนักงาน ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายพัฒนากำลังสำรองและกองหนุน (A-9) มีชั้นยศระดับนาวาอากาศเอก

ปัจจุบัน ทอ.ได้ยกเลิกตำแหน่ง ผช.เสธ.ทอ.ฝ่ายต่าง ๆ โดยรวมอำนาจหน้าที่ให้กับรอง เสธ.ทอ.ฝ่ายต่าง ๆ (ชั้นยศพลอากาศโท) ในด้านโครงสร้างของกองทัพอากาศ ทอ.ฟป.ยังมีการจัดหน่วยในระดับกองพลยุทธวิธีและกองบัญชาการสนับสนุน อันได้แก่ กองบัญชาการส่งกำลังบำรุง ทอ. (Air Logistics Command), กองบัญชาการฝึกและศึกษา ทอ. (Air Education and Training Command), กองบัญชาการกำลังสำรอง (Air Reserve Command), กองพลบินที่ ๑ (1st Air Division), กองพลบินที่ ๒ (2nd Air Division) และกองพลบินที่ ๓ (3rd Air Division) ซึ่งปัจจุบัน ทอ.ได้ยุบเลิกหน่วยงานในระดับกองพลบินและกองบัญชาการแล้ว มีผลต่อการประสานงานของหน่วยงานเทียบเคียงในระดับเดียวกัน

การเกษียณอายุราชการของนายทหารและบุคคลากรของกองทัพฟิลิปปินส์ ใช้ระบบการเกษียณอายุราชการที่อายุ ๕๖ ปี โดยเกษียณอายุตามวันเกิดของข้าราชการทหารกองทัพฟิลิปปินส์ ข้อจำกัดเรื่องอายุราชการกับการหมุนเวียนนายทหารสัญญาบัตรระดับสูงของ ทอ.ฟป. ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการโยกย้ายของผู้บังคับบัญชาระดับสูงใน ทอ.ฟป.อย่างต่อเนื่อง โดยแบบธรรมเนียมของกองทัพฟิลิปปินส์ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บังคับบัญชาแล้ว แม้มีการส่งต่อหน้าที่ย่างสมบูรณ์เพื่อความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน แต่การกลับไปมีอิทธิพลในการขอความช่วยเหลือร่วมมือจะลดน้อยลงตามระบบการทำงานในลักษณะของสหรัฐฯ การเอื้ออำนวยความสะดวกในลักษณะช่วยเหลือกัน ตามคุณลักษณะอุปนิสัยแบบคนไทยจะพบได้น้อย การประสานงานจึงเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ มีการตรวจสอบ มีระบบการอนุมัติภายใต้กำหนดเวลาของแต่ละงานที่ชัดเจน คร่งครัด ปราศจากข้อยกเว้น เช่น ระยะเวลาในการดำเนินการอนุมัติตัวบุคคลเดินทางไปต่างประเทศ ระยะเวลาในการขอและให้ Diplomatic Clearance แก่เครื่องบินที่บินผ่านน่านฟ้าหรือหยุดพัก ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เป็นต้น การหมุนเวียนผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ ทอ.ฟป.ในวงรอบอันรวดเร็ว ส่งผลต่อการสานสัมพันธ์อันต่อเนื่องของผู้บังคับบัญชาทั้งสองฝ่าย

มิติความร่วมมือและผลประโยชน์ร่วมระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ในสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ใหม่

ในห้วงปี ๒๕๕๓-๒๕๕๙ ภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีเบนิกโน อากีโนที่ ๓ ฟิลิปปินส์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดแน่นแฟ้นเป็นอันมากกับสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะด้านความร่วมมือทางทหาร ประธานาธิบดีอากีโนใช้นโยบายในการแสวงหาความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ ในการต่อต้านจีนที่แผ่ขยายอำนาจเข้าครอบครองพื้นที่ในทะเลจีนใต้โดยอ้างบันทึกทางประวัติศาสตร์ของจีนว่าพื้นที่ในบริเวณทะเลจีนใต้ซึ่งครอบคลุมทะเลฟิลิปปินส์ตะวันตกเป็นของจีน และได้ทำการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างถาวรในพื้นที่หมู่เกาะปะการัง Scarborough Shoal ทำให้เกิดภาวะตึงเครียดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีการเผชิญหน้าระหว่างกองทัพจีนและกองทัพสหรัฐฯ ในพื้นที่ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หลังจากประธานาธิบดีโรดริโก โรอา ดูแตร์เต้ ขึ้นรับตำแหน่งประธานาธิบดีฟิลิปปินส์เมื่อ ๓๐ มิ.ย.๒๕๕๙ ได้ใช้ยุทธศาสตร์และนโยบายในการเข้าหาจีน และแสดงท่าทีต่อต้านและลดการพึ่งพาจากสหรัฐฯ มีผลให้การแก้ไขปัญหาในทะเลจีนใต้มีการฟื้นฟูในทางที่ดีขึ้น ทำให้ ฟป. กำลังก้าวสู่การพัฒนาโดยมีเงินเข้ามาให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อันได้แก่ การพัฒนาปรับปรุงสนามบิน การปรับปรุงท่าเรือน้ำลึก และการพัฒนาการขนส่งระบบราง เป็นต้น การพัฒนาได้เริ่มด้วยการปรับปรุงก่อสร้างการขนส่งมวลชนด้วยระบบรางในกรุงมะนิลา และจะขยายต่อไปในพื้นที่หมู่เกาะต่าง ๆ ในอนาคต จีนยังได้เพิ่มการสนับสนุนให้กับฟิลิปปินส์ โดยมีแผนสำรวจแหล่งปิโตรเลียมร่วมกัน^๑ และการให้การสนับสนุนอาวุธยุทโธปกรณ์ต่อรัฐบาล ฟป. ในการต่อสู้กับกลุ่มมุสลิมติดอาวุธภายในประเทศ รวมถึงโครงการขุดเจาะน้ำมันนอกชายฝั่งด้านตะวันตกของฟิลิปปินส์ครอบคลุมพื้นที่ ๗,๑๒๐ ตารางกิโลเมตร แม้ชาวฟิลิปปินส์จะมองปัญหาด้านดินแดนในทะเลจีนใต้ด้วยความคิดชาตินิยม แต่ไม่ปฏิเสธความเป็นมิตรและการแสวงผลประโยชน์ร่วมกับจีนในเรื่องต่าง ๆ นอกจากนี้ ฟป. ยังมีเป้าหมายในการปรับดุลยภาพกับสหรัฐฯ ไปในเวลาเดียวกัน มูลเหตุประการหนึ่งเกิดจากการที่ประธานาธิบดีดูแตร์เต้ไม่พอใจสหรัฐฯ ที่วิจารณ์ฟิลิปปินส์เรื่องการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดด้วยวิธีรุนแรง การพัฒนาความสัมพันธ์ของฟิลิปปินส์และจีนดังกล่าว ทำให้เสถียรภาพความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และทะเลจีนใต้มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น จึงเป็นโอกาสอันดีที่ไทยจะได้พัฒนาความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับฟิลิปปินส์ ทั้งด้านการขยายความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับฟิลิปปินส์อย่างใกล้ชิดต่อไป

^๑ “ฟิลิปปินส์พยายามลดการพึ่งพาสหรัฐฯ หันร่วมมือจีนด้านการทหารและพลังงาน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.voathai.com/a/philippines-china-ro/4063651.html>, 2561.

หากพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมของฟิลิปปินส์ที่มีลักษณะเป็นประเทศหมู่เกาะอยู่ห่างไกลจากประเทศไทยและไม่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย ทำให้ดูเหมือนหนึ่งการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างไทย-ฟิลิปปินส์ยังกระทำได้ไม่มาก อย่างไรก็ตาม ทางด้านการทหาร โดยเฉพาะในส่วนของกองทัพอากาศ ทอ.-ทอ.ฟป.เคยมีความร่วมมือช่วยเหลือกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งถือว่าเป็นความสัมพันธ์อันลึกซึ้งที่จะนำไปสู่การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่ประสบภัยพิบัติอยู่เสมอจากพายุไต้ฝุ่น แผ่นดินไหว น้ำท่วม และภูเขาไฟระเบิด นอกจากนี้ ฟิลิปปินส์ยังมีประสบการณ์ในการปราบปรามการก่อการร้ายในพื้นที่หมู่เกาะมินดาเนา ทางใต้ของฟิลิปปินส์ โดยมีการใช้กำลังทางบกและทางอากาศเข้าปราบปราม ตลอดจนความเกี่ยวข้องของประเทศในฐานะประเทศในอาเซียนต่อกรณีปัญหาในทะเลจีนใต้ สิ่งเหล่านี้ทำให้ประเทศไทยต้องเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับประเทศฟิลิปปินส์เพิ่มมากขึ้น บทบาทของ ทอ.ในการแสวงหาความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับ ทอ.ฟป.อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่

๑. ความร่วมมือด้านการข่าวกรอง
๒. ความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้าย
๓. ความร่วมมือด้านการฝึกและศึกษา
๔. ความร่วมมือด้านการค้นหาและช่วยเหลือชีวิต
๕. ความร่วมมือด้านภารกิจการบรรเทาภัยพิบัติ

ปัจจัยเสริมและปัจจัยอันเป็นอุปสรรคที่นำไปสู่ปัญหาในการพัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.

ความแตกต่างระหว่างโครงสร้างหน่วยงานของกองทัพอากาศทั้งสอง (การเทียบเคียงตำแหน่ง, การจัดหน่วยงาน) วัฒนธรรมและแบบธรรมเนียมในการปฏิบัติหน้าที่ทางทหาร เช่น การจัดการประชุม การให้การต้อนรับและรับรองคณะผู้บังคับบัญชาระดับสูง การโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของฟิลิปปินส์ (อันเป็นผลมาจากการบริหารจัดการภายในของ ฟป.) การเกษียณอายุราชการของนายทหารกองทัพฟิลิปปินส์ที่อายุ ๕๖ ปี ซึ่งนายทหารของกองทัพฟิลิปปินส์เมื่อเกษียณอายุหรือเมื่อโยกย้ายออกจากตำแหน่งเดิมเข้ารับตำแหน่งใหม่แล้วจะไม่มีอำนาจต่อหน่วยงานเดิม ส่งผลต่อการสานต่อความสัมพันธ์หรือการช่วยเหลือร่วมมืออันต่อเนื่องระหว่างกัน ปัจจัย ความแตกต่างทางวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ ส่งผลต่อการสร้างความคุ้นเคยของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ คุณลักษณะอุปนิสัยประจำชาติ ความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกันของประชาชนทั้งสองประเทศ แบบธรรมเนียมและคุณลักษณะเฉพาะในการปฏิบัติงานของชาว ฟป. ล้วนส่งผลอันเป็นทั้งปัจจัยเสริมและขีดจำกัดต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพ

ทั้งสองให้มีความแน่นอน รวมทั้งยังมีขีดจำกัดในการแสวงประโยชน์และความสนใจร่วมระหว่าง ทอ. และ ทอ.ฟป. ความรวดเร็วในการประสานงานและตอบสนองต่อการดำเนินความสัมพันธ์ ความล่าช้า อันเนื่องมาจากระดับอำนาจในการตัดสินใจและกฎระเบียบของเหล่าทัพ ฟป. ปัจจัยในความแตกต่างดังกล่าวนี้ ล้วนเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดข้อขัดข้องในการสร้างความต่อเนื่องในการรักษาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อพัฒนาความร่วมมือและช่วยเหลือกันระหว่างกองทัพอากาศทั้งสอง โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุหรือข้อตกลงความร่วมมือของกองทัพอากาศทั้งสองไม่อำนวย

แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อมูลการสัมภาษณ์ พลอากาศโท สุรศักดิ์ อินทร์จำนง รองเสนาธิการทหารอากาศ ฝ่ายส่งกำลังบำรุง

จากการสัมภาษณ์ พลอากาศโท สุรศักดิ์ อินทร์จำนง รองเสนาธิการทหารอากาศ ฝ่ายส่งกำลังบำรุง อดีต ผชท.ทอ. ไทย/มะนิลา และ รรท.ผชท.ทหารไทย/มะนิลา (๑ ต.ค.๕๔-๓๐ ก.ย.๕๗) เมื่อวันที่ ๑๗ เม.ย.๒๕๖๒ ระหว่างเวลา ๑๐๓๐-๑๑๓๐ ณ ห้องทำงาน รองเสนาธิการทหารอากาศ กองบัญชาการกองทัพอากาศ เพื่อขอทราบข้อมูลด้านประสบการณ์ในการทำงาน ปัญหาข้อขัดข้อง และข้อคิดเห็นในห้วงการปฏิบัติหน้าที่ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา และ รรท. ผชท.ทหารไทย/มะนิลา เพื่อนำมาประกอบเป็นข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง ทอ. - ทอ.ฟป. สรุปได้ ดังนี้

๑. ทอ.ฟป.มีความต้องการความร่วมมือช่วยเหลือจาก ทอ.ในการการพัฒนา ทอ.ฟป. โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับแผนในการพัฒนา ทอ. การจัดซื้อจัดหาเครื่องบินขับไล่ อาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีความทันสมัยของ ทอ. โดยต้องการเรียนรู้แนวคิดในการจัดหาเครื่องบินแบบ Gripen ของ ทอ. รวมทั้งการบริหารจัดการ การดูแลซ่อมบำรุง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงลึก ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ ผชท.ทอ. จะสามารถตอบได้ เนื่องจาก ผชท.ทอ.จะปฏิบัติหน้าที่ตามขอบเขตที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น ดังนั้น การที่เหล่าทัพทั้งสองจะสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เช่นนี้ได้ ต้องอาศัย ความไว้วางใจ ผลประโยชน์ร่วม และการมีสัมพันธภาพในเชิงลึกระหว่างกัน

๒. ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่และการขอรับการสนับสนุนจากกองทัพ ฟป. และ ทอ.ฟป.ของ ผชท.ทอ.ในห้วงการให้ความช่วยเหลือบรรเทาภัยพิบัติของ ทอ.ในนามรัฐบาลไทย กรณีพายุไต้ฝุ่นไห่เยี่ยน (ชื่อสากล พายุ Yolanda) ที่พัดเข้าทำลายพื้นที่หมู่เกาะซามาร์และเลย์เต เมื่อวันที่ ๗ พ.ย.๕๖ ทำให้มีผู้เสียชีวิต ๖,๑๙๕ ราย สูญหาย ๑,๗๘๕ ราย มูลค่าความเสียหายอย่างน้อย ๑.๐๘ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมีผู้ได้รับผลกระทบราว ๑๑ ล้านคน ในการนี้ ทอ. ได้จัดเครื่องบินลำเลียงแบบ C-130 ขนอุปกรณ์ช่วยเหลือพร้อมเครื่องอุปโภคบริโภคไปยังสนามบิน Mactan บนเกาะเซบู เพื่อส่งต่อไปยังเมือง Tacloban อันเป็นพื้นที่ ๆ ได้รับผลกระทบมากที่สุด ซึ่งในทางปฏิบัติได้ประสบปัญหาเรื่องการขอรับการสนับสนุนจากกองทัพ ฟป.และ ทอ.ฟป. ทั้งนี้เนื่องจากในขณะนั้น ฟป. กำลังประสบสภาวะยากลำบากและเกิดความโกลาหลจากภัยพิบัติ ซึ่งทำให้การให้การสนับสนุนเครื่องบิน C-130 และเจ้าหน้าที่ ตลอดจนการขนย้ายสิ่งของบริจาค การนำของออกผ่านกระบวนการศุลกากรที่เป็นไปด้วยความยากลำบาก ความล่าช้าของระบบงานธุรการจากฝ่ายฟิลิปปินส์ทำให้ของบริจาคเกิดการเสียหายและเน่าเสีย การแก้ไขปัญหาในกรณี เช่นนี้ จำเป็นต้องใช้ความร่วมมือและความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะหากสามารถมีการประสาน โดยตรงของผู้บังคับบัญชาระดับสูงในการขอการสนับสนุนได้ เนื่องจากการประสานงานในบางกรณี นั้นเกินอำนาจหน้าที่ของ ผชท.ทอ. ดังนั้น หากมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่าง ทอ.ทั้งสอง ประเทศแล้ว จะสามารถบรรเทาความขัดข้องในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนต่อกันและกันได้

๓. โดยปกติ การให้ความช่วยเหลือระหว่างกองทัพจะเป็นไปตามข้อตกลงทางทหาร ระหว่างกองทัพไทยและกองทัพฟิลิปปินส์ซึ่งกระทำมาตั้งแต่เริ่มความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพไทยและ กองทัพฟิลิปปินส์สมัยรัฐบาลของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ซึ่งการทำ Minute of Understanding : MOU ระหว่างกองทัพนี้ เป็นข้อตกลงในการแลกเปลี่ยนการให้ความช่วยเหลือทางทหารระหว่างกัน ใน ลักษณะต่างตอบแทน เช่น การบริการลานจอด การศุลกากร การเติมเชื้อเพลิง การขนส่งเคลื่อนย้าย ทางรถยนต์ การสนับสนุนที่พัก เป็นต้น บางกรณีเป็นเรื่องที่มีความเข้มงวด เช่น การนำเข้าและ ส่งออกยุทธภัณฑ์ หรือการขนยุทธภัณฑ์ผ่านประเทศ ซึ่งต้องเป็นไปตาม Standard Operation Procedure: SOP ของแต่ละประเทศ ซึ่ง ทอ.เองมีการขนย้ายอาวุธยุทโธปกรณ์ส่งซ่อม ณ สหรัฐอเมริกาโดยเครื่องบิน C-130 และต้องผ่านวะเติมเชื้อเพลิงที่ฟิลิปปินส์

๔. ในอดีต ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ ทอ.และ ทอ.ฟป. มีความใกล้ชิดกันเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะในช่วงที่มีการแลกเปลี่ยนการฝึก Cope Thunder ณ ฐานทัพอากาศ Clark Pampanga ในสมัยพลอากาศเอก ประพันธ์ ฐปะเตมีย์ ดำรงตำแหน่ง ผู้บัญชาการทหารอากาศ (พ.ศ.๒๕๒๖-๒๕๓๐) ได้เคยโทรศัพท์พูดคุยกับ ผบ.ทอ.ฟป.ในขณะนั้น เสนอที่จะมอบเครื่องบินแบบ T-28 ให้แก่ ทอ.ฟป. และเมื่อถึงสมัยพลอากาศเอก คงศักดิ์ วันทนา

เป็นผู้บัญชาการทหารอากาศ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๔๘) ก็มีความตั้งใจที่จะมอบเครื่องบินแบบ OV-10 ให้แก่ ทอ.ฟป. อย่างไรก็ตาม การมอบเครื่องบินของสหรัฐฯ ให้กับประเทศที่ ๓ จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของสหรัฐฯ ในเรื่องของ Third Party ที่สหรัฐฯ จะต้องให้ความเห็นชอบและยินยอมให้ดำเนินการ อย่างไรก็ตาม การมอบเครื่องบิน OV-10 ของ ทอ.ให้แก่ ทอ.ฟป. สามารถดำเนินการได้สำเร็จ ในปี ๒๕๔๗ อันเป็นการวางรากฐานความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ในครั้งนั้น จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์อันดีของผู้บังคับบัญชาระดับสูงจะส่งผลต่อเนื่องต่อการติดต่อประสานระหว่างกันให้เป็นไปได้ด้วยความราบรื่น

๕. รองเสนาธิการทหารอากาศได้ให้คำในเรืองของการรื้อฟื้นการฝึกด้านการบินระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. โดยเฉพาะเมื่อ ทอ.ฟป.จัดซื้อเครื่องบินแบบ FA-50 ในขณะที่ ทอ.จัดซื้อเครื่องบินแบบ TA-50 จากสาธารณรัฐเกาหลีใต้ จึงมีความเหมาะสมในการที่จะรื้อฟื้นความสัมพันธ์ทั้งด้านความร่วมมือด้านการฝึก ความร่วมมือด้านการบำรุงรักษา การแลกเปลี่ยนความรู้ในลักษณะของ User Group รวมทั้งเป็นโอกาสที่ดี ที่ ทอ.และ ทอ.ฟป.ได้จัดตั้ง Air Working Group เพื่อเป็นเวทีในการเจรจาแลกเปลี่ยนความร่วมมือระหว่างกันทั้งในด้านการฝึก การศึกษา การข่าว และการแลกเปลี่ยนการเยือน

๖. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ในการถ่ายทอดความรู้โครงการฝนหลวง ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาตั้งแต่สมัย พลอากาศเอก อิทธิพร ศุภวงศ์ ผู้บัญชาการทหารอากาศ (พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๕๕) ต่อเนื่องมาจนถึงสมัย พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๗) ซึ่ง ทอ.ฟป.ได้ให้ความสนใจเป็นอย่างสูง และได้ส่งเจ้าหน้าที่ ทอ.ฟป.เข้ามาศึกษาดูงาน ณ ประเทศไทยถึง ๒ ครั้ง แต่ไม่มีความคืบหน้าในการดำเนินการ สมควรจะได้มีการรื้อฟื้นสอบถาม เพราะการแลกเปลี่ยนความรู้และการนำโครงการฝนหลวงไปเผยแพร่ ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ นอกจากจะเป็นการประกาศพระเกียรติคุณของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ผู้ทรงค้นคิดและโครงการยังดำเนินมาจนถึงปัจจุบันแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างความคุ้นเคยในระดับเจ้าหน้าที่ ทั้งระดับนายทหารสัญญาบัตรและนายทหารประทวนของทั้งสองกองทัพให้มีการรู้จักใกล้ชิดกันเพิ่มมากขึ้นด้วย การมีความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างกันตั้งแต่ระดับผู้ปฏิบัติงานเช่นนี้ ย่อมส่งผลให้การประสานติดต่อกันในอนาคตได้รับการอำนวยความสะดวกต่อกันมากยิ่งขึ้น

๗. ปัญหาเรื่องการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชาจากอิทธิพลภายในของ ฟป.ทำให้การสร้างความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างผู้บัญชาการระดับสูงมีความไม่ต่อเนื่องและไม่สามารถทำนายได้ ดังนั้นผู้บังคับบัญชาของทั้งสองฝ่ายควรมีความพร้อม ซึ่ง ทอ.ฟป.เองอาจมีข้อจำกัดด้านกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การงบประมาณ แม้กระทั่งการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ ทอ.ฟป. จำเป็นต้องได้รับการพิจารณาถึงเหตุผล และต้องได้รับการอนุมัติโดยรัฐมนตรีกลาโหม ฟป. โดยใช้เวลาการดำเนินการทางธุรการมากกว่า ๑ เดือน ส่งผลกระทบต่อการวางแผน การเตรียมการ และทำให้

กระบวนการเชื่อมความสัมพันธ์เป็นไปด้วยความยากลำบาก การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การเปลี่ยนขั้วอำนาจ ก็เป็นประเด็นที่ทำให้ความต่อเนื่องในความสัมพันธ์มีการหยุดชะงัก

๘. หากพิจารณาถึงการสร้างความเข้มแข็งในกลุ่มประเทศของอาเซียน มีความจำเป็นเป็นอย่างสูงที่ไทยจะต้องมีความสัมพันธ์เชิงลึก โดยเฉพาะในระดับกองทัพกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนรวมถึงฟิลิปปินส์ เพื่อให้เกิดอำนาจต่อรองในลักษณะการคานอำนาจของประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะ การเข้ามามีอิทธิพลของจีนและสหรัฐฯ ในภูมิภาคอาเซียน ทำให้สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของภูมิภาคมีการเปลี่ยนแปลงไป

๙. Chief of Air Force Conference เป็นอีกเวทีหนึ่งที่ใช้ในการส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างผู้บังคับบัญชากองทัพอากาศในกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งแบบพหุภาคีและทวิภาคี

๑๐. ความร่วมมือด้านการข่าว ทอ.-ทอ.ฟป.มีการแลกเปลี่ยนในเรื่องของข้อมูล การก่อการร้ายโดยเฉพาะกลุ่มไอเอส เนื่องจากฟิลิปปินส์มีประสบการณ์ด้านการก่อการร้ายสูง ซึ่งการก่อการร้ายทางภาคใต้ของฟิลิปปินส์และไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกันในเรื่องของความต้องการในการแบ่งแยกตั้งตนเป็นรัฐอิสระของชาวมุสลิมที่มีความคิดรุนแรง ดังนั้นเวที Intelligence Exchange จึงถือว่าเป็นเวทีสำคัญในการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกองทัพทั้งสอง แต่ทั้งนี้ การที่จะได้ข้อมูลเชิงลึก ความสัมพันธ์ของการทำงานระหว่างกันจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งด้วย ซึ่งในส่วนนี้ กรมข่าวทหารอากาศเป็นผู้รับผิดชอบ โดยจะต้องพิจารณาว่าในเรื่องของการแลกเปลี่ยนด้านการข่าว นั้น ได้ข้อมูลเชิงลึกมากน้อยเพียงใด จากการที่ ทอ.ฟป. มีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติการกิจกรรมรบในเมืองในการปราบปรามการก่อการร้ายที่เมืองมาราวิ ในหมู่เกาะมินดาเนา น่าจะเป็นจุดที่สามารถถ่ายทอดความรู้กันอย่างใกล้ชิดได้มากขึ้น เป็นโอกาสในการศึกษายุทธวิธีการรบ เนื่องจากว่า ทอ.ฟป. ได้ปฏิบัติการขั้นใช้กำลังทางอากาศ ส่วน ทอ.ยังไม่มีการใช้กำลังทางอากาศที่ใช้ในการปราบปรามกลุ่มก่อความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของการพัฒนาความร่วมมือ ทอ.ฟป. จะแสดงตนเป็นผู้ขอรับการสนับสนุนมากกว่า สาเหตุอาจเนื่องจากปัญหาด้านงบประมาณหรือแผนการปฏิบัติงานของ ทอ.ฟป.ที่ไม่เอื้ออำนวย ซึ่งหากมีการสร้างเสริมความสัมพันธ์เชิงลึก และ ทอ.ฟป.เห็นความสำคัญในการสานความสัมพันธ์กับ ทอ. ก็จะทำให้มีการพัฒนาความสัมพันธ์และสร้างประโยชน์ร่วมกันได้มากและราบรื่นยิ่งขึ้น

๑๑. การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ. ทอ.อินโดนีเซีย ทอ.มาเลเซีย ทอ.เวียดนาม ทอ.ลาว ทอ.เมียนมาร์ และ ทอ.กัมพูชา มีความชัดเจน แต่ในส่วนของ ทอ.ฟป.ยังไม่มีที่ชัดเจน จะเห็นได้จากในห้วงที่รองเสนาธิการทหารอากาศปฏิบัติหน้าที่ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา นั้น มีการพูดคุยเจรจาความร่วมมือเชิงลึกหลายประการกับผู้บังคับบัญชาในระดับสูงของฝ่าย ฟป. แต่หลังจากได้เจรจาแล้วกลับไม่มีการสานต่อ ซึ่งความร่วมมือบางประการเป็นเรื่องเชิงนโยบายที่ผู้บังคับบัญชาในระดับสูง จะต้องเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องของการยื่นมือให้ความช่วยเหลือ หรือการแลกเปลี่ยนความร่วมมือ

ต่อกัน โดยชี้ชัดให้เห็นว่า ในช่วงที่มีการฝึก Cope Thunder ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ นักบิน และผู้บังคับบัญชาของทั้งสองฝ่ายมีการเดินทางแลกเปลี่ยนการเยือนกัน รวมทั้งการมาเยือนกองบิน ๑ ของกำลังพล ทอ.ฟป.ด้วย แต่หลังจากการฝึกผสม Cope Thunder ได้ถูกยกเลิกความสัมพันธ์ในระดับเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชาของทั้งสองฝ่ายก็มีความห่างหายไป

๑๒. ทอ.ฟป.มีการพัฒนาไปได้ช้า เนื่องจากฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่ต้องประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง ดังนั้นงบประมาณของชาติจึงถูกนำไปใช้ในเรื่องของการฟื้นฟูประเทศจากภัยพิบัติ นอกจากนี้ยังมีปัญหาความยากจน ปัญหาการก่อการร้าย ตลอดจนความขัดแย้งทางการเมือง ที่เป็นปัจจัยอันเป็นอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. อีกด้วย

สรุป

จากการศึกษาปัญหาในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. โดยการรวบรวมข้อมูลความต้องการด้านร่วมมือทางทหารระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป., ความแตกต่างระหว่างโครงสร้างการจัดกำลัง ภูมิลักษณ์ และแบบธรรมเนียมทางทหารระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป., มิติความร่วมมือและผลประโยชน์ร่วมระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ในสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ใหม่, ปัจจัยเสริมและปัจจัยอันเป็นอุปสรรคที่นำไปสู่ปัญหาในการพัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พลอากาศโท สุรศักดิ์ อินทร์จำนงค์ รองเสนาธิการทหารอากาศ ฝ่ายส่งกำลังบำรุง อดีต ผชท.ทอ. ไทย/มะนิลา และ รรค.ผชท.ทหารไทย/มะนิลา ทำให้ได้ทราบถึงข้อมูลอันเป็นปัจจัยเสริมและปัจจัยอันเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงลึกและความร่วมมือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. ซึ่งจะได้นำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ด้วยแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากบทที่ ๒ เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. ต่อไป

บทที่ ๔

แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึก

ระหว่าง ทอ. - ทอ.ฟป.

จากการศึกษาปัญหาในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ในบทที่ ๓ จะนำประเด็นต่าง ๆ มาวิเคราะห์ด้วยแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากบทที่ ๒ เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. โดยพิจารณาการใช้บทบาทของ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา เป็นผู้ประสานความต่อเนื่องในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ตามกรอบภารกิจในฐานะผู้ปฏิบัติโดยตรง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชา ระดับสูงของ ทอ.-ทอ.ฟป.ผ่านกิจกรรมความร่วมมือต่าง ๆ ระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. การสร้างรากฐานความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างผู้บังคับบัญชา ระดับสูง และแนวทางความร่วมมือในการรักษาความต่อเนื่องในความสัมพันธ์เชิงลึกของผู้บังคับบัญชา ทอ.-ทอ.ฟป.

บทบาทของ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา ในการประสานความต่อเนื่องในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ตามกรอบภารกิจในฐานะผู้ปฏิบัติโดยตรง

จากหน้าที่ตามภารกิจของ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา อันประกอบไปด้วย การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกองทัพและเหล่าทัพของฟิลิปปินส์ การสนับสนุนภารกิจของกองทัพอากาศตามที่ได้รับมอบหมาย ภารกิจด้านการข่าวในทางเปิด และการปฏิบัติงานในฐานะผู้แทนเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงมะนิลา จึงมีความจำเป็นที่ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลาจะต้องศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดให้สามารถดำรงการติดต่อประสาน การสร้างสายสัมพันธ์ที่ดี โดยเฉพาะกับผู้นำในระดับกองทัพและเหล่าทัพ ตลอดจนหัวหน้าหน่วยทหารระดับสูงของฟิลิปปินส์ เพื่อพัฒนาให้เกิดความสัมพันธ์เชิงลึกอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จ

ความสำคัญของการยกระดับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.เชิงลึกให้เพิ่มขึ้นในระดับสูง ประการแรก เพื่อเป็นการรองรับยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ภาพลักษณ์ของกองทัพไว้ให้เป็น “กองทัพอากาศที่มีศักยภาพและความสามารถครอบคลุมทุกมิติในประชาคมอาเซียน (Comprehensive Capacity

and Capability Air Force in ASEAN Community)” ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ในการดำเนินการสำคัญ ๔ ยุทธศาสตร์คือ

๑. ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างสมรรถนะและความพร้อมของกองทัพอากาศในประชาคมอาเซียน

๒. ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศในกลุ่มอาเซียน

๓. ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาความสัมพันธ์ของ ทอ.กับประเทศในกลุ่มอาเซียน

๓.๑ กลยุทธ์ที่ ๑ “พัฒนาความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการของเจ้าหน้าที่ระดับสูงกองทัพอากาศประเทศในกลุ่มอาเซียน”

๓.๒ กลยุทธ์ที่ ๒ “พัฒนาความสัมพันธ์ระดับเจ้าหน้าที่ของกองทัพอากาศประเทศในกลุ่มอาเซียน” และ

๓.๓ กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมการแข่งขันกีฬากองทัพอากาศในประเทศในกลุ่มอาเซียน ปัจจุบัน ทอ.ได้ดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางทหารระหว่าง ทอ.กับ ทอ.มิตรประเทศ ในการตอบสนองยุทธศาสตร์ดังกล่าวผ่านคณะทำงานร่วม ทอ.-ทอ.มิตรประเทศ โดยมีผู้ช่วยทูตทหารอากาศประจำ ณ ประเทศต่าง ๆ เป็นผู้ประสานการปฏิบัติ

จากปัญหาด้านความมั่นคงหลักของฟิลิปปินส์อันได้แก่ การเคลื่อนไหวด้านการก่อการร้ายของพรรคคอมมิวนิสต์ฟิลิปปินส์ ปัญหาการแบ่งแยกดินแดนในพื้นที่หมู่เกาะมินดาเนาทางใต้ของฟิลิปปินส์ ปัญหาการก่อการร้ายและการก่ออาชญากรรมของกลุ่มก่อการร้ายอาบูไซยาฟ การไม่ยอมรับอำนาจจากรัฐบาลกลางของกลุ่มนักรบเสรีภาพอิสลามโมโร และการเคลื่อนไหวของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ปัญหาด้านความมั่นคงเหล่านี้ ถือเป็นหนึ่งในปัญหาหลักภายใต้ความรับผิดชอบด้านการทหารที่ฟิลิปปินส์ยังต้องการความร่วมมือและความช่วยเหลือจากมิตรประเทศเป็นอันมาก นอกจากนี้ ปัญหาเรื่องความล่าช้าในระบบราชการของฟิลิปปินส์ยังส่งผลกระทบต่อประสานงานกับมิตรประเทศให้มีความต่อเนื่อง แม้ว่าฟิลิปปินส์จะมียุทธศาสตร์ทางทหารที่จะไม่รุกราน ไม่มีการส่งกองกำลังเข้ายึดครองดินแดนประเทศใด หรือใช้กำลังทหารเพื่อสนับสนุนอิทธิพลทางการเมืองระหว่างประเทศ แต่ฟิลิปปินส์เองยังคงต้องรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน การป้องกันอธิปไตยและความมั่นคงแห่งชาติ ตลอดจนการสถาปนาความสัมพันธ์ทางทหารอันดีกับมิตรประเทศ นอกจากนี้ ลักษณะที่ตั้งของประเทศฟิลิปปินส์ที่ประกอบด้วยหมู่เกาะน้อยใหญ่ ทำให้มีความยากลำบากต่อการป้องกันภัยคุกคามด้านความมั่นคง ปัญหาความขัดแย้งในการรุกรองทะเลจีนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงปรากฏอยู่ แม้ว่าในปัจจุบัน สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ระหว่างฟิลิปปินส์และจีนจะได้รับการพัฒนาความร่วมมือไปในทิศทางที่ดี โดยผู้นำของทั้งสองประเทศได้เสริมสร้างความสัมพันธ์เพื่อความร่วมมือระหว่างกัน

อย่างใกล้ชิด แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนชาวฟิลิปปินส์ส่วนหนึ่งยังมีความเห็นแย้งในเรื่องการดำเนินความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับจีน เหตุผลเนื่องจากว่า ฟิลิปปินส์มีการส่งแรงงานชาวฟิลิปปินส์ไปยังสหรัฐฯ เป็นจำนวนมาก ซึ่งหากฟิลิปปินส์มีความขัดแย้งกับสหรัฐฯ ก็หวั่นเกรงว่าจะเกิดผลกระทบในการให้ความสนับสนุนต่าง ๆ จากสหรัฐฯ ที่จะติดตามมาในภายหลัง อีกทั้งสหรัฐฯ เป็นผู้ให้การสนับสนุนและขายอาวุธยุทโธปกรณ์ให้แก่กองทัพฟิลิปปินส์มาเป็นเวลาช้านาน การซ่อมบำรุง การจัดหาอะไหล่ต่าง ๆ ตลอดจนความร่วมมือด้านการฝึก ฟิลิปปินส์ยังคงต้องพึ่งพาสหรัฐฯ เป็นหลัก

การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาด้านความมั่นคงภายในของประเทศที่ ผชท.ทอ.ไทยไปปฏิบัติหน้าที่ประจำการ ถือเป็นบทบาทหลักที่ ผชท.ทอ.ไทย จะต้องทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบการพิจารณาหาหนทางและแนวทางในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างทอ. และ ทอ.มิตรประเทศที่ไปประจำการ และนำเสนอให้ผู้บังคับบัญชาาระดับสูงได้รับทราบต่อไป

การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชาาระดับสูงผ่าน ผชท.ทอ.ฟป.

การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชาาระดับสูงของ ทอ.-ทอ.ฟป.ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จหรือล้มเหลวในการสร้างความร่วมมือหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามประโยชน์ที่กองทัพอากาศทั้งสองต้องการได้รับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ทฤษฎีความร่วมมือด้านความมั่นคงชี้ชัดให้เห็นว่า ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศนั้นมีลักษณะที่สำคัญคือ ต้องดำเนินการด้วยความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย มีการกำหนดและมีภาระผูกพันต่อเป้าหมายร่วมกัน และความร่วมมือนี้จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ผ่านการประสานงาน การบูรณาการ การเปลี่ยนแปลง การทำหน้าที่ การรวมกลุ่ม โดยทางทหารนั้น มุ่งเน้นไปเรื่องของการสร้างพันธมิตร ซึ่งอาจเป็นการรวมกลุ่มในการต่อสู้กับภัยคุกคามร่วมกันระหว่างรัฐ ส่วนการสร้างความมั่นคงร่วม เป็นการรวมกลุ่มป้องกันหรือล้อมกรอบการเกิดสงคราม โดยให้คำมั่นสัญญาว่าจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันหากเกิดภัยคุกคามขึ้น โดยต้องมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารพูดคุย สร้างความไว้วางใจระหว่างกัน แล้วสร้างรูปแบบของความร่วมมือด้านความมั่นคง ทั้งความมั่นคงด้านการทหาร และการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ การสร้างร่วมมือที่มีความมั่นคงแบบเหนียวแน่น มีคุณลักษณะที่แสดงออก ได้แก่ มีการจัดความมั่นคงแบบร่วมกันและแบบร่วมมือกัน มีการรวมตัวทางด้านการทหารสูง เช่น มีการใช้ทรัพยากรทางทหารร่วมกัน มีการประสานนโยบายในการต่อต้านภัยจากรัฐภายนอก เช่น มีการจัดลาดตระเวนร่วมกัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนอยู่บนพื้นฐานในความสัมพันธ์ของผู้นำหน่วยทหารที่เข้มแข็งหรืออ่อนแอ ดังที่กล่าวมาแล้ว

ในด้านการทหาร ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและบุคลากรของหน่วยงานทางทหาร มีผลโดยตรงต่อความมั่นคง ซึ่งนอกจากความร่วมมือในการพัฒนาและความใกล้ชิดช่วยเหลือต่อกัน

แล้ว ยังช่วยก่อให้เกิดภาพลักษณ์ของพลังอำนาจ ในฐานะที่ประเทศนั้น ๆ มีมิตรประเทศที่ให้การยอมรับ ช่วยเหลือ ปรากฏต่อเวทีของประเทศต่าง ๆ และเป็นที่ยอมรับของสังคมโลก

ปัจจุบัน ทอ.ฟป. ได้เริ่มต้นเข้าสู่การพัฒนากองทัพอากาศให้มีความทันสมัย (Philippine Air Force Flight Plan 2018 Modernization Plan) เข้าสู่ยุคเครื่องบินขับไล่ไอพ่นความเร็วเหนือเสียง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของฟิลิปปินส์ ล้วนเป็นองค์ประกอบและปัจจัยสำคัญที่ ทอ. จะต้องยกระดับในการพัฒนาความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. โดยมี ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา เป็นผู้เชื่อมโยงทั้งในฐานะตัวแทนผู้บังคับบัญชา ทอ.ทุกระดับในทางปฏิบัติ และการสร้างภาพลักษณ์ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างผู้บังคับบัญชาทั้งสองฝ่ายให้บังเกิดขึ้นในเชิงสัญลักษณ์

การที่ ทอ.ฟป. ได้จัดซื้อเครื่องบินแบบ FA-50 PH จากประเทศเกาหลีใต้ ทำให้ ทอ.ฟป. มีความต้องการในการแสวงหารู้และความร่วมมือจากกองทัพอากาศมิตรประเทศ เพื่อการพัฒนากองทัพทั้งในด้านแนวความคิดในการใช้กำลังทางอากาศ ยุทธศาสตร์และหลักนิยมในการใช้กำลังทางอากาศ นอกจากนี้ ประสบการณ์การรบในเมือง (Urban Warfare) ที่เมืองมาราวิ หมูเกาะมินดาเนา ทำให้ ทอ.ฟป. มีบทเรียนและประสบการณ์ในการใช้กำลังทางอากาศในการปราบปรามการก่อการร้ายในเมือง รวมทั้งการพัฒนาการใช้โดรน (Drone) ในการนำไปใช้ร่วมในการปฏิบัติการทางทหาร ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาแนวคิด ยุทธวิธีการรบ และปัญหาข้อขัดข้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อ ทอ. ในการนำมาเป็นบทเรียนและพัฒนาปรับปรุงใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้ทั้งทางด้านการข่าวและการปฏิบัติการระหว่างสองกองทัพ จะก่อให้เกิดความร่วมมือและได้ความรู้อันเป็นประโยชน์แก่กองทัพอากาศเป็นอย่างดี ทั้งนี้ การดำรงรักษาความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีจากการที่ ทอ. ได้มอบเครื่องบินแบบ OV-10 ให้แก่ ทอ.ฟป. จะเป็นตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างกองทัพอากาศทั้งสอง และเป็นรากฐานอันมั่นคงที่ทำให้กองทัพทั้งสองมีความสัมพันธ์อันแนบแน่น

ในการสร้างความสัมพันธ์และการประสานงานระหว่าง ทอ. และ ทอ.ฟป. จะต้องมีความเข้าใจในความแตกต่างในด้านการจัดโครงสร้างการบังคับบัญชาของทั้งสองกองทัพบริหารงานของกรมฝ่ายอำนวยการของ ทอ. ในระดับเจ้ากรมฝ่ายอำนวยการ สามารถเทียบเคียงกับตำแหน่งผู้ช่วยเสนาธิการทหารอากาศฟิลิปปินส์ในสายงานต่าง ๆ (ยศนาวาอากาศเอก) ซึ่ง ทอ.ฟป. ใช้คำว่า หน่วยในระดับประสานงาน (Coordinating Staff) อย่างไรก็ตาม กองทัพอากาศยังมีกระบวนการทำงานในกรณีที่ต้องมีการดำเนินการอย่างจำเพาะ โดยใช้การตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการ หรือคณะทำงานร่วม เช่น คณะทำงานร่วม ทอ. - ฟป. ซึ่งฝ่าย ทอ. มีรองเสนาธิการทหารอากาศ ฝ่ายยุทธการ ชั้นยศพลอากาศโท เป็นประธาน ในขณะที่ทางฝ่าย ทอ.ฟป. มีผู้ช่วยเสนาธิการทหารอากาศ ชั้นยศนาวาอากาศเอก เป็นประธานในการดำเนินการและประสานงาน

ความแตกต่างของโครงสร้างและชั้นยศนี้ อาจไม่ส่งผลกระทบต่อในทางปฏิบัติมากนัก แต่จะส่งผลกระทบต่อทางด้านพิธีการและความเหมาะสมของขั้นตอนในการปฏิบัติเป็นอย่างสูง ส่วนการจัดโครงสร้างในระดับกองบัญชาการยุทธวิธีและกองบัญชาการสนับสนุน ทอ.ฟป. สามารถเทียบเคียงกับกรมฝ่ายอำนวยการของ ทอ.ที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม ดังนี้

๑. กองบัญชาการป้องกันทางอากาศ ทอ.ฟป. (Air Defense Command) - กรมควบคุมการปฏิบัติการทางอากาศ
๒. กองบัญชาการยุทธทางอากาศ ทอ.ฟป. (Air Tactical Command) - กรมยุทธการทหารอากาศ
๓. กองบัญชาการขนส่งทางอากาศ ทอ.ฟป. (Air Mobility Command) - กรมขนส่งทหารอากาศ
๔. กองบัญชาการส่งกำลังบำรุง ทอ.ฟป. (Air Logistics Command) - กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ
๕. กองบัญชาการฝึกศึกษาและหลักนิยาม ทอ.ฟป. (Air Education Training and Doctrine Command) - กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
๖. กองบัญชาการกำลังพลสำรอง ทอ.ฟป. (Air Force Reserve Command) - กรมกำลังพลทหารอากาศ

การวางรากฐานความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูง

การวางรากฐานความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ ทอ.-ทอ.ฟป. มีความจำเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะหาก ทอ.-ทอ.ฟป. ต้องการการพัฒนาความร่วมมือในด้านการปฏิบัติการ การข่าว และการยุทธการ ที่ต้องใช้พื้นฐานความสัมพันธ์เชิงลึกในการสร้างความไว้วางใจในการพบปะเจรจาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน โดยเฉพาะในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย การกำหนดยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ หลักนิยมกองทัพอากาศ หลักนิยมปฏิบัติการกองทัพอากาศ ไปจนถึงหลักนิมยุทธวิธีในการปฏิบัติการ ความร่วมมือต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากจะใช้การประสานงานผ่านกระบวนการติดต่อประสานตามสายงานปกติ เช่น กรมข่าวทหารอากาศ คณะทำงานร่วม ทอ.-ทอ.ฟป. สำนักงานผู้ช่วยทูตทหารอากาศ ไทย/มะนิลา แล้ว ความสัมพันธ์

อันใกล้ชิดระหว่างผู้บังคับบัญชาที่มีความคุ้นเคยต่อกันจะเป็นส่วนสำคัญในการยกระดับให้การประสานงานมีความต่อเนื่องชัดเจนและเกิดผลสัมฤทธิ์เพิ่มมากยิ่งขึ้น

จากมุมมองทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไม่ได้เป็นเพียงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐเท่านั้น แต่จะรวมถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่อหน่วย บุคคลต่อบุคคล ที่เกิดขึ้นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะในการปฏิสัมพันธ์ ซึ่งในการสร้างปฏิสัมพันธ์นั้น อาจเป็นไปได้ในรูปแบบของการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือความสัมพันธ์ในลักษณะขัดแย้งต่อกัน ความสัมพันธ์ยังแบ่งได้ตามลักษณะของความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งหรือห่างเหิน ความร่วมมือหรือขัดแย้ง โดยมีความสัมพันธ์ทางกฎหมายเป็นองค์ประกอบสำคัญเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของแต่ละประเทศยึดถือปฏิบัติ กฎระเบียบ กฎหมาย ดังกล่าว มีทั้งแบบเป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งเรียกว่ากฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนี้ จะส่งผลต่อความเป็นอยู่และความเป็นไประหว่างคู่ประเทศที่มีความสัมพันธ์กัน ทั้งทางด้านสังคม ภาครัฐ ประชาชน และผู้นำ

ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมตามแนวคิดของพหุวัฒนธรรม ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อและทัศนคติที่จำเป็นที่ผู้คนต่างเชื้อชาติต่างวัฒนธรรมจะต้องเรียนรู้ซึ่งวัฒนธรรมของกันและกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจทั้งในวัฒนธรรมของตนและของชาติอื่น ๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข สามารถปรับวิถีการดำเนินชีวิตให้ผสมผสานช่วยเหลือเกื้อกูลกันในระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ ทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันด้วยความเคารพซึ่งกันและกันท่ามกลางความต้องการและความคิดที่แตกต่างกัน

การเกษียณอายุราชการของนายทหารและบุคลากรของกองทัพฟิลิปปินส์ที่อายุ ๕๖ ปี ทำให้การเจริญเติบโตด้านยศและตำแหน่งของนายทหาร ทอ.ฟป. มีการเปลี่ยนแปลงในวงรอบที่รวดเร็วกว่า ทอ. จึงมีความจำเป็นที่ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของทั้งสองฝ่ายควรมีห้วงระยะเวลาในการสร้างความสัมพันธ์ ความถี่ในการปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความรู้จักใกล้ชิดและต่อเนื่อง ทั้งการติดต่อประสานงานตามห้วงระยะเวลาที่วางแผนไว้อย่างต่อเนื่อง การทำกิจกรรมด้านความร่วมมือระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง จนสามารถสร้างความคุ้นเคยและพัฒนาไปสู่ความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างกัน เพื่อการประสานงาน การสร้างความร่วมมือ และการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาระหว่างกันได้อย่างใกล้ชิด

ทอ.ฟป.มีความสนใจในยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี โดยเฉพาะการพัฒนาของ ทอ. ตามยุทธศาสตร์เพื่อมุ่งสู่ความเป็นกองทัพอากาศดิจิทัล การพัฒนาสู่การเป็นกองทัพอากาศที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง และการขับเคลื่อนกองทัพอากาศไปสู่กองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค ล้วนอยู่ในความสนใจของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ ทอ.ฟป. โดยมีการประสานพูดคุยและสอบถาม

เป็นการภายในกับ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา ถึงแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. อยู่เป็นประจำ อย่างไรก็ตาม ทอ.ฟป. มีข้อจำกัดในเรื่องของการงบประมาณ ดังนั้น ในการประสานความร่วมมือจาก ทอ.ฟป. จึงมักจะแสดงออกในฐานะการเป็นผู้ขอรับสนับสนุน เช่น การขอรับการสนับสนุนการดูงาน การเดินทางเยือน ทอ.ของเจ้าหน้าที่ ทอ.ฟป. ทั้งในระดับสูงและระดับเจ้าหน้าที่

ความร่วมมือด้านการศึกษา ควรมีการแลกเปลี่ยนนายทหารสัญญาบัตรของทั้งสองกองทัพอากาศเข้ารับการศึกษาระบบการศึกษาของทหารอาชีพ (Professional Military Education: PME) ระหว่างกัน กองทัพฟิลิปปินส์มีโรงเรียนนายร้อยทหารฟิลิปปินส์ (Philippines Military Academy : PMA) ตั้งอยู่ ณ Fort Gregorio del Pilar เมือง Baguio จังหวัด Benguet ซึ่งเป็นโรงเรียนนายร้อยรวมเหล่า และจะแยกเหล่าทัพในปีสุดท้ายของการศึกษาโดยมีระยะเวลาเรียน ๔ ปี ซึ่งปัจจุบัน ทอ.ยังไม่เคยได้รับการประสานติดต่อถึงความเป็นไปได้ในการส่งนักเรียนทหารของ ทอ.เข้าไปรับศึกษา ณ โรงเรียนนายร้อยบาเกียว เช่นเดียวกัน ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนนายทหารนักเรียนจากมิตรประเทศที่มีสถาบันการศึกษาในลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น การศึกษาในระดับโรงเรียนเสนาธิการ วิทยาลัยการทัพ จะทำให้บุคลากรของทั้งสองกองทัพมีความรู้จักใกล้ชิดกันตั้งแต่ยังเป็นนายทหารสัญญาบัตรขั้นต้น

ความร่วมมือด้านการข่าว จากเวทีการแลกเปลี่ยนการข่าวกรองระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. (RTAF-PAF Intelligence Exchange : INTELEX) ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนด้านการข่าวในทางเปิดที่จัดให้มีการพบปะกันปีละ ๑ ครั้ง โดยมีการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนการข่าวกรอง ณ ประเทศไทย และฟิลิปปินส์สลับกันในแต่ละปี หากพิจารณาความต้องการด้านการข่าวกรองเชิงลึก เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านยุทธศาสตร์และแนวคิดการใช้กำลังทางอากาศ ยุทธวิธีการรบ ความรู้ และประสบการณ์ด้านการรบในเมือง (Urban Warfare) หรือ ข้อมูลการข่าวกรองเชิงลึกด้านการก่อการร้าย ที่ ทอ.ฟป. มีบทเรียนและประสบการณ์แล้ว การมีความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างผู้บังคับบัญชา และเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกองทัพอากาศทั้งสองมีความจำเป็นต่อการสร้างความเชื่อมั่นและเชื่อถือต่อการประสานงานและให้ข้อมูลระหว่างกันทั้งในทางตรงและทางอ้อม

ความร่วมมือในภารกิจช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย (Humanitarian Assistant and Disaster Relief: HADR) เมื่อเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติในฟิลิปปินส์ ด้วยขีดความสามารถของกำลังทางอากาศที่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างรวดเร็ว กองทัพฟิลิปปินส์ จะมอบหมายให้ ทอ.ฟป. เป็นหน่วยงานแรกในการตรวจสอบความสูญเสีย เคลื่อนย้ายอุปกรณ์และสิ่งของช่วยเหลือลงไปยังพื้นที่ประสบภัยหรือพื้นที่ใกล้เคียงที่มีสนามบินแต่ไม่ได้รับผลกระทบรุนแรง ทำให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติทั้งด้านการประเมินข้อมูลความเสียหาย และการให้ความช่วยเหลือต่อผู้ประสบภัยเป็นไปด้วยความรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ด้วยทรัพยากรและอากาศยาน

อันจำกัด ทำให้ฟิลิปปินส์มีความต้องการความช่วยเหลือจากมิตรประเทศโดยเฉพาะกรณีที่เกิดภัยพิบัติรุนแรงในประวัติความร่วมมือในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ผ่านมา ทอ.ได้ส่งเครื่องบิน C-130 ส่งสิ่งของบรรเทาทุกข์และอุปกรณ์ให้ความช่วยเหลือไปยังฟิลิปปินส์ในทุกโอกาสที่ฟิลิปปินส์เปิดให้มิตรประเทศเข้าให้ความช่วยเหลือ ซึ่งความร่วมมือด้านการช่วยเหลือภัยพิบัตินี้จะเป็นเวทีในการสร้างความสัมพันธ์อันทรงคุณค่า ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางใจระหว่างหน่วยงานทหารกองทัพอากาศของทั้งสองประเทศ และควรที่จะดำรงความสัมพันธ์ในด้านนี้ให้ใกล้ชิดต่อไป รวมไปถึงการจัดให้มีการฝึกการบรรเทาภัยพิบัติและการค้นหาช่วยชีวิตร่วม ระหว่างกองทัพทั้งสองต่อไป

จากประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา การขอรับการสนับสนุนจาก ทอ.ฟป. ในการให้การสนับสนุนและบริการเครื่องบินแบบ C-130 ของ ทอ.ที่แวะจอด ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ก่อนไปปฏิบัติภารกิจยังประเทศอื่น ๆ เช่น สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ เป็นการให้ความช่วยเหลือฝ่ายเดียวจาก ทอ.ฟป. จากความสัมพันธ์ที่มีความใกล้ชิดระหว่างกันในอดีต ในทางปฏิบัติ จะใช้ความสัมพันธ์และขีดความสามารถของ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลาในการประสานดำเนินการ และการแก้ไขปัญหา เนื่องจากฐานทัพอากาศต่าง ๆ ของ ทอ.ฟป.มีกฎระเบียบในการให้บริการ ตลอดจนพื้นที่ต่าง ๆ ภายในฐานทัพอากาศ ทอ.ฟป. ก็มีการใช้งานในภารกิจ ทอ.ฟป. อย่างต่อเนื่อง ทั้งพื้นที่ลานจอดและอุปกรณ์บริภัณฑ์ภาคพื้นในการให้การสนับสนุน ในกรณีจำเป็นที่ ทอ.จะต้องขอรับการสนับสนุนจาก ทอ.ฟป.อย่างใกล้ชิด เช่น การเตรียมการเพื่อรับคณะ VVIP จากประเทศไทย การขนย้ายยุทธภัณฑ์ของ ทอ.เพื่อนำไปซ่อมบำรุง ณ สหรัฐอเมริกา อาจจำเป็นต้องใช้การประสานงานเพื่อขอการอำนวยความสะดวกในระดับสูง ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่มีความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูงมีความจำเป็นต้องยกระดับให้มากยิ่งขึ้น

จากความสัมพันธ์ด้านการฝึกผสมระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ในอดีต ได้สร้างความรู้จักคุ้นเคยอันใกล้ชิดระหว่างนักบินและเจ้าหน้าที่ซ่อมบำรุงอากาศยานของ ทอ.และ ทอ.ฟป. ปัจจุบันการฝึกผสม Cope Thunder ณ ฐานทัพอากาศ Clark สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้ถูกยกเลิกไปแล้วเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๔ แม้ว่าปัจจุบัน ทอ.ฟป. จะมีการพูดถึงการรื้อฟื้นการฝึกผสมในลักษณะนี้ที่ฟิลิปปินส์อีกครั้ง หลัง ทอ.ฟป.ได้จัดซื้อเครื่องบินแบบ FA-50 ตามโปรแกรมการพัฒนา ทอ.ฟป. ในส่วนความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. ควรพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนาความร่วมมือด้านการฝึกผสม ๒ ฝ่ายระหว่างกัน โดยเริ่มจากการแลกเปลี่ยนการเยือนของนักบินรวมทั้งผู้ปฏิบัติงานสายวิทยาการและสายซ่อมบำรุง (Good Will Visit) ด้วยการจัดการบินเยือนแลกเปลี่ยนระหว่างกัน ติดตามด้วยการริเริ่มการฝึก Command Post Exercise หรือการฝึกการวางแผนแบบ Table Top เพื่อศึกษาและเรียนรู้แนวคิด ยุทธวิธีในการใช้กำลังทางอากาศระหว่างกัน และเมื่อได้เรียนรู้จนเกิดความคุ้นเคยซึ่งกันและกันแล้ว ก็จะสามารถพัฒนาสู่การฝึกทางอากาศ (Air Exercise) แบบสองฝ่าย (Bilateral Exercise) ร่วมกันต่อไป การฝึกผสมทางอากาศ

แบบสองฝ่ายนี้ ส่งผลอย่างสูงที่จะทำให้กำลังพลตั้งแต่ระดับผู้บังคับบัญชา นักบิน และเจ้าหน้าที่กองทัพอากาศของทั้งสองฝ่าย มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในระดับผู้ปฏิบัติตั้งแต่เจ้าหน้าที่ซ่อมบำรุง สายวิทยาการต่าง ๆ นักบิน และผู้บังคับหน่วย อันจะส่งผลดีต่อการประสานงานเมื่อนายทหารทั้งสองฝ่ายมีความก้าวหน้าและเจริญเติบโตในหน้าที่การงานต่อไปในอนาคต การพัฒนาความสัมพันธ์ด้านการฝึกทางอากาศนี้อาจเริ่มต้นด้วยการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างกันในลักษณะของ User Group จากการทำทั้งสองกองทัพอากาศมีอากาศยาน FA-50 และ TA-50 ที่จัดซื้อจากสาธารณรัฐเกาหลีในห้วงเวลาเดียวกัน

ความร่วมมือด้านการถ่ายทอดความรู้โครงการฝนหลวง (Royal Rain Making Project) ควรได้รับการต่อยอดและส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติต่อไปอย่างเป็นรูปธรรม ความร่วมมือนี้สามารถดำเนินการได้ทั้งในเชิงสัญลักษณ์ และการให้การสนับสนุนการดำเนินการแก่ ทอ.ฟป. ซึ่งจะเป็นการเผยแพร่ความรู้โครงการพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ให้ปรากฏต่อกองทัพอากาศมิตรประเทศ โครงการฝนหลวงนี้ได้รับการยอมรับและรับทราบในระดับกระทรวงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์แล้ว แต่ติดด้วยเงื่อนไขของงบประมาณ การสนับสนุนการเสนอโครงการ และการประเมินผลสำเร็จ ทั้งนี้ ทอ.จะต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องศาสตร์ของการทำฝนหลวงให้ ทอ.ฟป. เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดย ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา ต้องมีบทบาทในการกระตุ้นและนำเสนอให้แก่ ทอ.ฟป. และกองทัพฟิลิปปินส์ เพื่อให้โครงการความร่วมมือนี้มีความก้าวหน้าในการดำเนินการ และหากมีความเห็นชอบในแนวทางเช่นไร ให้ติดตามความร่วมมือนี้ให้มีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

การเปลี่ยนแปลงและโยกย้ายตำแหน่งของผู้บัญชาาระดับสูงของ ทอ.-ทอ.ฟป. มีผลอย่างสูงต่อความต่อเนื่องทางด้านนโยบาย ความร่วมมือ และความสัมพันธ์ระหว่างกัน ในวัฒนธรรมการทำงานของไทย ผู้บังคับบัญชาถือว่ามีอิทธิพลสูงในการกำกับดูแล ทั้งด้านการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุผลสำเร็จ และการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดความร่วมมือและการช่วยเหลือต่อกันจนภารกิจบรรลุถึงความสำเร็จ มีการรักษาความต่อเนื่องในการทำงานในลักษณะพี่น้องและญาติมิตรตามสภาพของสังคมไทย แต่ในวัฒนธรรมองค์กรของ ทอ.ฟป. เมื่อผู้บังคับบัญชาสิ้นสุดหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งที่ตนเองรับผิดชอบแล้ว จะสิ้นสุดอิทธิพลหรือมีอิทธิพลน้อยต่อการมีคุณนิยมในการส่งต่อแนวคิดและอำนาจในการให้ความช่วยเหลือต่อไป ประเด็นเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ ทอ.จะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจ เพื่อให้สามารถปรับแนวทางการประสานงานได้ทันทีเมื่อมีการปรับเปลี่ยนผู้บังคับบัญชาทางฝ่าย ทอ.ฟป. ความกว้างขวางและความสัมพันธ์เชิงลึกอย่างใกล้ชิดในการรู้จักคุ้นเคยกันของผู้บังคับบัญชา ทอ.ของทั้งสองฝ่าย จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง

ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างกองทัพอากาศทั้งสอง ถือได้ว่าเป็นแนวทางและวิธีการดำเนินการที่สามารถกระทำได้โดยสะดวกที่สุด เนื่องจากงานด้านวิชาการ การแลกเปลี่ยนความรู้ การแลกเปลี่ยนทางการศึกษา จะกระทบต่อการเข้าถึงชั้นความลับด้านข้อมูลน้อยกว่า

การปฏิสัมพันธ์ทางด้านยุทธการ ความร่วมมือด้านการศึกษาก็เป็นประโยชน์ต่อการแลกเปลี่ยน การเรียนรู้ระหว่างกองทัพ การเรียนรู้ระหว่างบุคลากร ซึ่งจะทำให้นายทหารที่อยู่ในกระบวนการความร่วมมือด้านการศึกษา หรือนายทหารที่เข้ารับการศึกษิตตามกระบวนการแลกเปลี่ยนการศึกษาระหว่างกัน ได้เข้าใจถึงยุทธศาสตร์ของกองทัพอากาศทั้งสอง ลักษณะความแตกต่างของวัฒนธรรมองค์กรในการทำงาน ชีตจำกัด ชีตความสามารถของกองทัพ แนวความคิดในการพัฒนากองทัพอากาศขนาดเล็ก ตลอดจนหลักนิยมในการปฏิบัติงานของกองทัพอากาศทั้งสอง ทำให้เกิดความเข้าใจ ความสอดคล้องในการประสานงาน และปฏิบัติงานร่วมกัน ตลอดจนการรักษามิตรสัมพันธ์ เพื่อการช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกต่อกันในอนาคต

ทอ.ฟป.มีหน่วยงานในการควบคุมกำกับดูแลทางไซเบอร์ซึ่งอยู่ในระหว่างการเริ่มต้น ปัจจุบัน ทอ.ได้ตั้งศูนย์ไซเบอร์กองทัพอากาศ จึงเห็นสมควรที่จะมีความร่วมมือในเรื่องของการประสานงานเพื่อการพัฒนากิจการด้านไซเบอร์ร่วมกันระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ต่อไป

แนวทางความร่วมมือเพื่อการรักษาความต่อเนื่องในความสัมพันธ์เชิงลึกของ ผู้บังคับบัญชา ทอ.-ทอ.ฟป.

แนวทางความร่วมมือเพื่อการรักษาความต่อเนื่องในความสัมพันธ์เชิงลึกของผู้บังคับบัญชา ทอ.-ทอ.ฟป. จะได้มาจากการรักษาความสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมพัฒนาความร่วมมือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ให้มีความต่อเนื่อง ผ่านการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายของ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา ในการสานและรักษาความสัมพันธ์ การดำรงความร่วมมือ และการให้ความช่วยเหลือระหว่างกันในทางปฏิบัติ ส่วนในเชิงสัญลักษณ์ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา จะเป็นผู้ช่วยเหลือในการสานสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูงและระดับปฏิบัติให้ดำรงความใกล้ชิด ทั้งในภารกิจ และความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

จากการวิเคราะห์ปัญหาในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.และ ทอ.ฟป. ในด้านความต้องการความร่วมมือทางทหาร ความแตกต่างระหว่างโครงสร้างการจัดกำลังกฎระเบียบ และแบบธรรมเนียมทางทหาร มิติความร่วมมือและผลประโยชน์ร่วมระหว่าง ทอ. และ ทอ.ฟป. ในสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ใหม่ ตลอดจนปัจจัยเสริมและปัจจัยอันเป็นอุปสรรคที่นำไปสู่ปัญหาในการพัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือ บทบาทของ ทอ.ในการแสวงหาความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับ ทอ.ฟป.อย่างเป็นทางการได้แก่

๑. ความร่วมมือด้านการข่าวกรอง โดยเฉพาะความร่วมมือการข่าวกรองด้านการก่อการร้าย และการปฏิบัติการด้านไซเบอร์ (Cyber Operations) ซึ่ง ทอ.ฟป.มีหน่วยงานคือ 954th Cyber Operations Squadron เป็นผู้รับผิดชอบ โดยยังอยู่ในระยะเริ่มต้น

๒. ความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้าย การศึกษาวิเคราะห์ยุทธวิธีการรบในเมือง (Urban Warfare) และการใช้โดรน (Drone) ในการปฏิบัติการรบในเมือง

๓. ความร่วมมือด้านการฝึกและศึกษา ตั้งแต่ระดับ Academy ระดับ PME การฝึกผสมสองฝ่าย (Bilateral Exercise) และการสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาและจัดทำหลักนิยามกองทัพอากาศ ซึ่ง ทอ.ฟป.มีหน่วยงานในระดับกองบัญชาการ คือ Air Education Training and Doctrine Command ที่มีภารกิจในการกำกับดูแลด้านการศึกษาและหลักนิยาม

๔. ความร่วมมือด้านการค้นหาและช่วยชีวิต ทั้งการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ทฤษฎีและหลักการ วิธีการ และการฝึกการปฏิบัติการร่วมกัน

๕. ความร่วมมือในภารกิจการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ

๖. ความร่วมมือด้านการถ่ายทอดวิทยาการความรู้ในโครงการฝนหลวง (The Royal Rain Making Project) และการนำไปสู่การปฏิบัติให้แก่ ทอ.ฟป.

นอกจากนี้ ในประเด็นปลีกย่อย ทอ.ควรศึกษาความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ซึ่งจะนำมาซึ่งความประทับใจและสร้างการจดจำระหว่างผู้บังคับบัญชาให้แน่นแฟ้น เช่น วัฒนธรรมของชาวฟิลิปปินส์นิยมการมอบของขวัญในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเข้ารับตำแหน่งใหม่ วันเกิด วันสำคัญทางศาสนา วันขึ้นปีใหม่ และวันคริสต์มาส จึงถือเป็นโอกาสอันสำคัญยิ่งที่ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ ทอ. ตลอดจนผู้บังคับบัญชาทุกระดับที่มีโอกาสได้รู้จักปฏิสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาของ ทอ.ฟป. ผ่านความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านมา ได้จัดส่งของขวัญเป็นการส่วนตัวในวาระโอกาสอันสำคัญต่าง ๆ เหล่านี้ นอกเหนือจากจดหมายแสดงความยินดีที่ได้จัดส่งตามพิธีการโดยทั่วไป ซึ่งในการดำเนินการ ผู้บังคับบัญชาสามารถมอบหมายให้ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา เป็นผู้ดำเนินการเพื่อเสริมสร้าง สานต่อ และรักษาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างผู้บังคับบัญชาทั้งสองฝ่าย โดยของขวัญที่มอบให้ควรเป็นของที่ระลึกจากประเทศไทย มีนามบัตรพร้อมลายเซ็นของผู้บังคับบัญชา ซึ่งอาจจัดเตรียมไว้และมอบให้ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา เป็นการล่วงหน้า สิ่งเล็กน้อยเหล่านี้ จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างผู้บังคับบัญชา และเป็นที่ยึดจำได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา ควรจัดทำแฟ้มเอกสารผู้นำสำคัญของกองทัพและเหล่าทัพฟิลิปปินส์อย่างเป็นระบบ ประกอบไปด้วยข้อมูลประจำตัวผู้นำทางทหาร ประวัติการศึกษา การทำงาน อุปนิสัยในการคิดและตัดสินใจ ภูมิหลังครอบครัว ศาสนาที่นับถือ กิจวัตรประจำวันทั่วไป ทักษะคติในการปฏิบัติหน้าที่ด้านความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการประสานความสัมพันธ์ให้แก่ผู้บังคับบัญชาของ ทอ.ต่อไป

สรุป

จากการวิเคราะห์ปัญหาในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. โดยพิจารณาการใช้บทบาทของ ผชท.ทอไทย/มะนิลา เป็นผู้ประสานความต่อเนื่องในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ. - ทอ.ฟป.ตามกรอบภารกิจในฐานะผู้ปฏิบัติโดยตรง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ ทอ. - ทอ.ฟป.ผ่านกิจกรรมความร่วมมือต่าง ๆ ระหว่าง ทอ. - ทอ.ฟป. การสร้างรากฐานความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูง และแนวทางความร่วมมือในการรักษาความต่อเนื่องในความสัมพันธ์เชิงลึกของผู้บังคับบัญชา ทอ. - ทอ.ฟป. เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. สรุปได้ ดังนี้

ผชท.ทอไทย/มะนิลา มีบทบาทในการประสานความต่อเนื่องในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ตามกรอบภารกิจในฐานะผู้ปฏิบัติโดยตรง ต้องสร้างสายสัมพันธ์อันดีโดยเฉพาะกับผู้ผู้นำในระดับกองทัพ เหล่าทัพ และหัวหน้าหน่วยทหารระดับสูงของฟิลิปปินส์ การสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างผู้ผู้นำและผู้บังคับบัญชาของ ทอ.นี้ เป็นการสนองตอบต่อยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕) การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ ทอ.-ทอ.ฟป. ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จหรือล้มเหลวในการสร้างความร่วมมือหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามประโยชน์ที่กองทัพอากาศทั้งสองต้องการได้รับจากการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ทอ.จำเป็นต้องศึกษาโครงสร้างในการจัดกองทัพและหน่วยงานของ ทอ.ฟป. และเทียบเคียงกับกรมฝ่ายอำนวยการของ ทอ. เพื่อการประสานงานที่เหมาะสม หลีกเลี่ยงความล่าช้าและปัญหาในการอนุมัติให้ดำเนินการของฝ่าย ทอ.ฟป. ได้แก่ กองบัญชาการป้องกันทางอากาศ ทอ.ฟป. (Air Defense Command) - กรมควบคุมการปฏิบัติการทางอากาศ กองบัญชาการยุทธทางอากาศ ทอ.ฟป. (Air Tactical Command) - กรมยุทธการทหารอากาศ กองบัญชาการขนส่งทางอากาศ ทอ.ฟป. (Air Mobility Command) - กรมขนส่งทหารอากาศ กองบัญชาการส่งกำลังบำรุง ทอ.ฟป. (Air Logistics Command) - กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาและหลักนิยม ทอ.ฟป. (Air Education Training and Doctrine Command)-กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ กองบัญชาการกำลังพลสำรอง ทอ.ฟป. (Air Force Reserve Command)-กรมกำลังพลทหารอากาศ

การวางรากฐานความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ ทอ.- ทอ.ฟป. มีความจำเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะหาก ทอ.- ทอ.ฟป.ต้องการการพัฒนาความร่วมมือในด้านการปฏิบัติการการข่าว และการยุทธการ ที่ต้องใช้พื้นฐานความสัมพันธ์เชิงลึกในการสร้างความไว้วางใจในการพบปะเจรจาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน โดยเฉพาะในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย การกำหนดยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ หลักนิยมกองทัพอากาศ หลักนิยมปฏิบัติการกองทัพอากาศ ไปจนถึงหลักนิยมยุทธวิธีในการปฏิบัติการ ความร่วมมือต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากจะใช้

การประสานงานผ่านกระบวนการติดต่อประสานตามสายงานปกติ เช่น กรมข่าวทหารอากาศ คณะทำงานร่วม ทอ.- ทอ.ฟป. สำนักงานผู้ช่วยทูตทหารอากาศ ไทย/มะนิลา แล้ว ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างผู้บังคับบัญชาที่มีความคุ้นเคยต่อกันจะเป็นส่วนสำคัญในการยกระดับให้การประสานงานมีความต่อเนื่อง ชัดเจน และเกิดผลสัมฤทธิ์เพิ่มมากยิ่งขึ้น

แนวทางการร่วมมือเพื่อการรักษาความต่อเนื่องในความสัมพันธ์เชิงลึกของผู้บังคับบัญชา ทอ.-ทอ.ฟป. จะได้มาจากการรักษาความสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมพัฒนาความร่วมมือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. ให้มีความต่อเนื่อง ผ่านการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายของ ผชท.ทอ. ไทย/มะนิลา ในการสานและรักษาความสัมพันธ์ การดำรงความร่วมมือ และการให้ความช่วยเหลือระหว่างกันในทางปฏิบัติ ส่วนในเชิงสัญลักษณ์ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา จะเป็นผู้ช่วยเหลือในการสานสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูงและระดับปฏิบัติให้ดำรงความใกล้ชิด ทั้งในภารกิจและความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

บทบาทของ ทอ.ในการแสวงหาความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับ ทอ.ฟป. อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ ความร่วมมือด้านการข่าวกรอง ด้านการก่อการร้าย และการปฏิบัติการด้านไซเบอร์ (Cyber Operations), ความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ยุทธวิธีรบในเมือง (Urban Warfare) และ การใช้โดรน (Drone) ในการปฏิบัติการรบในเมือง, ความร่วมมือด้านการฝึกและศึกษา ตั้งแต่ระดับ Academy ระดับ PME การฝึกผสมสองฝ่าย (Bilateral Exercise) และการสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาและจัดทำหลักนิยามกองทัพอากาศ, ความร่วมมือด้านการค้นหาและช่วยชีวิต, ความร่วมมือในภารกิจช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ และ ความร่วมมือด้านการถ่ายทอดโครงการฝนหลวง (The Royal Rain Making Project) ให้แก่ ทอ.ฟป.

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง กองทัพอากาศไทยและกองทัพอากาศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ๒ ประการ คือ

๑. เพื่อศึกษาปัญหาในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.และ ทอ.ฟป. ตลอดจนปัจจัยอันเป็นอุปสรรคและปัจจัยเสริมในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพอากาศทั้งสอง

๒. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่าง ทอ.และ ทอ.ฟป.

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อการศึกษาวิจัย ในบทที่ ๒ การศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง ปัจจัยเสริม และบั้นทอน ความแตกต่างในด้าน โครงสร้างการจํากัดของกองทัพ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม แบบธรรมเนียมทางทหาร ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป. ในบทที่ ๓ และการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึก เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง กองทัพอากาศทั้งสองให้มีความต่อเนื่อง ยั่งยืน และได้รับประโยชน์ในลักษณะต่างตอบแทนของทั้งสองฝ่ายเพิ่มมากขึ้นในบทที่ ๔ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

สรุป

ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา มีบทบาทในการประสานความต่อเนื่องในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ตามกรอบภารกิจในฐานะผู้ปฏิบัติโดยตรง ต้องสร้างสายสัมพันธ์อันดีโดยเฉพาะกับผู้นำในระดับกองทัพ เหล่าทัพ และหัวหน้าหน่วยทหารระดับสูงของฟิลิปปินส์ การสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างผู้นำและผู้บังคับบัญชาของ ทอ.นี้ เป็นการสนองต่อยุทธศาสตร์ กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕) การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ ทอ.-ทอ.ฟป. ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จหรือล้มเหลว ในการสร้างความร่วมมือหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามประโยชน์ที่กองทัพอากาศทั้งสองต้องการ ได้รับจากการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ทอ.จำเป็นต้องศึกษาโครงสร้างในการจัดกองทัพและหน่วยงานของ ทอ.ฟป. โดยเทียบเคียงกับกรมฝ่ายอำนาจการของ ทอ. เพื่อการประสานงานที่เหมาะสม หลีกเลียงความล่าช้า และปัญหาในการอนุมัติให้ดำเนินการของฝ่าย ทอ.ฟป. ได้แก่ กองบัญชาการป้องกันทางอากาศ ทอ.ฟป. (Air Defense Command)-กรมควบคุมการปฏิบัติการทางอากาศ กองบัญชาการยุทธทางอากาศ ทอ.ฟป. (Air Tactical Command)-กรมยุทธการทหารอากาศ กองบัญชาการขนส่งทางอากาศ ทอ.ฟป. (Air Mobility Command)-กรมขนส่งทหารอากาศ กองบัญชาการส่งกำลังบำรุง ทอ.ฟป. (Air Logistics Command)-กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษา และหลักนิยม ทอ.ฟป. (Air Education Training and Doctrine Command)-กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ และ กองบัญชาการกำลังพลสำรอง ทอ.ฟป. (Air Force Reserve Command) - กรมกำลังพลทหารอากาศ

การวางรากฐานความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ ทอ.-ทอ.ฟป. มีความจำเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะหาก ทอ.-ทอ.ฟป.ต้องการการพัฒนาความร่วมมือในด้านการปฏิบัติการ การข่าว และการยุทธการ ที่ต้องใช้พื้นฐานความสัมพันธ์เชิงลึกในการสร้างความไว้วางใจในการพบปะเจรจาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน โดยเฉพาะในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย การกำหนดยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ หลักนิยมกองทัพอากาศ หลักนิยมปฏิบัติการกองทัพอากาศ ไปจนถึงหลักนิยมยุทธวิธีในการปฏิบัติการ ความร่วมมือต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากจะใช้การประสานงานผ่านกระบวนการติดต่อประสานตามสายงานปกติ เช่น กรมข่าวทหารอากาศ คณะทำงานร่วม ทอ.-ทอ.ฟป. สำนักงานผู้ช่วยทูตทหารอากาศ ไทย/มะนิลา แล้ว ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างผู้บังคับบัญชาที่มีความคุ้นเคยต่อกัน จะเป็นส่วนสำคัญในการยกระดับให้การประสานงานมีความต่อเนื่อง ชัดเจน และเกิดผลสัมฤทธิ์เพิ่มมากยิ่งขึ้น

แนวทางความร่วมมือเพื่อการรักษาความต่อเนื่องในความสัมพันธ์เชิงลึกของผู้บังคับบัญชา ทอ.-ทอ.ฟป. จะได้มาจากการรักษาความสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมพัฒนาความร่วมมือระหว่าง ทอ.-ทอ.ฟป.ให้มีความต่อเนื่อง โดยใช้บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายของ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา ในการประสานและรักษาความสัมพันธ์ การดำรงความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือระหว่างกันในทางปฏิบัติ ส่วนในเชิงสัญลักษณ์ ผชท.ทอ.ไทย/มะนิลา จะเป็นผู้ช่วยเหลือในการประสานความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูงให้ดำรงความใกล้ชิด ทั้งในภารกิจและความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

บทบาทของ ทอ.ในการแสวงหาความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับ ทอ.ฟป.อย่างเป็นทางการได้แก่ ความร่วมมือด้านการข่าวกรอง ด้านการก่อการร้าย และการปฏิบัติการด้านไซเบอร์ (Cyber Operations), ความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ยุทธวิธีการรบในเมือง (Urban Warfare) และการใช้โดรน (Drone) ในการปฏิบัติการรบในเมือง,

ความร่วมมือด้านการฝึกและศึกษา ตั้งแต่ระดับ Academy ระดับ PME การฝึกผสมสองฝ่าย (Bilateral Exercise) และการสร้างความร่วมมือด้านการจัดทำหลักนิยามกองทัพอากาศ, ความร่วมมือด้านการค้นหาและช่วยชีวิต, ความร่วมมือในภารกิจช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ และความร่วมมือด้านการถ่ายทอดความรู้และวิทยาการในโครงการฝนหลวง (The Royal Rain Making Project) ให้แก่ ทอ.ฟป. เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

๑. ทอ. และ ทอ. ฟป. ควรรื้อฟื้นการฝึกด้านการบินแบบสองฝ่าย (Bilateral Air Exercise) ซึ่งมีวัตถุประสงค์รองในการสร้างความคุ้นเคย ความสนิทชิดเชื้อของกำลังพล ทั้งในระดับผู้บังคับบัญชา นักบิน และเจ้าหน้าที่ทุกสายงาน ให้มีความรู้จึกคุ้นเคยกันผ่านการฝึกตั้งแต่ชั้นยศน้อย อันจะส่งผลต่อการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างกันในอนาคต

๒. ส่งเสริมการจัดการประชุมผู้บัญชาการทหารอากาศอาเซียน (Chief of Air Force Conference) ซึ่งเป็นเวทีพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ ความสัมพันธ์ระดับสูงของผู้บัญชาการกองทัพอากาศในกลุ่มประเทศอาเซียน ให้เป็นเวทีที่ส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงลึก โดยเสริมการจัดกิจกรรมที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ส่วนบุคคลทั้งแบบพหุภาคีและทวิภาคีระหว่างผู้บังคับบัญชาของกองทัพอากาศที่เข้าร่วมการประชุม

๓. พิจารณาความเป็นไปได้ในการส่งนักเรียนใน ส่วน ทอ. เข้ารับการศึกษาน ณ Philippine Military Academy เพื่อสร้างเครือข่ายความรู้จักกับนักเรียนทหารของฟิลิปปินส์ที่จะจบไปรับราชการในทุกเหล่าทัพของฟิลิปปินส์ตั้งแต่วัยเริ่มต้นการศึกษาทางทหาร

๔. พัฒนาความร่วมมือระหว่างผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ ทอ.-ทอ.ฟป. ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการปฏิบัติการด้านไซเบอร์ (Cyber Operations)

๕. พัฒนาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ ทอ.-ทอ.ฟป. ด้านความร่วมมือด้านการข่าว การต่อต้านการก่อการร้าย การฝึกและศึกษายุทธวิธี การรบในเมือง (Urban Warfare) ตลอดจนการใช้โดรน (Drone) ในการปฏิบัติการรบในเมือง จากประสบการณ์การปราบปรามการก่อการร้ายในเมืองของ ทอ.ฟป.

๖. พัฒนาความร่วมมือระหว่างผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ ทอ.-ทอ.ฟป.ด้านการศึกษายุทธศาสตร์กองทัพอากาศ การศึกษาและการจัดทำหลักนิยมกองทัพอากาศ หลักนิยมการปฏิบัติการ และหลักนิยมยุทธวิธี

๗. สานต่อและดำรงความร่วมมือระหว่างผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ ทอ.-ทอ.ฟป. ในการถ่ายทอดวิทยาการในการทำฝนเทียม โครงการฝนหลวง (The Royal Rain Making Project) ให้แก่ ทอ.ฟป.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กฤติกา คงสมพงษ์. บริหารการตลาดในพหุวัฒนธรรม : Multicultural Marketing Management.

กรุงเทพฯ : มีเดีย แอสโซซิเอตเต็ด, ๒๕๕๒.

จุลชีพ ชินวรรณโณ. โลกในศตวรรษที่ ๒๑ : กรอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.

กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

ฐิติศักดิ์ เวชกามา. แนวคิด ทฤษฎี วัฒนธรรม. มหาสารคาม : สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรม

อีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓.

ดนัยวัฒนา รุ่งอุทัย. ความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ภายใต้อาเซียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

ทรงคุณ จันทจร. การถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านในเรื่องทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ของกลุ่มชาติพันธุ์

กะเลิง ทุ่งกุลลา อาณาจักรเกลือ ๒๐๐๐. มหาสารคาม : สถาบันวิจัยศิลปะและ

วัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓.

ประภัสสร เทพชาตรี. ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมอธรรม, ๒๕๕๔.

สุรัชย์ ศิริไกร. การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, ๒๕๕๐.

สุรพล ราชภัณฑารักษ์. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์

ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย เอกสารวิจัย

ชูพินิจ เกษมณี. “ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมพหุลักษณะ”. รายงานการวิจัยวัฒนธรรม

ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ส่วนวิจัยและพัฒนาสถาบันวัฒนธรรมศึกษา,

๒๕๕๗.

ยุทธภูมิ บุญฤทธิ์, พันเอก. “แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ไทย – ลาว ภายใต้กลไกความร่วมมือ

ด้านความมั่นคงชายแดนหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล,

วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ๒๕๕๘.

สิทธิพล นิ่มนวล. “นโยบายปฏิสัมพันธ์ทางทหารในประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน”.

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๘.

สิริวรรณ จันทนจุลกะ. “การพัฒนาแนวทางความร่วมมือทางวิชาการด้านการประเมินผลกระทบการศึกษากรณีของประเทศไทยในประชาคมอาเซียน”. รายงานการศึกษาส่วนบุคคลหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๗, กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์

สุรศักดิ์ อินทร์จำนงค์, พลอากาศโท. รองเสนาธิการทหารอากาศ ฝ่ายส่งกำลังบำรุง กองทัพอากาศ.
สัมภาษณ์. เมษายน ๒๕๖๒.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

กองทัพอากาศ. “ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐)”. ๒๕๖๒.

กองทัพอากาศ. “ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๕”. ๒๕๕๖.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

นครแห่งการเรียนรู้. “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
<http://www.nakorn3.com>, 2559.

“นโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๒”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
www.rtaf.mi.th, 2562.

“ประเทศฟิลิปปินส์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/site/anantsakkanphakdee/kxng-th>, 2019.

“ฟิลิปปินส์พยายามลดการพึ่งพาสหรัฐฯ หันร่วมมือจีนด้านการทหารและพลังงาน”. (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก : <https://www.voathai.com/a/philippines-china-ro/4063651.html>, 2561

อามัดไญนี ดาโอ๊ะ. “การสอนพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้...จำเป็นจริงหรือ?”.
(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.saengtham.com/collum5.pdf>, 2562.

ภาษาต่างประเทศ

Books

Acharya, Amitav. Constructing a Security Community in Southeast Asia : ASEAN and the Problem of Regional Order. London : New York Routledge, 2001.

Adler Emanuel and Michael Barnett. Security Communities. Cambridge : Cambridge University Press, 1998.

Bailes, A.J.K. and Cottey, A. Regional Security Cooperation in the Early 21st Century- SIPRI Yearbook 2006 : Armaments, Disarmament and International Security, Oxford : Oxford University Press, 2006.

David Mitrany. A Working Place System : An Argument for the Functional Development of International Organization. London : University of Oxford. 1943.

Electronics Data Base

Karl W. Deutsch. (Online). Available : [https://www.google.co.th/images?Karl Heinrich Marx](https://www.google.co.th/images?Karl+Heinrich+Marx). 2019.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลอากาศตรี วชิรศักดิ์ พูลสิทธิ์
วัน เดือน ปีเกิด	๑๒ กันยายน ๒๕๐๖
การศึกษา	<p>หลักสูตรนายทหารข่าวกรองทางอากาศ รุ่นที่ ๒๕</p> <p>หลักสูตรนายทหารยุทธการระดับฝูงบิน รุ่นที่ ๔๑</p> <p>หลักสูตรนรภัยการบิน (เร่งรัด) รุ่นที่ ๓๒</p> <p>หลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ ๗๘</p> <p>หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ รุ่นที่ ๔๑</p> <p>RAAF Command and Staff College No.52, Australia</p> <p>Master of Defence Studies, University of Canberra</p> <p>หลักสูตรการทัพอากาศ รุ่นที่ ๔๖</p> <p>หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑</p>
ประวัติการทำงานโดยย่อ	<p>นายทหารการฝึก ฝ่ายยุทธการ ฝูงบิน ๗๑๑ กองบิน ๗๑ กองพลบินที่ ๔</p> <p>ครูการบินกับ บข.๑๘ ข/ค ประจำ ฝูงบิน ๗๑๑ กองบิน ๗๑ กองพลบินที่ ๔</p> <p>นายทหารมาตรฐานการบิน แผนกอำนาจการ กองบิน ๗๑ กองพลบินที่ ๔</p> <p>รองหัวหน้ายุทธการ กองบังคับการ กองบิน ๗ กองพลบินที่ ๔</p> <p>นายทหารการศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ</p> <p>นายทหารการสงครามทางอากาศ ศูนย์การสงครามทางอากาศ</p> <p>นายทหารหลักนิยม ศูนย์การสงครามทางอากาศ กองบัญชาการยุทธทางอากาศ</p> <p>รองผู้บังคับการ ฝ่ายบริหาร กองบิน ๗</p> <p>รองผู้บังคับการ ฝ่ายปฏิบัติการ กองบิน ๗</p> <p>ผู้อำนวยการ กองฝึกร่วมและผสม กรมยุทธการทหารอากาศ</p> <p>ผู้ช่วยทูตทหารอากาศ ไทย/มะนิลา และรักษาราชการผู้ช่วยทูตทหาร ไทย/มะนิลา</p> <p>รองผู้บัญชาการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ</p>
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้บัญชาการ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ